

ZBERATEL'

2001

2

Ročník VII.
Cena 44 Sk

MESAČNÍK O FILATELII ★ NUMIZMATIZME ★ FILOKARTII ★ TELEFÓNNYCH KARTÁCH
INFORMÁCIE ★ ODBORNÉ ČLÁNKY ★ INZERCIA ★ PRÍLOHA SSOŠF SLOV-OLYMP

DETVIANSKY ŽENSKÝ A MUŽSKÝ KROJ

Krásu detvianských krojov budeme môcť obdivovať na nových príležitostných poštových známkach, ktoré Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky vydá 22. februára 2001 – na obr. sú výtvarné návrhy známok

Z FEBRUÁROVEJ
PONUKY
FIRMY
ZBERATEL'

Ukážka zo štvornámkovej ★ ★ série známok Ostrovov sv. Heleny z roku 1969 (Mi. 211-14) s námetom historických námorných lodí – cena 95,- Sk

ZBERATEĽ

Ročník VII. - 2001 - Číslo 2 - Cena 44 Sk

Z OBSAHU

- K platnosti slovenských cenín v roku 1945 - Mirko Bachratý (8-10)
- Vojenská cenzúra a májová mobilizácia 1938 - Jozef Tekel' (11)
- OKIENKO ŠPECIALISTU - K dotlačiam slovenských známok v roku 2000 - Miroslav Gerec (12)
- K novému špecializovanému katalógu 2001 SLOVENSKO - Peter Malík (13-14)
- Spomienky na „lásku“ k filatelii v 75 rokoch - na návšteve u jubilanta Edgara Vysloužila (15-17)
- Košice na dobových pohľadniciach - Ján Gašpar (18-20)
- Prehľad príležitostných pečiatok za december 2000 (23-24)
- Obzretie sa za príležitostnými pečiatkami - Jozef Soukup (25-26)
- Celistvosti rozprávajú: Telegraf a telefón - Jozef Čížek (27-29)
- Čo všetko vieme povedať o jednej pohľadnici - Alexander Urminský (25)
- Ponuka firmy ZBERATEĽ (38-40)
- Príloha: Spravodaj SSOŠF SLOV-OLYMP

CONTENTS

- On validity of Slovak stationeries in 1945 - Mirko Bachratý (8-10)
- Military censorship and the May mobilization (1938) - Jozef Tekel' (11)
- On new specialized catalogue 2001 SLOVENSKO - Peter Malík (13-14)
- Memories of his fondness for philately in his 75 - Edgar Vysloužil (15-17)
- The town of Košice on historical picture postcards - Ján Gašpar (18-20)
- View of commemorative cancellations - Jozef Soukup (25-26)
- "Entires talk" serial: Telegraph and telephone - Jozef Čížek (27-29)
- Supplement: bulletin SLOV-OLYMP

Vážení čitatelia, dozaista aj vy badáte, že po dňoch sviatočných, spojených so vstupom do nového storočia a tisícročia, nastávajú o niečo pokojnejšie dni, keď sa viac venujeme všednejším a obyčajnejším radostiam i starostiam. Zdá sa však, že starosti stále pribúda a vždy a-kosi prevažujú nad radostnejšími stránkami života. Poniektorí ľudia hovoria, že je to otázka náhľadu, z ktorej strany sa na svet dívame, a-ko k životu pristupujeme. Skutočne, niečo pravdy na tom bude, aj keď je to zložitejšie ako sa na prvý pohľad zdá. Hádam každý z nás má také skúsenosti, že sme sa vedeli potešiť aj maličkosti a naopak, niekedy z maličkosti sme „dokázali“ vytvorit' zložitý problém.

Požiadavku prejavit' svoj názor, preukázat' svoj postoj, kladie na nás aj zberateľstvo, kde sa deje mnoho nového, na ktoré zberateľ tak alebo onak musí reagovat'. Máme na mysli predovšetkým na filateliov, ktorí sa musia v ostatných rokoch vyrovnávat' s mnohými novými skutočnosťami a zmenami prameniacimi jednak z rozvoja a modernizácie poštovej prevádzky, ale aj so stále silnejúcim komerčným zameraním vydávania poštových známok ako tovaru na zberateľské účely. Ponúkajú sa tu nové príležitosti, mnohé nové možnosti, ale sú tu aj neprehľadné zákruty a rad iných úskálí.

Faktom je, že modernizácia poštovníctva napreduje veľmi rýchlym tempom a prináša rad nových atribútov, ktoré sú potencionálnou ponukou na ich zberanie. Nové predmety zberateľského záujmu oslovujú už jestvujúcich filateliov, aby sa im venovali a rozšírili filateliu na ďalšiu novú oblasť.

Odkiaľ sme prišli a kam ideme

Nových záujemcov o zberanie súčasných materiálov z oblasti poštovej histórie však pribúda len poskromne. Novôt totiž pribúda veľkým tempom, zberateľov skôr naopak, ubúda. Filatelia je predovšetkým „beh na dlhé trate“, časté zmeny tu nie sú vítané. Výsledok je taký, že malý, pomaly stúpajúci počet zberateľov potom pomaly vytvára aj bázu, z ktorej by vzišlo organizačné a odborné zázemie pre pripadné nové odvetvie filatelia.

Pred osobitne veľkým dilemou - zbierať, či nezberať - stavia filateliov aj súčasný trend emisnej politiky niektorých vydavateľov poštových známok, u ktorých čoraz zjavnjšie začínajú prevládať komerčné záujmy. Manažmenty poštových správ usilovne pracujú na vydavateľských projektoch, v ktorých zberatelia hrajú dôležitú úlohu - pravda, viac-menej len ako kupujúci ich produktov. Vývoj týmto smerom sa začína prejavovat' polarizáciou názorov v radoch filateliov. Časť z nich zaujíma odmietať stanovisko, časť ich vita s nadšením. Na ktorú stranu sa nakoniec váhy priklonia, ukáže až budúcnosť. Niečo sa však dá zo skúseností v minulosti aj predvídať.

Starší zberatelia sa budú ešte pamätat', aké veľké výhrady boli pred niekoľkými desaťročiami voči vydaniam tlačových listov arabských šejkáto alebo tzv. viazaných hodnôt, ktoré boli aj v niektorých katalógoch označované ako „nežiaduce vydania“. Dnes to už patrí minulosti, nad ktorou sa nikto nepozastavuje. Naopak, mnohé krajiny, kedysi majúce veľmi serióznu emisnú činnosť, akoby sa na príklade šejkáto priučili a tlačové listy s kombináciami sútláčí a kupónov produkujú v nebyvalých množstvách.

Ktosi veľmi pekne povedal, že zberatelia sú šťastní ľudia. Môžu byť, ale ani zberatelia to nemajú jednoduché. Dokážu povzniesť ducha do nekonečných výšin poznávania krásy, múdrosti a šlachetnosti, ale môžu sa brodiť aj v kalužiach nekultúrnosti a bezduchosti. Tak ako všade v živote, aj v našich záľubách stojíme pred voľbou po akej ceste chceme kráčať, kam chceme na nej dospieť a čo chceme docieľit'.

Šťastnú voľbu, priatelia! Redakcia

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY. CELINY

a ĎALŠIE PREDMETY
FILATELISTICKÉHO ZÁUJMU

FEBRUÁROVÉ VYDANIA

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky dňa 22.febrára 2001 vydá emisiu príležitostných poštových známok „Ženský a mužský kraj - Detva“, nominálnych hodnôt 6 a 5,50 Sk v rámci emisného radu Ludové zvyky (výtvarné návrhy známok na obr. na prvej strane obálky) ■ V ten istý deň bude vydaná príležitostná poštová známka k 50.výročíu založenia Ústredného skúšobného ústavu poľnohospodárskeho (12 Sk) ■ Vo februári by mala byť vydaná aj automatová známka, ktorej vydanie sa pôvodne predpokladalo v decembri minulého roku ■ Podrobnejšie informácie uveřejníme v nasledujúcom čísle Zberateľa □ vkn

SLOVENSKO

tové kluby, ktoré sa tomuto odvetviu venujú). Filatelisti tak získali možnosť rozšírenia zbierok o menej sa vyskytujúci materiál zimných športov □ Ján Mička

Z NOVINIEK SUSEDOV

V ČECHÁCH „TRADÍCIE“, RYBY a POŠTOVÉ LÍSTKY

V rámci emisného radu Tradícia českej známkovej tvorby Česká republika vydala príležitostnú poštovú známku (5,40 Kč) venovanú ryteckej práci Karla Svolinského a Jindru Schmidta, ktorá súčasne pripomína aj 150. výročie narodenia Aloisa Jiráska. Zobrazená je na nej známka vydaná v roku 1951 s portrétom A.Jiráska, ktorej rytecký prepis vyhotovil Bedřich Housa. Znáмка bola vydaná 20.1.2001 v PL s 30 známkami a súčasne v upravenom

prevedení pre známkové zošity (8 známok + 4 kupóny). Katalóg.č.: 0281 ■ V rovnaký deň bola vydaná ďalšia výplatná známka emisie Zverokruhy - teraz so znamením Ryby. Znáмка nominálnej hodnoty 40 halierov vyšla v PL so 100 ks známok. Výtvarný návrh: Vladimír Suchánek, rytina: Miloš Ondráček. Katalóg.č.: 0282 ■ Česká pošta v tomto roku vydala aj niekoľko

NOVÉ PEČIATKY

Uvádzame informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach, ktorá sa budú používať na Slovensku od polovice februára 2001 podľa oficiálnych údajov Slovenskej pošty, š.p., ktoré sme získali do 20.1.2001.

- 22.2.2001 Bratislava 1: 50. VÝROČIE KONTROLNÉHO A SKÚŠOBNÉHO ÚSTAVU POĽNOHOSPODÁRSKEHO
 - 23.2.2001 Detva 1 (alebo Detva-Sídlisko): PREDSTAVENIE POŠTOVEJ ZNÁMKY DETVIANSKY KROJ
 - 2.3.2001 Žilina 1: ŽILINSKÝ VEČERNÍK / 10. VÝROČIE
 - 24.3.2001 Trnava 1: 5 ROKOV KF TIRNAVA
- Pripravil J.Soukup

■ Svetový pohár v rýchlokorčuľovaní na krátkej dráhe

Pre WORD CUP 2001 v short tracku, ktorý sa na záver januára konal na Zimnom štadióne v Trnave, navrhol KF TIRNAVA pre mesto Trnava používanie príležitostného štôčku vo výplatnom stroji mestského úradu. Štôček navrhol Mgr.Milan Snirc a mesto ho používalo v druhej polovici januára na propagáciu tohto na Slovensku málo rozšíreného športového odvetvia (existujú len dva špor-

poštových lístkov. Hned 2.1.2001 to bol poštový lístok pre bežnú poštovú prevádzku s natlačenou známku hodnoty 5,40 Kč. Na obraz známky sa použil už použitý návrh A.Fuchsa z roku 2000 Nový svet s pozadím Pražského hradu (zmenená farebnosť a typ písma, vynechaný text v spodnej časti

známky). V ten istý deň bol vydaný príležitostný poštový lístok Komunikačná stratégia ČR pred vstupom do EU. Autorom symbolickej kresby na známke (5,40 Kč) i obrazu na ľavej strane lístka je Václav Kučera. Ďalšie tri lístky boli vydané 20.1.2001. Dve sú určené na dodatoč-

né zhotovovanie prítláčí so známkami hodnoty 5,40 Kč (pre tuzemsko) resp. 9 Kč (pre zahraničie). Autorom známok, ktoré tvoria štylizovanú nominálnu hodnotu na-

tlačenej známky, je Jan Solpera. Tretí lístok pripomína 700 rokov mesta Vítkov. Na pozadí architektonických pamiatok

na známke (5,40 Kč) dominuje erb mesta, na obrazovej časti lístka kobyla so zrieňbátom (chov plemena Sliezsky norik v Klokočove). Autor výtvarných návrhov: Karel Toman.

Všetky poštové lístky sú vydané s ochranným prvkom - hologramom vkn

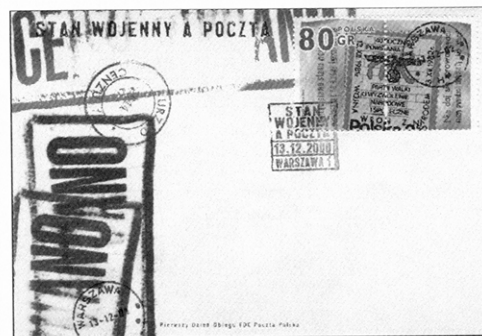

hovoru a jeho sídelné mesto. Autorom výtvarných návrhov je Gy. Pálfi. Znáмка bola vydaná 3. novembra 2001 v náklade 200 tisíc kusov v PL po 25 známok ■ Známkami 30, 40, 80 a

hárčekom 120 forintov Maďari vzdali hold úspechom svojim športovcom na LOH 2000 v Sydney. Emisia, ku ktorej boli vydané aj dve FDC, bola vydaná 27.11. 2000. Známkami a hárčekom, ktorých autorom je B. Batics, je ladená do nevyrazných farieb a kresby jednotlivých športových disciplín, usilujúce sa zdôrazniť dynamickosť pohybu, pôsobia trochu chaoticky vkn

Z MODERNÝCH DEJÍN POLSKA A UKONČENIE JUBILEA

Z bohatej známkovej produkcie našich severných susedov pripomíname emisiu, ktorou Poľská pošta pripomenula revolučné udalosti v jej moderných dejinách. Emisia s názvom Vojenské právo a pošta hovorí o podiele pošty na vystúpení národa proti režimu. M. Buszewicz pre emisiu zvolil artefakty z poštových dokumentov, ktoré zakomponovala do známky s kupónom i FDC. Znáмка

hodnoty 80 gr vyšla 13. decembra 2000 v náklade 400 tisíc kusov v PL s 12 známkami a 12 kupónmi ■ Ukončenie Veľkého jubilea

pripomenula Poľská pošta vydaním príležitostnej známky dňa 6. januára 2001. Autor výtvarného návrhu emisie J. Wysocki do stredu obrazového poľa známky zakomponoval postavu pápeža Jána Pavla II. a na stranách s postavami, ktoré pred vatikánskou bazilikou nadšene pozdravujú Svätého Otca. Nominálna hodnota známky je označená písmenom A, čo znamená, že známka je určená na vyplácanie listových zásielok. Náklad: 7,2 miliónov kusov v PL po 20 známkach vkn

MAĎARSKO: ĽUDSKÉ PRÁVA, OLYMPIÁDA

Poštová správa Maďarska pripomenula vydaním 50-forintovej známky 50. výročie Európskeho dohovoru o ľudských právach. Obrazová časť známky tvorí stôl s lampou, knihou, brkom a symbolickými maketami rímskeho Kolosea a štrasburskej katedrály. Pripomínajú miesto „zrodu“ do-

■ Sazby za zásielky medzinárodného styku platné od 1.1.2001

Od 1.1.2001 sú v platnosti nové nižšie uvedené sadzby za poštové zásielky určené do zahraničia. Prehľad sadzieb uverejňujeme v nižšie uvedených tabuľkách. Od 1.2.2001 platia aj nové sadzby za zásielky v tuzemskom poštovom styku (uverejníme v budúcom čísle).

Vysvetlivky použitých skratiek: **A** - Sazby do susedných štátov, **B** - do ostatných štátov Európy, **C** - ostatných štátov sveta pozemne, **D** - ostatných štátov sveta letecky, **E** - ostatných štátov sveta.

Druh zásielky	hmotnosť do	A	B	C	D
Listy	20 g	10,-	14,-	14,-	18,-
	50 g	18,-	22,-	22,-	34,-
	100 g	34,-	40,-	40,-	58,-
	250 g	65,-	80,-	80,-	120,-
	500 g	120,-	140,-	140,-	220,-
Lístky		7,-	9,-	9,-	12,-
Aerogramy		10,-			
Tlačoviny	20 g	9,-	12,-	12,-	17,-
	50 g	16,-	20,-	20,-	32,-
	100 g	30,-	35,-	35,-	51,-
	250 g	60,-	70,-	70,-	104,-
	500 g	110,-	130,-	130,-	195,-
	1000 g	220,-	260,-	260,-	390,-
Baličky	2000 g	400,-	495,-	495,-	755,-
	100 g	30,-	35,-	35,-	51,-
	250 g	60,-	70,-	70,-	104,-
	500 g	110,-	130,-	130,-	195,-
	1000 g	220,-	260,-	260,-	390,-
2000 g	400,-	495,-	495,-	755,-	

Druh zásielky	hmotnosť do	A	B	E
Prioritné zásielky	20 g	70,-	76,-	84,-
	50 g	80,-	90,-	100,-
	100 g	96,-	106,-	126,-
	250 g	128,-	145,-	185,-
	500 g	176,-	210,-	275,-

Sazby za zvláštne služby	
Doporučená zásielka	38,-
Náhla zásielka	18,-
Doručenka	26,-
Do vlastných	10,-
Overené dodanie	26,-
Cenný list	70,-
Udaná cena za každých aj načatých 1000,- Sk udanej ceny	5,-

■ 75 rokov filatelie v Poprade

Popradskí filatelisti si koncom minulého roku pripomenuli 75.výročie založenia filatelického krúžku vo svojom meste. K tomuto jubileu postupne dali vyhotoviť príležitostnú poštovú pečiatku, klubový kašket, pamätný list, prítlačce na obálky a poštové lístky a usporiadali „Slávnosti filatelie v Poprade“. V rámci nich sa uskutočnila 10.podtatranská výmenná filatelistická burza a bola usporiadaná klubová propagačná výstava. V čase tohto podujatia v Poprade zasadal výbor ZKF východoslovenskej regiónu a na záver sa uskutočnila slávnostná členská schôdza KF 54-17.

Poslednou aktivitou v rámci osláv bolo vydanie pamätnice „75 rokov organizovanej filatelie v regióne Poprad“, ktorého autorom je Ing. Ladislav Stanko. Pamätnica je v regióne prvou lastovičkou svojho druhu. Považujeme ju za významný počín klubu, lebo informácie a podklady o začiatkoch popradskej filatelie sa dnes už len veľmi obtiažne získavajú. Možno prispeje k otvoreniu diskusie a k získaniu ďalších informácií, ktoré by sa použili v druhom vydaní publikácie □ Jozef Rančák

■ 5 rokov KF TIRNAVIA

Klub filatelistov ZSF 52-53 TIRNAVIA v Trnave má za sebou 5 rokov činnosti, naplnených obsahom filatelistických aktivít, medzi ktoré patrí najmä propagačné podujatia v meste a regióne príležitostnými poštovými pečiatkami (autori Mgr. Milan Šnirc, Juraj Šnirc a Marián Šteffek). MDPT SR vydalo niekoľko poštových známok na návrh KF TIRNAVIA aj doporučené mesta - Kónská železnica, kardinál Juraj Haľulík, Ján Hollý a Trnava, ktorých uvedenie sa stalo filatelistickou slávnosťou mesta. Klub v spolupráci s Galériou Jána Koniareka, Západoslovenským múzeom i Trnavským divadlom, sa podieľal na usporiadaní výstav tvorcov slovenských známok akad.ma. Jozefa Baláza, Martina Činovského aj Fera Horniaka. Členovia klubu patria medzi propagátorov maximafílie na Slovensku, medzi ktorými vyniká MVDr.Július Molnár ako úspešný vystavovateľ CM doma aj v zahraničí. Príkladná je starostlivosť o mladých filatelistov, ktorí patria k najlepším v kraji.

O tom všetkom sa bude rokovať na výročnej členskej schôdzi KF TIRNAVIA dňa 24.marca 2001. K jubileu je pripravená aj príležitostná poštová pečiatka s veľkým erbom slobodného kráľovského mesta Trnavy, ktorého latinský názov klub nesie □ J.M.

■ Oživená trebišovská filatelia

Už 25 rokov sa v mozaike trebišovskej organizovanej filatelie ligocú kameienky, ktoré tam zasadili dvaja Andrejovia: Ščensný a nebohý Károlyi, nositeľ zlatého Čestného odznaku ZSF. Za tento zdanlivo krátky čas dokázali usporiadať 9 výstav poštových známok, na ktorých sa predstavilo 157 vystavovateľov s výsledkami svojej zberateľskej práce. Z nich boli tri súťažné, ostatné príležitostné a propagačné.

Prvá, okresná výstava, bola pamätná tým, že účastníci dostali pamätné listy. Druhá, oblasťná, dekorovala najlepšie exponáty okrem diplomov i pamätnými medailami vydanými k jubileu Sedliackeho povstania. K tejto príležitosti bola vyhotovená aj upomienková príležitostná o-bálka i s esperantským textom. A tretia, krajská, bola pamätná okrem iného tým, že priniesla úspech domácim vystavovateľom na čele s MUDr. J. Dančom, CSc., ktorý prekvapil exponátom klasických známok Anglicka.

V tom období mal trebišovský klub takmer 160 členov a dosahoval popredné umiestnenia i v súťaži o Taniér aktivity ZSF. Svojou o-betavou prácou sa o to pričiňovali najmä J. Sabo, Ing. J. Mendel, M. Koložvári a ďalší. Škoda, že v nasledujúcich rokoch nastal určitý útlm. Je však potešiteľné, že v roku 2000, v jubilejnom roku 25. výročia založenia svojho klubu, trebišovská organizovaná filatelia začala oživať. Klub prichýlilo pod svoju strechu Vlastivedné múzeum v Trebišove pod vedením jeho riaditeľa PhDr. J. Zádanského, CSc. Jeho prostredníctvom sme nadviazali priateľské kontakty a spoluprácu najmä na úseku vystavovateľskej s filatelistami v Békéskéj Cabe (Maďarsko) i Tarnovom (Poľsko). Teda za súčasnej o-betavej práce predsedu KF Dr. Danču, zakladateľa klubu A. Ščensného, tajomníčky I. Tomašovej, L. Visokaya a ďalších sú predpoklady, že trebišovská filatelia sa znova povznesie.

K jubileu klub pripravil propagačný nálepku a pamätnú o-bálku a lístok s prítačou □ **Ludo Visokay**

■ Nová filatelistická predajňa v Bratislave

V Bratislave začiatkom tohto roku pribudla ďalšia súkromná filatelistická predajňa zameraná na predaj známok a filatelistických potrieb. Nachádza sa v priestoroch Avionu na Májkovej ulici. Jej majiteľka Silvia Sagová predajni dala názov BARASA FILATELIA a verejnosti ju prezentovala 19. januára 2001 □ vkn

■ Uvedenie známky Dr. Janka Blaha

Za účasti oficiálnych predstaviteľov štátnych a kultúrnych inštitúcií, hudobnej verejnosti, milovníkov opernej a folklórnej hudby, rodinných príslušníkov a priateľov, ako i zástupcov filatelickej obce, uskutočnilo sa dňa 15. januára 2001 v priestoroch galérie ARIAS a VANDA v Modre slávnostné uvedenie novej poštovej známky vy-danej pri príležitosti nedožitého 100. výročia narodenin národného umelca Dr. Janka Blaha, prvého slovenského profesionálneho operného speváka, hudobného pedagóga a zberateľa ľudových piesní z regiónu Záhoria. Slávnostné uvedenie známky sprevádzal bohatý kultúrny program. V hudobnej časti sa predstavili rodinní príslušníci s opernými áriami a záhoráckymi ľudovými piesňami. Osobnosť umelca a jeho dielo priblížil hudobný teo-

retik Dr. Jaroslav Blaho. Známkou, ktorá je dielom autor-skej dvojice akad. maliarov Igora Piačka a Rudolfa Cigánika, predstavila Mgr. Antónia Paulínyová, tajomníčka komisie známkovej tvorby MDPT SR. Známkou, spolu s FDC a príležitostnou pečiatkou, bola priaznivo prijatá a so zvýšeným záujmom sa stretla aj autogramiáda s tvorcami známky □ **Jozef Soukup**

Šesťkrát jednu vetou

● Na 2. valnom zhromaždení Zväzu českých filatelistov (SČF) 9.12.2001 v Hradci Královom za predsedu bol zvolený Ing. Lumír Brendl, za podpredsedov Ing. Vít Vaníček a Ing. Josef Běloušek, za tajomníka Mgr. Jaroslav Maleček a do predsedníctva SČF na ďalšie štvorročné obdobie bolo zvolených 25 členov.

● Personifikované známky po príklade Austrálie punúka britská poštová správa od vlaňajšieho predvianočného obdobia: Po zaplatení poplatku a zaslaní fotografie do troch dní pošle 20-kusový tlačový list známok 27 p a 10-kusový tlačový list 19 p s vytlačenou fotografiou na ku-pónoch.

● Jednotnú sadzbu za poštový lístok a list zaviedla Česká pošta od 1.1.2001 - vo vnútroštátnom styku 5,40 Kč, vytvorila aj nový hmotnostný medzi stupeň 50 až 350 g (14 Kč) a 350 až 500 g (16 Kč) a zmenila aj ďalšie adzby.

● Štyri medaile Poľského zväzu filatelistov „Za zásluhy o rozvoj filatelickej publicistiky“ za uplynulý rok získali krakovčania: Janusz Adamczyk, Kazimierz Szataba, Jerzy Bartke a redakcia FILATELISTA MALOPOLSKI.

● Priaznivci otvorej triedy (OPEN CLASS) v Maďarsku sa združujú do pracovnej skupiny a svoje etablovanie pripravujú v rámci tohtoročnej námetovej výstavy v Debrecíne.

● Najvydarenejšia známka storočia v kategórii ČSR I sa umiestnila v súťaži, ktorú vyhlásil Výkonný výbor Spoločnosti zberateľov čs. známok SČF a Česká pošta, známka Tatry z roku 1926, v kategórii ČSR II prvenstvo získal hárček Staré Mesto od V. Mordstadta z roku 1978 a v kategórii ČR zvíťazila Krajina so zámkom v Chantilly od A. Chittusioho z roku 1997. □ Pripravil vkn

■ Konferencia esperantistov

V dňoch 14. až 20. júla tohto roku sa v Strážnici v Českej republike uskutoční 14. medzinárodná konferencia esperantistov. Podujatie už od 11. decembra minulého roku propaguje štočok výplatného stroja na strážnickej pošte a v prevádzke bude až do posledného dňa konferencie - do 20.7.2001. Pre podrobnejšie informácie je možné sa obrátiť na adresu: ESPERANTO, p.s.36, 696 62 Strážnice, ČR, ☎ 0603 / 216 741 □ vkn

■ Spoločná výstava majstrov českej a slovenskej poštovej grafiky

Vernisáž výstavy rytín Bedřicha Housu a Fera Horniaka, ocenených v súťaži o najkrajšiu poštovú známku sveta Grand Prix-WIPA 2000, sa uskutočnila 13.1.2001 v Zďári nad Sázavou v priestoroch mestskej radnice za účasti početných oficiálnych hostí i priateľov poštovej grafiky.

Zo Slovenska sa na vernisáži zúčastnili Ing. J. Brichtová, riaditeľka odboru pôšt MDPT SR, predstaviteľky oddelenia známkovej tvorby pp. Paulínyová a Magalóvá, podpredsedovia ZSF doc.J.Tekel a M. Naršík a ďalší. Slávnostný akt sa uskutočnil vo veľmi príjemnom a priateľskom ovzduší. Pozornosť organizátorov sa prejavila okrem iného aj vyvesením štátnych zástav ČR a SR pred radnicou (slovenská zástava v meste vlna prvýkrát). Oba tvorcovia poštových známok sa predstavili svojou kolekciou výtvarných prác, F.Horniak súborom, ktorý mal premiéru v Žikave doplnený o najnovšie práce. Podobne ako v iných prípadoch, súčasťou vernisáže bola autogramiáda oboch majstrov.

Na výstave sa používal príležitostný kašet, ktorého autorom je František Horniak (príležitostná poštová pečiatka pre neodržanie termínu na objednanie nebola vyhotovená) □ vkn

■ LAUGARICIO 2000 - filatelistická výstava so zaujímavou koncepciou

V dňoch 19. júna až 29.septembra 2000 sa v Trenčíne konala filatelistická propagačná výstava pod názvom LAUGARICIO 2000. O obsahovom zameraní výstavy nám porozprával jej podpredseda organizačného výboru **Jozef Korený**.

PROPAGAČNÁ FILATELISTICKÁ
VÝSTAVA

LAUGARICIO 2000

19. 6. 2000 - 29. 9. 2000

75. VÝROČIE ZALOŽENIA
KLUBU FILATELISTOV V TRENČÍNE

klubu filatelistov v Trenčíne usporiadali túto výstavu k trom príležitostiam. Pripomenuli ňou 75 rokov založenia klubu filatelistov v Trenčíne v roku 1925. Druhá príležitosť bola akcia mesta Trenčín, ktorá sa konala pod názvom EURÓPA V TRENČÍNE a na ktorej sa zúčastnili delegácie 8 družobných miest zo zahraničia. Na tomto podujatí trenčianske kluby filatelistov sa podieľali okrem iného aj usporiadaním tejto výstavy. Tretia príležitosť, na ktorú bola výstava orientovaná, bol Deň Armády Slovenskej republiky.

Ku všetkým trom príležitostiam bola výstava priebežne modifikovaná. História trenčianskej filatelie máme dobre spracovanú a dokladovanú, takže výstavu, zameranú k

jubileu klubu, sme mohli výstavou dobre prezentovať. K podujatiu EURÓPA V TRENČÍNE sme pripravili exponáty zostavené z filatelistických materiálov každej krajiny, v ktorej je družobné mesto Trenčína (Arad - Rumunsko, Békéscsaba - Maďarsko, Casalecchio di Reno - Taliansko, Cran-Gevrier - Francúzsko, Kragujevac - Juhoslavia, Tarnow - Poľsko, Uherské Hradištie a Zlín - ČR). Ku Dňu armády dominovali exponáty Tradície armády, Pošta z misii OSN a operácií za mier a Roky 1938-1945 v zrkadle poštových dokumentov.

V časti expozície v rozsahu 82 výstavných plôch boli prezentované ukážky z teritoriálnych zbierok a exponátov (ČSR I a II, Slovensko 1939-1945, NDR, OSN, Poľsko, Rakúsko, RSFSR 1922-1923, ZSSR 1923-1932) a bohato boli zastúpené aj ďalšie výstavné triedy (námetová, poštová história, celiny). K výstave sa používali dve príležitostné pečiatky a v jej rámci sa konali viaceré akcie.

Výstava svojou koncepciou výberu exponátov, aktuálnou reakciou na spoločenské a kultúrne dianie mesta, usporiadaním v atraktívnych priestoroch Domu armády a súčinnosťou s mnohými orgánmi a inštitúciami, predstavila modernú filateliu a jej možnosti spoločenskej angažovanosti. Navyše, výstava sa konala v čase najväčšej turistickej sezóny, kedy mesto Trenčín navštívilo veľa domácich i zahraničných návštevníkov, z ktorých si mnohí našli cestu aj na prehlídku výstavy □ vkn

■ Slovenské známky vo Viedni

Putovná výstava slovenských poštových známok po inštalovaní v pražskom Slovenskom inštitúte na jeseň v minulom roku bola na svojej ďalšej zastávke a to hneď v susednom Rakúsku. S cieľom podporiť marketingové zámyery OZ TÚP sa v Slovenskom inštitúte (SI) pri Velysľanectve SR vo Viedni pripravila expozícia, ktorú si návštevníci mohli pozrieť do 9. februára tohto roku. Pôvodná expozícia umenie a príroda bola rozšírená o originálne výtvarných návrhov známok a motívov na FDC, ktoré pre toto podujatie zapožičalo Poštové múzeum v Banskej Bystrici. Súčasťou výstavy bola opäť ukážka z tvorby autorov známok Martina Činovského, Dušana Kállaya a Františka Horniaka. Pripravená bola aj príležitostná pečiatka a autogramiáda.

Dňa 16.januára 2001 v peknom prostredí Slovenského inštitútu otvoril výstavu jeho riaditeľ Dr.Žáry, po ňom sa prihovoriť hosťom veľvyslanec SR vo Viedni L.Bystrický. Z početných hostí zo Slovenska a Rakúska vystúpil generálny riaditeľ Slovenskej pošty, š.p., RNDr.J.Dobrotka. Ústredie SP bolo na vernisáži zastúpené personálnym riaditeľom JUDr.L.Tencerom, riaditeľom úseku pre strategický rozvoj Ing.J.Klimom, vedúcim Poštového múzea PhDr.J.Kollárom, za OZ TÚP riaditeľom Ing.L.Gašpiříkom. Z odštepných závodov a riaditeľstiev pôšt to boli Ing.I.Mikuš, V.Obický, J.Fecko, M. Relovský. Na vernisáži sa zúčastnili aj zástupcovia MDPT SR, riaditeľka sekcie pošty Ing.J.Brichtová. Za rakúsku stranu sme videli predsedu Zväzu rakúskych filatelistov E.Bobera a samozrejme funkcionára Zväzu E.Straskeho, ktorý bol veľmi nápomocný pri organizovanom zabezpečovaní výstavy a pri sprostredkovaní a propagovaní podujatia pre rakúskych filatelistov a priateľov poštovej grafiky □ M.J.

Pohľadnica s milým pozdravom

Jubileum - 75 rokov klubu filatelistov v Leviciach, ktoré si Levičania vlni pripomenuli zaujímavou výstavou, bude im pripomínať aj pekná pohľadnica. A nielen im, pokiaľ na svojich priateľov a známych nezabudli a pohľadnice poslali aj im. Na našu redakciu nezabudli a poslali nám pohľadnicu s textom, ktorému sme za úprimne potešili: **SRDEČNÝ POZDRAV Z TRADIČNÉHO VESELEHO PALMÁRE ZASIELAJÚ** (nasleduje štrnásť podpisov). Ďakujeme a levickým filatelistom želáme, aby im dobrá nálada a elán vydržali po dlhé roky! □ Redakcia

Čo znamená skratka „RDP“ ?

Písmená „RDP“ sú skratkou anglického „Roll of Distinguished Philatelists“, čo v slovenskom preklade znamená „Zoznam významných filatelistov“. Tento názov alebo základnu založili s povolením vtedajšieho anglického kráľa Juraja V. na filatelistickom kongrese Veľkej Británie v roku 1921. Kráľ Juraj V. bol prvým zapísaným do tohto zoznamu, v ktorom je doteraz zapísaných 300 mien do 43 štátov, z toho 67 žijúcich z 25 štátov. Pochopiteľne, najväčšie zastúpenie má Veľká Británie - 16 mien.

Kandidátov na zápis môžu navrhovať v prvom rade už zapísaní členovia, ale aj filatelistické organizácie z celého sveta. Určená komisia vyberie z navrhovaných tých, ktorých potom do RDP zapíše. Zloženie komisie je nasledovné: Predsedom je Ronald Butler (V.Británie), členovia: Charles W.Goodwyn, John Levett, Patrick Pearson (všetci V.Británie), Koh Seow Chuan (Singapúr), D.N. Jatia (India), Juan Santa Maria (Kolumbia) a Börje Wall-

berg (Švédsko). V roku 2000 boli do RDP zapísaní: Sven Gunnar Dahlvig (Švédsko), Ladislav Dvořáček (ČR), Michael Madesker (Kanada), Emil Thomassen (Nórsko) a John C. West (V.Británie).

Podľa Bélyegvilág 12/2000 zostavil □ J.Molnár

Známka na listy dôverné

Napriek tomu, že v súčasnosti styk s blízkymi ľuďmi opanovali vymoženosti elektroniky, mnohé poštové správy vydávajú príležitostné poštové známky pre písomnú korešpondenciu dôvernejšieho charakteru, napríklad blahoželanie k osobným sviatkom i na vyjadrenie osobnej náklonnosti, najmä medzi mladými ľuďmi. Nemeckí filatelisti pred neďávnom boli prekvapení, keď na takúto novú propagáciu písania listov pristúpila aj nemecká poštová správa. Vyдалa známku

s dvoma dôvernými slovami „Für Dich“ (Pre Teba). Na sivom pozadí na celej ploche známky je tento nápis akoby na plátne vyšívany v čiernej farbe a s malou červenou kresbou srdca v strede. Úsmevy však vzbudila skutočnosť, že napriek určeniu použitia známky na listovú korešpondenciu, jej nominálna hodnota je 100 Pf, čo zodpovedá frankatúre na poštový lístok - na obálku s listom je totiž poplatok 110 Pf. Uštipačné poznámky sú aj na výtvorné riešenie známky (aj vo filatelickej tlačí), že autori si s návrhom vela námahy nedali □ Zc

BLAHOŽELÁME

Významné životné jubileum arch.Edgara Vysloužila

V týchto dňoch (10.februára) sa dožíva 75 rokov architekt Edgar Vysloužil, člen Zboru zalcov Zväzu slovenských filatelistov (predtým bývalého Zväzu československých filatelistov) pre skúšobný odbor známok Veľkej Británie, juryman, dlhoročný predseda bratislavského klubu filatelistov 51-09 Ladislava Novotného, funkcionár viacerých pracovných skupín a odborných komisií, aktívny vystavovateľ a publicista, držiteľ najvyšších vzáových významenaní.

Sirokej filatelickej verejnosti je osobitne známy audiovizuálnymi prednáškami „Najväčšie známky sveta, Európy, ČSR a Slovenska“, „Známky Saská, Bádenska, Bavorska a Thurn-Taxiskej poštovej správy“, „Známky Veľkej Británie 19.storočia“ a „Vzácnosti klasických známok Rakúska a Lombardska-Benátska“, v ktorých spracoval výsledky svojej dlhoročnej bádateľskej činnosti (o jeho filatelistickom profile píšeme v tomto čísle v osobitnom článku).

Pri príležitosti vzácneho životného jubilea želáme pánovi architektovi Vysloužilovi do ďalších rokov pevné zdravie a prežitie ešte mnohých pekných chvíľ v kruhu svojich milovaných známok a filatelie □ Redakcia

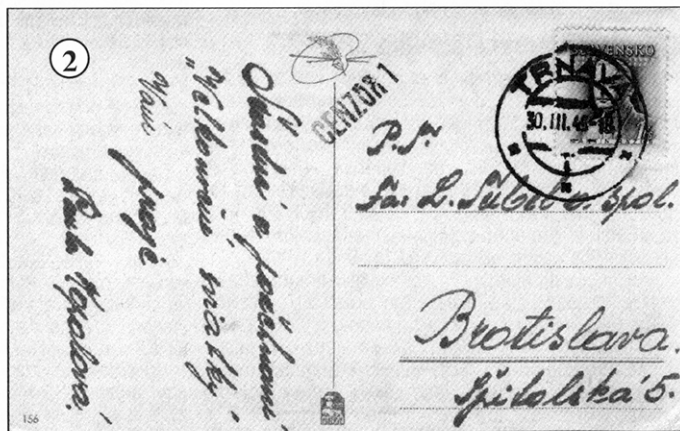
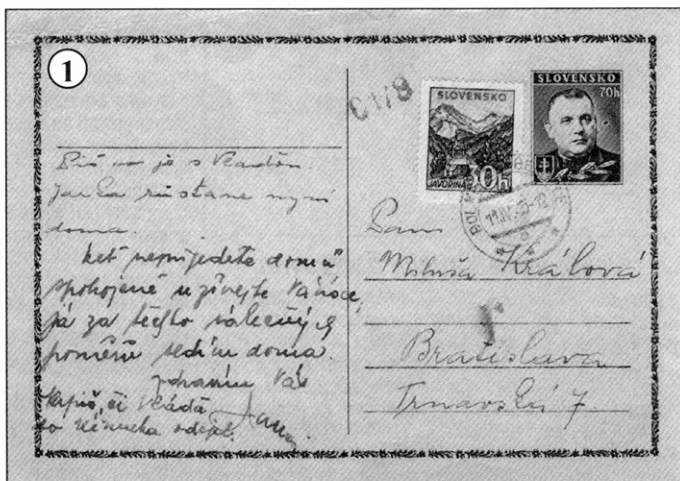
K PLATNOSTI SLOVENSKÝCH CENÍN V ROKU 1945

Mirko Bachratý

Z literatúry (napríklad [1]) je dostatočne známy fakt, že platnosť slovenských poštových známok (s výnimkou doplatných) a celín bola ukončená ku dňu 30.4.1945. Tento dátum je súčasne prvým dňom obehu tzv. Bratislavského vydania, pričom už od 8.3.1945 boli v obehu poštové lístky a od 26.3.1945 známky Košického vydania. Poštový styk na oslobodenom území bol obnovený dňa 8.2.1945 (len úradné a novinové zásielky), resp. dňa 8. 3. 1945 (súkromné listové zásielky). Z týchto údajov vyplýva, že v období 8. 2. až 30. 4. 1945 bolo prípustné vyplácať zásielky aj slovenskými známkami, resp. používať slovenské celiny. Výskyt takýchto pošou skutočne prepravených zásielok je však ojedinelý a vo filatelistických zbierkach sú zastúpené veľmi vzácné. Tento stav je zapríčinený viacerými okolnosťami. Podľa [1] Povereníctvo pre dopravu a verejné práce nariadilo svojím obežníkom č.7 zo dňa 17.februára 1945 odvedenie slovenských cenín Hospodárskemu úradu v Košiciach. Povereníctvo pre poštu a telegraf v Košiciach vo svojom Obežníku č.11 zo 6. 3. 1945 stanovuje: „Dočasne sa môžu prijímať výlučne len korespondenčné lístky vydané poštovou správou s predajnou cenou 2 K a to v miestnej i ďalšej doprave“. Táto formulácia nepochybne súvisí s pripravovaným vydaním poštových lístkov ku dňu obnovenia poštového styku pre súkromné osoby a de facto nepriamo dočasne zrušuje platnosť poštových lístkov, vydaných slovenskou poštovou správou. Dôležitou okolnosťou bola aj aktuálna situácia na jednotlivých poštách, ktoré pred príchodom frontu buď evakuovala slovenská poštová správa (najmä na východnom Slovensku), alebo boli počas vojenských operácií zničené a teda po

obnovení poštovej prevádzky nemali žiadne slovenské ceny k dispozícii. Pôvodné oznámenie o ukončení platnosti všetkých slovenských cenín ku dňu 30.4.1945 bolo neskôr zmienené ustanovením Povereníctva pre pošty a telegraf zo dňa 6.6.1945 v tom zmysle, že slovenské celiny sa mohli naďalej používať, avšak museli byť opatrené strojovou (poštové lístky) resp. ručnou (ostatné celiny a poštové formuláre) pretačou „ČESKO-SLOVENSKO“ [1].

Ako som už predoslal, použitie slovenských cenín, či už známok (s výnimkou doplatných) alebo celín, ako predbežných, resp. súběžných československých cenín, je veľmi vzácné. V literatúre bolo v posledných desaťročiach opísaných iba niekoľko takýchto zásielok [1, 2], vo všetkých prípadoch však išlo len o použitie známok, prípad použitia celiny nebol zatiaľ dokladovaný, aj keď možno predpokladať, že sa v niektorej zbierke predsa len nachádza. Rád by som filatelistickú verejnosť oboznámil s takýmto nálezom slovenskej celiny, použitej pred 30.

ným nemeckým zoskupením práve v tejto oblasti Slovenska. Dolné Žembovce boli oslobodené 21. 12. 1944 [3]. Listok bol teda zrejme podaný na pošte, alebo, čo považujem za pravdepodobnejšie, vhodný do poštovej schránky tesne pred príchodom Červenej armády. Keďže príchodom frontu došlo k prerušeniu poštového styku so západnou časťou slovenského územia, lístok zostal na pošte alebo v poštovej schránke až do doby jeho opätovného obnovenia. Sotva totiž možno predpokladať, že by po takmer štyroch mesiacoch samotný adresát odoslal lístok s už absolútne neaktuálnym oznámením.

Pošta ale tak urobila, akonáhle sa obnovil styk do Bratislavy (oslobodenej 4.4.1945). Prítomnosť cenzorskej pečiatky potvrdzuje, že zásielka bola skutočne prepravená už za pôsobenia obnovenej československej poštovej správy. Totiž súčasne s obnovením poštového styku na oslobodenom území bola nariadená aj cenzúra súkromných zásielok vo vnútroštátnom styku, ktorá počas slovenskej poštovej správy nebola vykonávaná (týkala sa výlučne zásielok do cudziny s výnimkou Protektorátu a Nemecka). Otázka, prečo pošta uznala slovenský poštový lístok, keď vlastne jeho platnosť bola citovaným obežníkom pozastavená, možno vysvetliť jednoduchým tým, že uplatňovanie nariadení Povereníctva pôšt a telegrafov v Košiciach bolo vo vzdialenejších regiónoch problematické a závislé na celkovej vojenskej a dopravnej situácii. Je nanajvýš pravdepodobné, že poštové úrady na strednom a najmä západnom Slovensku neboli s obsahom citovaného obežníka vôbec oboznámené. Zásobovanie týchto poštových úradov ceninami z HÚ v Košiciach nebolo v prvých týždňoch po oslobodení vzhľadom na prerušené spojenie možné a známky a lístky Bratislavského vydania vyšli až 30. 4. 1945. Použitie slovenských cenín bolo popri bežnom vyplácaní zásielok v hotovosti jedným z možných riešení.

4.1945 (obr.1). Jedná sa o poštový lístok s vytlačenu 70 halierovou známku J.Tiso (kat. CDV 11), dofrankovaný 30 halierovou známku zo série Tatranské (kat. č.109), čo zodpovedá poplatku za lístok po 13.12. 1944. Lístok bol napísaný v Dolných Žembovcích dňa 20. 12.1944 a je adresovaný do Bratislavy. Predvianočnú atmosféru dokresľuje text na druhej strane: „Ani neviem, že je pred sviatkami, máme mnoho starostí jak to bude ďalej. Fronta byla příliš blízko, nyní je opět potlačena. Duní to však celé dny a noci až se okna třesou. Proto není ani nálada na přípravy k svátkům.“ Denná pečiatka pošty Dolné Žembovce / a má dátum 11.IV.45-12, teda takmer štyri mesiace od napísania lístka. Na lístku sa ďalej nachádza červený odtlačok cenzorskej pečiatky C 178. Anabázu lístka pochopíme na pozadí udalostí, ktoré sa odohrávali v priestore medzi Iplom a Hronom koncom roka 1944. Vojská 2.Ukrajinského frontu v rámci tzv. Budapešťanskej operácie zvädzali urputné boje so sil-

grafov v Košiciach bolo vo vzdialenejších regiónoch problematické a závislé na celkovej vojenskej a dopravnej situácii. Je nanajvýš pravdepodobné, že poštové úrady na strednom a najmä západnom Slovensku neboli s obsahom citovaného obežníka vôbec oboznámené. Zásobovanie týchto poštových úradov ceninami z HÚ v Košiciach nebolo v prvých týždňoch po oslobodení vzhľadom na prerušené spojenie možné a známky a lístky Bratislavského vydania vyšli až 30. 4. 1945. Použitie slovenských cenín bolo popri bežnom vyplácaní zásielok v hotovosti jedným z možných riešení.

V tejto súvislosti by som rád poukázal na jeden problém, dotýkajúci sa identifikácie zásielok vyplatených slovenskými známkami, ktoré sú omylom považované za predbežné, resp. súbežné československé frankatúry. Ide o prípady, keď sú vnútroštátne zásielky opatrené cenzorskou pečiatkou, ktorá je považovaná za nezvratný dôkaz toho, že zásielka bola prepravená po oslobodení.

Takéto zásielky sa skutočne sporadicky objavujú, väčšine ide však o prípady, keď zásielka bola podaná na pošte, spadajúcej ešte pod Slovenskú poštovú správu, avšak doručená bola až po prechode frontu a cenzúrovaná bola už na oslobodenom území, ktoré bolo spravované obnovenou československou poštovou správou. Keďže platnosť slovenských cien nebola do 30.4.1945 úradne nijako obmedzená, nebol dôvod zatažovať takéto zásielky doplatným. Preto je nevyhnutné preskúmať, odkedy sa podacia pošta nachádzala na oslobodenom území. Za prebežnú (súbežnú) možno jednoznačne považovať iba takú frankatúru, ktorá vznikla na oslobodenom území. Na obr.2 je zásielka odoslaná 30.3.1945 z Trnavy (oslobodená 1.4.1945) do Bratislavy s cenzorskou pečiatkou CENZOR 1, ktorú prevzali po slovenskej cenzúre československé cenzúrne orgány, pôsobiace v Bratislave. Na obr.3 je doporučená zásielka, podaná 3.4.1945 na pošte Raková (oslobodená 1.5.1945) a adresovaná do Sudet. Prešla cenzúrou v Žiline, čo je dokumentované rámcovou cenzúrnou pečiatkou. Žiaľ, z zásielkach tohoto druhu spravidla chýba prichádzajúca pečiatka, ktorá by jasne dokladovala dobu, počas ktorej bola zásielka „na ceste“.

Záverom sa chceme zmieniť o zvláštnom použití slovenských známok po oslobodení, dokonca po ukončení ich platnosti. Vyskytujú sa na podacích lístkoch na telegramy, vystavených na pošte Bratislava 2 ešte v novembri 1945, ako doplnková frankatúra, ktorá bola potrebná po zvýšení poplatku na 1 Kč od 1.2.1944 (obr.4). Známky sú opatrené pečiatkou ČESKOSLOVENSKO v červeno-fialovej farbe. Dnes už zrejme neexistuje, či poštarov viedol k tomuto provizóriu, ktoré nemalo oporu v poštovom predpise, nedostatok 50-halierových československých známok (čo v Bratislave nie je veľmi pravdepodobné), alebo snaha využiť zásoby podacích lístkov, na ktorých boli ešte počas pôsobenia slovenskej poštovej správy vopred nalepené doplnkové frankatúry. Každopádne ide o zaujímavý doklad ešte nie celkom usporiadaných pomerov v poštovej prevádzke v roku 1945 ■

Literatúra

- [1] Palkoska V., Dr.: Pošta na Slovensku po oslobodení, vydal KF 08-21 Hlohovec, 1975
- [2] Chmelár V., Dr.: Čo je vzácné, Zberateľ 3/1998
- [3] Protifašistický odboj na Slovensku v rokoch 1938-1945, vydala Osveta, 1980

Známky pre priateľstvo

Fínska séria poštových známok s vyobrazením kvetov usporiadaných do kytíc, venčekov, slávnostne upravených stolov a ovenčenej torty vo forme srdca, je dielom obľúbenej autorky stoviek malovaných pohľadníc vhodných k spoločenským príležitostiam M.Immonenovej. Známky boli vydané pod názvom „Pre priateľstvo“ 17.1.2001 (vyobrazené na 3.str.obálky). Sú však myslene najmä ku Dňu sv. Valentína, patróna zamilovaných. Ale môžu sa využiť i k blahoželaniam k osobným sviatkom, na pozvánky na rodinné alebo spoločenské podujatia po celé roky. Ich pestrosť im zaručuje vysokú predajnosť. Známky sú vydané ako samolepky, upravené ako súťaž do známkových zošitkov. Boli vytlačené 5-farebnou hlbokotlačou vo Veľkej Británii a všetky určené na frankovanie obálok vo vnútrozemí v najnižšej hmotnostnej kategórii. A keďže blahoželaniam, aj keď sú napísané na pohľadniciach, sa vo Fínsku posielajú v obálkach, pošty predávajú i nim aj ozdobné obálky s kresbami kytíc a venčekov □ Zc

Švédske kultúrne dedičstvo

Jedenásť pamätihodností Švédska je zapísaných v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Z nich v januári tohto roku štyri boli vydané na príležitostných poštových známkach v súťažiaci ako štvorice. Medzi nimi vidíme kostol s prilahlými stavbami zo 17.storočia slúžiacimi na bývanie cirkevných hodnostárov i pútnikov v Gammelsstade a časť pevnosti Karlskrona zo 17. storočia ochraňujúcej vchod do prístavu. Tretia známka prináša pohľad do vnútra najväčšieho dreveného divadla na svete pochádzajúceho z 18.storočia v kráľovskom zámku Drottningholme a konečne na štvrtej známke je časť vnútorného zariadenia železiarskej huty na vodný pohon v Engelsbergu zo začiatku 19. storočia. Výtvarné návrhy známok vyhotovila E.L.Johansonová na základe

fotografických predloh. Vytlačené boli mnohofarebným ofsetom v úprave pre zošitky (v zošitku sú dve štvorice týchto známok). Majú nominálnu hodnotu 6 SEK (frankatúra za listovú zásielku do zahraničia) □ Zc

**Giordano Bruno
prvýkrát
na známke
svojej
vlasti**

Významný taliansky filozof, odvážny reformátor a astronóm Giordano Bruno (1548-1600) sa predsa dostal už aj na poštovú známku svojej vlasti. Vyšla pri 400. výročí jeho smrti, ktorú podstúpil upálením v časoch inkvizície. Na talianskej poštovej známke je zobrazený portrét G.Bruna a časť jeho rukopisu □ Zc

VOJENSKÁ CENZÚRA a MÁJOVÁ MOBILIZÁCIA (1938)

Jozef Tekel

Pripojenie (Anschluss, nem.) Rakúska k nacistickému Nemecku 12. marca 1938 podstatne zmenilo hranicu medzi Československej republiky a Nemeckom, ktorá sa predĺžila o 558 km. Spravodajské oddelenie Hlavného štábu Československej armády (HŠ ČSA) získalo ráno 20. mája 1938 informáciu o sústreďovaní nemeckých vojsk v blízkosti hranice ČSR. Armádný generál Ludvík Krejčí, náčelník HŠ ČSA, navrhol po vyhodnotení informácie okamžite povolanie 5 ročníkov zálohy do zbrane. Prezident E. Beneš a vláda sa rozhodli pre povolanie jedného ročníka a ďalších špecialistov na mimoriadne cvičenie. Heslo „Zborov“, ktoré znamenalo povolanie 1. ročníka I. zálohy (ročník 1935), bolo vyhlásené 20. mája 1938 večer o 21.20 hod. [1]. Po vydaní rozkazu na povolanie záložníkov na osobitné vojenské cvičenie podľa § 22 branného zákona armáda zaistila 21. mája 1938 hranicu s Nemeckom a jej počet sa zvýšil až na 371 tisíc mužov.

Mimoriadne vojenské opatrenia boli postupne odvolané. Zvýšená ochrana hranice s Nemeckom bola zrušená 13. júna 1938 a HŠ ČSA zrušil posledné mimoriadne opatrenia 22. júna 1938. Čiastočná mobilizácia Československej armády v máji 1938 je veľmi zaujímavou epizódou poštovej histórie. Napriek zvýšenej bojovej pohotovosti Československej armády nebola aktivovaná poľná poštová služba. Listové zásielky vojakov a dôstojníkov v činnnej službe neboli oslobodené od poštového poplatku, ale na písomný styk mobilizovaných osôb bola uvalená cenzúra. J. Tekel [2] oznámil nález cenzurovanej zásielky z májovej mobilizácie, ktorú odoslal príslušník 2. leteckého pluku dr. E. Beneša v Olomouci. Vojenský kontrolný orgán potvrdil výkon cenzúry obsahu písomnej správy odtlačkom riadkovej pečiatky s legendou CENSUROVÁNO.

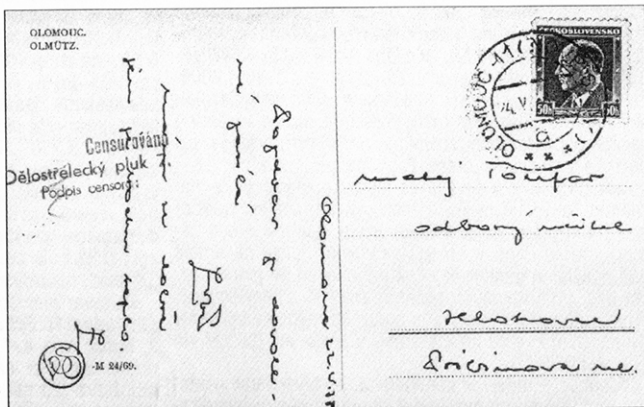
Zásielky, ktoré dokumentujú mobilizáciu príslušníkov Československej brannej moci v máji 1938, sú vzácné. Tieto nenápadné listové zásielky z dramatickej doby možno identifikovať podľa dátumu odtlačku dennej pečiatky civilného poštového úradu a odtlačku pečiatky cenzúrneho orgánu. Nález celistvosti (obr.) ukazuje, že výkon cenzúry listových zásielok bol zabezpečený na veliteľstve vojenskej jednotky. Odtlačok trojriadkovej pečiatky s legendou „Censurováno / Dělostřelecký pluk 7. / Podpis censora:“ v červenej farbe a rukopisná paraфа cenzora potvrdili nezávadnosť zásielky, ktorá bola odovzdaná civilnému poštovému úradu na ďalšiu prepravu. Na zásielke je odtlačok dennej pečiatky poštového úradu

Olomouc 11 (Nové Sady) / 24.V.38-12. Mierová posádka 7. delostreleckého pluku bola v Olomouci.

Spôsob výkonu cenzúry upravil zákon č.300/1920 o mimoriadnych opatreniach v znení zákona č.125/1933. Avšak v máji neboli aktivované poštovné cenzúrne komisie (PCK), ktoré poznáme z mobilizácie na jeseň 1938 [3]. Vojenská cenzúra v obvode Olomouca bola spojená so snahou zatajiť v májovej mobilizácii zostavu a pohyb jednotiek IV. zboru Československej armády. Činnosť vojenských cenzúrnych komisií (VCK) v jesennej mobilizácii na poštových úradoch Olomouc 1 a Olomouc 2 bola motivovaná snahou o vylúčenie rizika úmyselného alebo neúmyselného úniku citlivých informácií z oblasti sústreďovania vyšších veliteľstiev Československej brannej moci na strednej Morave (Olomouc: Stanovisko veliteľa II. armády na jeseň 1938) ■

Literatúra:

- [1] Šrámek, P. a kol., Když zemřít, tak čestně, čs. armáda v září 1938, Brno 1998
- [2] Tekel, J., Filatelie, 44, č.4, 1994, s.125
- [3] Bachratý, M., Filatelie, 48, č.9, 1998, s.21-23

Originálna portrétovej známka

Nemecko vo svojej bohatej portrétovej známkovej tvorbe venuje veľa známok významným osobnostiam svojho národa. Na známkach sú spravidla zobrazené tromi spôsobmi: Osobnosť na známke má zobrazenú tvár podľa známej predlohy, pri práci vo svojej profesii alebo zdôraznením výsledkov jeho práce či najvýznamnejšieho diela. V minulom roku medzi známkami toho druhu získala uznanie známka k 300.výročíu narodenia obetavého protestantského kazateľa, lekára a básnika N. L. von Zinzendorfa (1500-1560). Na známke je reprodukcia neznámeho maliara, na ktorej je zobrazený kazateľ v živom rozhovore s poslucháčmi □ Zc

OKIENKO ŠPECIALISTU

RUBRIKA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH
ZBERATEĽOV SLOVENSKÝCH
POŠTOVÝCH ZNÁMOK

Miroslav Gerec

■ K DOTLAČIAM SLOVENSKÝCH ZNÁMOK V ROKU 2000

Obvykle v nadpise článkov o dotlačiach poštových známok (naposledy v čísle 5/2000) nechýba prívlastok „výplatných“, uplynulý rok však bol v tomto smere výnimkou. Či už to bola snaha o väčšiu pestrosť známok ponúkaných na priehradkách, vydavateľský zámer, snaha o nižšiu jednotkovú výrobnú cenu, neuspokojená potreba poštovej prevádzky alebo dôsledok určitej organizácie práce v tlačiarňach - v roku 2000 boli dotlačené výnimočne aj dve príležitostné známky *).

Veľkonočná známka „**Krížová cesta**“ 4 Sk bola tlačená na dva razy: 26.-27.1. a 28.-30.3.2000, obidve tlačie na stroji Wifag 3. Druhá dotlačaná bola príležitostná známka „**Ján Hollý**“ 5,50 Sk: základná tlač 6.-8.3. na Wifag-u 3 a dotlačie na Wifag-u 2 28.-31.3. a 10.-13.4.2000. Zatiaľ čo pri prvej známke môžeme dedukovať vydavateľský zámer v jubilejnom roku, spojený s nízkou výrobnou cenou (jednofarebná známka), v druhom prípade asi pôjde o plánovanie práce tlačiarne pri realizácii veľkej objednávky (išlo o prvú a na niekoľko mesiacov jedinú známku vari najčastejšie používanú nominálnej hodnoty). Treba povedať, že v obidvoch prípadoch išlo o zámer, vopred danú vysokú objednávku, takže na dotlač boli použité originálne valce, ktoré inak sú po jednorazovej tlači príležitostných známok zničené a recyklované. Z hľadiska špecializácie sme odchýlky zaznamenali len u druhej známky a to malé rozdiely v perforácii (bližšie viď Zberateľ 6/2000).

Všeobecne môžeme konštatovať, že zvyšovanie nákladov príležitostných známok je vhodnou cestou spestrenia ponuky námetov najbežnejších známok a aj zníženia nákladov na výrobu cenín, ktoré musí uhrádzať Slovenská pošta, š.p. Týmto smerom by sa emisná politika mohla uberať aj v budúcnosti - ak už máme považovať počet vydaných známok 25-30 za ustálený - znížime podiel vyšších nominálnych hodnôt v prospech najčastejšie používaných. Stredne a vysoké nominálne hodnoty vydávajme len ako výplatné známky, aby sme ich nemuseli vydávať opakovane každoročne, ale podľa potreby objednáme ich dotlač. Aj pre Slovenskú poštu by to bolo finančne výhodné, pretože pri výplatných známkach je ich nízka výrobná cena samozrejmosťou (daná je predovšetkým využitím trvácných tlačových foriem ale aj napríklad najmenším formátom a obvykle nižšou farebnosťou) a aj pri príležitostných známkach znamená väčšia objednávka nižšiu výrobnú cenu! Nie je škoda vytlačiť len 500 tisícový náklad, keď za tie isté peniaze mohlo byť známok 5 miliónov kusov? Kto by na tom „prerobil“ sú filatelistickí obchodníci, vrátane Pošty-u; im vyhovuje čím vyšší počet známok s čo najvyššími nominálnymi hodnotami, v čo najväčšej rozmanitosti tlačových úprav, kupónových kombinácií, sekundárnych filatelistických materiálov a pod.

Ale vráme sa ku výplatným známkam a doplníme prehľad ich ďalších dotlačí v minulom roku. Znáмка, ktorá nemá alternatívu, „**Bardejov**“ 0,50 Sk, bola dotlačená v marci (3.dotlač 22.-23.3.2000) a koncom augusta (4. dotlač 28.-30.8.2000), v obidvoch prípadoch na stroji Wifag 2. Rozdiely voči predošlým tlačiam nie sú, ani p. Maniačkom nájdenu a reprodukovanú „dvojitú moletáž“ (viď Zberateľ 12/2000) - pravdepodobne obťaž alebo rozmazanú tlač, sme nezistili.

Opät bola dotlačená výplatná známka, ktorá rovnako nemá alternatívu 1 (Sk) „**Dubnica nad Váhom**“ . V poradi už 14. dotlač bola realizovaná na stroji Wifag 3 31. 3. a 3.-4.4.2000 a 15. dotlač 15.a 18.9.2000 na rovnakom stroji. Uvidíme, kde si nájde uplatnenie súčasná neobvykle vysoká zásoba tejto známky. Zaujímavá je 10. dotlač známky 2 Sk „**Nitra**“ zo stroja Wifag 2, z 10. a 11.5.2000. V prvom dni sa na ZP 2/31-32 vytkovala výrazná dosková vada - šikmá, modrá čiarka cez obidve známky, ktorá pravdepodobne po zásahu retušera vymizla.

Potrebu 4-korunových známok riešila pošta objednávkou 2. dotlače výplatnej známky „**Prešov**“ . Tlač 28.-30.6.2000 na stroji Wifag 2. Výplatná známka 5 Sk, „**Trnava**“ bola 10-tykrát dotlačená na stroji Wifag 3 v dňoch 5.-7.6.2000. Druhý raz bola dotlačená známka „**Senica**“ 6 Sk - na stroji Wifag 3 4.,10. a 11.7.2000 (z troch pracovných dní 5., 6. a 7.júla pri obidvoch strojoch doteraz neevidujeme žiadnu tlač). Vo chvíli, keď píšeme túto republikáciu ešte nie sú známe vnútroštátne sadzby, platné od 1.2.2001, ale tejto hodnote z radu výplatných známok predpovedáme veľkú budúcnosť. Aj 7-korunová výplatná známka „**Martin**“ bola dotlačená - 1. dotlač bola realizovaná 24. a 27.3.2000 na stroji Wifag 2. Pri dostatočnej zásobe iných príležitostných známok hodnoty 9 Sk bola prevkapaním 1. dotlač výplatnej známky „**Žilina**“ , realizovaná 14.-15.8.2000 na stroji Wifag 2.

Na záver prehľadu uvedme osobitne výplatnú známku „**Prezident R. Schuster**“ 5,50 Sk. U nej bola realizovaná 2. dotlač 1. a 4.-7.9.2000 na stroji Wifag 2. Pravdepodobne sa tým naplnilo v emisnom pláne objednané množstvo (20 mil. kusov) tejto známky. Pokiaľ sú naše informácie o nových sadzách správne, aj túto známku čakajú v blízkej budúcnosti ďalšie dotlače.

Vo všetkých prípadoch bol pre tlač použitý španielsky papier a perforačná zostava s malým priemerom otvorov, čím pri niektorých známkach vznikli zberateľské rozdiely v papieri, lepe a perforácii voči predošlým základným tlačiam alebo dotlačiam. Pozorní zberatelia si ich už určite všimli sami alebo sa o nich dozvedeli z vydaného špecializovaného katalógu ■

*) **Poznámka:** V prehľadoch dotlačí sme doteraz nikdy nespomínali dotlače príležitostných známok, tlačených plochými doskami. Pritom tlač vo viacerých obdobiach (nákladoch, dotlačiach) je u nich pravidlom. Rozlíšenie týchto dotlačí nie je jednoznačné, u strojov Waite nejestvuje dátum tlače (ani by to na nejakých priehradkových listoch nebolo estetické). Tieto tlačie vieme rozlíšiť iba ak vznikne nejaká charakteristická odchýlka a dotlač môžeme identifikovať iba za pomoci archívnych tlačí uložených v Poštovom múzeu. V minulom roku však predsa vznikla aj v tomto smere výnimka: dotlač príležitostnej známky „**Europa**“ 16 Sk bola vytlačená na inom papieri ako jej základná tlač, a to, pokiaľ vieme, nie omylom, ale v časovej a materiálnej tiesni so súhlasom objednávateľa.

K NOVÉMU ŠPECIALIZOVANÉMU KATALÓGU 2001 SLOVENSKO

Peter Malík

Zväz slovenských filatelistov: špecializovaný katalóg 2001, Slovensko 1939-1945 a 1993-2000 (poštové známky a celiny), 3.doplnené a prepracované vydanie, 224 strán, farebné reprodukcie

Koncom roka 2000 ZSF vydal tretikrát prepracovaný katalóg slovenských poštových známok a celín dvoch období (1939-1945 a 1993-2000). Na 224 stranách v peknej grafickej úprave ponúka zberateľom a ostatným záujemcom o poštové známky a celiny všetky doteraz dostupné údaje o slovenských poštových známkach a celinách. Pribudli informácie o spôsobe spracovania katalógu, terminológia a viacjazyčný slovník filatelistických pojmov. Obsah a systém spracovania katalógu je aj v anglickom jazyku. Zastávam však názor, že z hľadiska zberateľského záujmu v zahraničí mal byť tento text (aj) v nemeckom jazyku.

Obzvlášť veľká pozornosť (právom) je venovaná pre tlačovej sérii, keď doteraz publikované údaje sú doplnené ďalšími zisteniami. Veľmi užitočnou pomôckou je schématické zobrazenie tlačových listov s umiestnením typov pretlača a tabuľka so zobrazením kombinácií zmiešaného zúbkovania známok s portrétom A.Hlinku. Prínosom je aj kompletne hodnotenie celistvosti.

Zásadné pripomienky možno mať však k všeobecnej časti katalógu. Na úvodnej strane (neocíslovanej) sa uvádzajú polohy priesvitiek a ich identifikácia pri pohľade na rub známky, avšak na strane 3 v časti Druh papiera, lep a farba sa v 1.odseku uvádza, že poloha priesvitky sa určuje pri pohľade na obraz známky. Tu začína pozorný čitateľ váhať a tento stav trvá aj po prečítaní terminológie.

Definícia **analogickej pohľadnice** ako ceniny a zároveň ako filatelistického výrobku so znehodnotenou poštovou známku je nepresná, nevýstižná a nelogická.

Pojem **dosková chyba** sa definuje ako „rušivý prvok v obraze známky“, spôsobený chybou v štádiu prípravy tlače. Nie je však definovaný prvok v obraze známky, ktorý vzniká v priebehu tlače, doteraz označovaný ako dosková vada, napriek tomu, že rozlíšenie je plne opodstatnené a v druhom vydaní katalógu (1997) sa uvádzali obidva pojmy. Teda všetky „rušivé prvky v obraze známky“ sú doskové chyby. V texte katalógu sa uvádza aj pojem **výrobná chyba**, avšak tento v časti Terminológia nie je definovaný.

V definícii **dosková značka** (DZ) chyba, že DZ môže byť aj kombinácia uvedených prvkov.

Farebná testovacia stupnica (FTS) je nielen „odtlačok originálnych farieb obdĺžnikového tvaru“, ale má aj svoj

význam a určenie a má aj iný ako „obdĺžnikový tvar“. Informácie o FTS oproti druhému vydaniu v katalógu nie sú uvedené, hoci najmä zmena ich tvaru súvisiaca so skvalitnením hlbkotalače je z pohľadu špecializovaného zberateľa zaujímavá. Údaj o tlačovej technike uvedený v zátvorke je chybný (OTR+OF), správne má byť OTR+HT. Táto skratka chyba aj v zozname použitých skratiek a značiek, pričom táto tlačová technika sa najviac používa na výrobu slovenských poštových známok po roku 1993.

Kontrolné farebné značky (KFZ) pred rokom 1995 mali iný ako lichobežníkový tvar a ich zmena tiež prispela k zlepšeniu postupu pri výrobe cien.

Na **obálke prvého dňa** nie sú nalepené známky vopred znehodnotené – ony nie sú vôbec znehodnotené, je na nich odtlačok pečiatky alebo natlačená pečiatka s dátumom dňa vydania. Ak by známky boli skutočne znehodnotené, potom predajná cena všetkých FDC by musela byť nezávislá od nominálnej hodnoty nalepených známok. Skutočnosť je však taká, že predajná cena FDC je 15 Sk (od 1.1.2001 už 19,- Sk!!) + nominálna hodnota známok.

V pojme **Perforácia a zúbkovanie** je úplne nesprávne uvedené, že „Pri použití ihliel s rôznym priemerom“ (?) vzniká zmiešané zúbkovanie. Zmiešané zúbkovanie totiž zberateľsky rozlišujeme len pri riadkovom zúbkovaní rôznych rozmerov, pričom podstatná je vzájomná vzdialenosť perforačných otvorov, a nie ich priemer.

Priehradkový list nemusí byť len časť tlačového listu, môže byť aj celý (napríklad TL emisie Umenie, ktorý bol vyrobený tlačovou formou obsahujúcou len jednu tlačovú dosku). V pojmach **Pretlač** a **Pritlač** nie je jasný pojem „filatelistická“ uvedený v zátvorke. Nepresné je aj definovanie **typu** známky. Známký viacerých typov nevznikajú len z jednej tlačovej dosky, ale môžu vzniknúť aj úpravou celej tlačovej dosky. Ako príklad možno uviesť známku č. 25 (50 Sk Bratislava).

Ďalšie závažné nepresnosti sú v definícii ocelotlače, keď na str.5 sa uvádza, že je to druh tlače z hĺbky a na str.13 v časti Skratky a značky na dvoch miestach sa uvádza, že je to tlač z plochy! Ide zrejme o filatelistickú „hantýrku“, avšak tá by sa vo vysoko odbornej publikácii nemala vyskytovať! Správne malo byť uvedené, že ide o tlač z plochých dosiek. Nemožno totiž zamieňať druh tlače so spôsobom tlače.

K terminológii by bolo možné vzniesť aj ďalšie námietky. Správna a výstižná terminológia je vždy najväčším problémom akéhokoľvek odboru ľudskej činnosti. Presne, krátko a jednoznačne sa vyjadriť je mnohokrát zložitejšie ako siahodlhé a zložité opisy. A najdôležitejšie pritom je obzrieť sa aj okolo seba, preštudovať doteraz známe poznatky (a to nielen v oblasti slovenskej známky), problematiku odborne prekonzultovať a až potom publikovať. Zásadne však nemožno vychádzať len z pohľadu jedného vydavateľa poštových známok, pretože terminológia je oblasť, v ktorej sa musí prihliadať aj na širšie súvislosti. A práve pri rešpektovaní širších súvislostí sa prichádza k poznaniu, že definícia musí byť stručná, zameraná len na podstatu veci, a potom je jasná a zrozumiteľná.

Možno preto konštatovať, že uvádzaná terminológia je obrazom špecifického prístupu, ktorý nezohľadňuje, že

v danej oblasti boli základné pojmy predmetom mnoho-ročných diskusií a polemik aj na stránkach filatelickej tlač, pričom v odborných komisiách boli prijaté závery, ktoré boli viackrát publikované. Osobitný a najmä nepochopiteľný prístup k spracovaniu terminológie vracia túto oblasť o niekoľko desaťročí nazad a znevažuje úsilie a odbornú prácu minimálne dvoch generácií zberateľov.

Samostatnou problematikou nového katalógu je prečíslovanie emisií obdobia 1939-1945. Možno súhlasiť s názorom, že farba preťažla na rovnakej pôvodnej známke, aby nemala byť dôvodom na samostatné katalógové číslo. S postupom katalogizovania, keď rozhodujúcim kritériom na zaradovaní známok je len autor a obraz známky, možno však polemizovať.

Podobné prístupy volili aj autori väčšine zberateľom známeho "zeleného" špecializovaného katalógu československých poštových známok, vydaného v roku 1978. Prečíslovanie všetkých emisií (okrem Hradčan) sa nestretlo s veľkým pochopením filatelistov, a preto špecializovaná príručka vydaná o desať rokov neskôr (v roku 1988) sa vrátila k pôvodnému číslu.

Ponúka sa aj ďalšia paralela – "zelený" špecializovaný katalóg bol vydaný v roku 60. výročia prvej československej poštovej známky, špecializovaný katalóg 2001 vychádza tiež zhruba po šesťdesiatich rokoch od vydania prvých slovenských poštových známok. Zdá sa, že 60 rokov je dosť dlhý čas na to, aby sa prístupy k posudzovaniu jednotlivých známok mohli meniť, ale zároveň aj dosť dlhý čas na to, aby sa pôvodné zistenia a názory dostatočne vžili. Bude preto záležať, ako budú na tieto zmeny reagovať samotní filatelisti, ktorí dlhé roky budujú svoje zbierky, e-vidujú prírastky, majú partnerov výmeny a v neposlednom rade aj obchodníci s poštovými známkami.

V každom prípade však nový katalóg mal obsahovať buď prevodnú tabuľku medzi pôvodným a novým číslovaním alebo popri novom čísle malo byť uvedené aj pôvodné.

K celkovému spracovaniu treba spomenúť, že aj napriek uvádzanej jazykovej úprave je v texte viac nesprávnych slovných spojení, najmä s predložkami *pri*, *pre* a *k*, gramatických tvarov („ojedinelo“) a tiež sa vyskytujú nepresnosti odborného charakteru. Spojenie „pri známke“, „pri známkach“ má byť správne „na známke“, „na známkach“.

V tabuľke doskových značiek novinových známok na str.77 má byť v prvom riadku správne 1-37 alebo 2-37, v riadku pre NV 3 má byť 1-37 (nie 1-27).

Na str.89 je nejasný pojem „vychýlené zúbkovanie“, na str.90 je nesúlad v texte na známke a v texte údajov k známke (PAUŠALOVANÁ, PAUŠALIZOVANÁ).

Nesúlad je aj v názve vydavateľa slovenských poštových známok, keď súčasný názov Ministerstvo dopravy, pošta a telekomunikácií SR bol v roku 1993 iný.

Pomôckou zberateľom obdobia 1993-2000 sú dátumy tlač známok tlačených rotačnou ocelotlačou v kombinácii s hlbkotlačou, avšak v údajoch o háččoch tlačených touto technikou (napríklad č.41, 69, 91, 119, 148, 179, 183) malo byť uvedené, že ide o údaje zistené v poštovom múzeu.

Úplnou raritou je však katalogizovanie automatovej známky s dátumom vydania 18.12.2000, ktorá v uvede-

nom termíne nevyšla, a jej vydanie sa len pripravuje.

Samostatnou kapitolou sú cenové záznamy. K týmto by sa však mali vyjadriť povolanejší – najmä obchodníci. Z obdobia od roku 1993 by však cenové záznamy katalógu mali byť odrazom situácie, že niektoré známky Slovenská pošta, š.p., prostredníctvom Pofisu už nemá v ponuke (napríklad PL 24).

Ďalšou oblasťou, ktorá stojí za povšimnutie sú anglické texty. Necítim sa natoľko kompetentný, aby som sa k ich správnosti vyjadroval, avšak už v prvom anglickom slove je chyba: Obsah má byť správne Contents, a nie Content. V samotnom obsahu sú dva nepreložené pojmy (uvedené sú v slovenčine) a v kapitole Skratky a značky je v názve tlačiarne Andrej preložené aj meno, ktoré sa podľa môjho názoru neprekladá.

Nie je rozhodujúce, kto je autorom ktorej časti katalógu, kto svoje názory chce povyšovať nad všeobecne platné, používané a nespochybnované definície. Najväčšou chybou je však to, že tieto názory sú prezentované pod hlavičkou Zväzu slovenských filatelistov, ktorý v súlade so svojimi stanovami by mal v prvom rade svojich členov chrániť, a nie takýmto spôsobom dezorientovať a zavádzať.

Ostáva len dúfať, že v ďalšom vydaní katalógu sa využijú rady a názory renomovaných filatelistov v súlade s historickými faktami, potvrdenými skutočnosťami a zberateľskou praxou, príhľadne sa aj na skúsenosti filatelistických obchodníkov, ktorí prichádzajú najčastejšie do kontaktu so zberateľmi, majú prehľad o predmetoch filatelistického záujmu a o situácii na trhu s poštovými známkami. Možno by bolo prínosom, keby vydavateľom katalógu v nasledujúcom období boli práve obchodníci - a potom prílohou katalógu nebudie musieť byť čiernotlač.

Najobľúbenejšie hračky švédskych detí

Súborny najobľúbenejších detských hračiek vo Švédsku zaradila poštová správa tejto krajiny na 6 príležitostných známok, ktoré vyšli ku koncu roka 2000. Je to na pohľad veľmi pútavá séria kresbou, zostavou i farbami. Jej autor je L.Alberg, populárny švédsky ilustrátor najmä kníh pre mládež. Hračky, na každej známke 2-3, zahŕňajú šesť zaujímavých okruhov detských hier: Posedenie s medvedíkom, jar, život na dedine, autá, cestovanie vlakom a samopohyblivé hračky. Známkou sú určené pre frankovanie listov vo vnútrozemí a nie je na nich nominálna hodnota ale slovo BREV (t.zn.list). Ako šesťznámková súťaž sa zaradené do jedného známkového zošitku ☐ Zc

SPOMIENKY NA „LÁSKU“ K FILATELII V 75 ROKOCH

V súvislosti s blížiacim sa významným životným výročím architekta Edgara Vysloužila, 75. výročím narodenia, mali sme dohodnutú schôdzku v jeho byte, aby sme sa porosprávali o príprave tohto príspevku. Moje nejasné predstavy o podobe príspevku sa rozptýlili hneď potom, ako má pán architekt privítal vo svojom byte. Ani v tomto prípade totiž nezaprel svoju charakteristickú povahovú črtu a na stretnutie sa pripravil so starostlivosťou jemu vlastnou. Na stole boli pripravené publikácie s poznámkami na jednotlivých stranách, rôzne dokumenty, fotografie, výstavné medaily a vopred pripravené poznámky. Čo to vravím, že poznámky - hotové curriculum vitae. Načo tajf, pomohol mi tým a zároveň tým predurčil aj podobu tohto príspevku. Tu je jeho rozprávanie.

Aby som sa dostal k mojim začiatkom vo filatelii, musím aspoň stručne spomenúť môjho otca, Ing. Eduarda Vysloužila (1893-1977). Pochádzal z Moravy, bol absolvent Vysokéj technickej školy v Brne, kde získal kvalifikáciu geometra (dnes by sme mohli povedať inžiniera - zememerača). Potom v roku 1914 začal študovať vo Viedni zverolekárstvo, avšak v dôsledku vypuknutia I. svetovej vojny štúdium musel zanechať. Demobilizovaný bol až v roku 1921 a všetky jeho pôvodné plány boli pozmenené. Usadil sa v Prostějove, kde sa v roku 1925 aj oženil. Od roku 1927 prijal miesto na vtedajšom bratislavskom magistráte, ktorý sídlil v Starej radnici a krátko na to sme sa celá rodina presťahovali do Bratislavy do prideleného 1-izbového bytu.

Približne ako šesťročný som si všimol, že po večeroch otec často vyberal zo skrine hrubý album známk Schaubek pre známky krajín Európy, ale to som sa dozvedel až hodne neskôr, a občas do okienok v albume vlepoval poštové známky. Zberateľské záujmy môjho otca o poštové známky však boli širšie a veľmi rôznorodé. Nebol by som dieťaťom, keby som sa otca neopýtal, „o čo tu ide“. Najmä počas zimných mesiacov, keď už veľmi zavčasu sa stmievalo a ako deti sme sa už vonku nesmeli zdržovať. To boli moje prvé momenty, keď som sa stretol s poštovými známkami a filateliou.

Keď som začal chodiť do školy (školský rok 1932/1933), zistil som, že o poštové známky sa zaujímajú aj niektorí ďalší spolužiaci a prebiehala ich čulá výmena spravidla systémom „kus za kus“, iba zriedkakedy za nejaký drobný peniaz. Za účelom výmeny som začal od otca „drankať“ známky, ktoré mal

navyš. Mal som záujem najmä o známky dvojfarebné a motívové (zvieratá, ryby, vtáky, kvetiny, lode, autá, lietadlá), ktoré sa nám najviac páčili.

Na Vianoce, pravdepodobne to bolo v roku 1937, dostal som pod stromček pekný album, ktorý ako pamiatku mám doteraz, s nápisom PETITE ENTENTE a s natlačnými známkami Československa, Juhoslávie a Rumunska. Jednalo sa o známky citovaných krajín, ktorých vlády uzavreli „Malú dohodu“, čiže pakt o spolupráci uzavretý a podpísaný v Ženeve dňa 16.2.1933 (vo februári 1939 sa potom pakt rozpadol). S výnimkou známk Československa, ktoré som naďalej zbieral, známky ostatných dvoch štátom ma nevedeli trvalo zaujať a za krátko som ich prestal zbierať úplne.

V mojich spomienkach nemôžem obísť rok 1939. Po 14. marci 1939, keď vznikol „Slovenský štát“, pred bratislavskou hlavnou poštou sa niekoľko týždňov stretávalo množstvo záujemcov o kúpu a predaj nových slovenských známk. Tiež som mal záujem o kúpu preťačových známk, ale hodnoty od 3.50 po 10 korún za ich nominálnu hodnotu sa mi nikdy nepodarilo kúpiť. Ani pred hlavnou poštou, ani nikde inde.

V tom čase som už začal zbierať mne po finančnej stránke dostupné poštové známky Veľkej Británie. Začal som so známkami z roku 1936, t.j. kráľom Eduardom VIII., ktorý musel abdikovať na funkciu anglického kráľa nakoľko sa „šťastne“ zamiloval do rozvedenej Američanky, čo bolo pre britský parlament, vládu a členov kráľovského dvora neprijateľné. Z klasických známk Veľkej Británie osobitne ma zaujímala 1 pennyová nezúbkovaná známka z roku 1841, ďalej 1 a 2 p známky vydané v roku

Spomienka na prvé album z detstva - pamätný lístok s rumunskými príležitostnými známkami PETITE ENTENTE a poštovou pečiatkou dňa vydania

1858, ktoré boli vytlačené z mnohých tlačových dosiek a čísla týchto dosiek boli na známkach uvedené. Zberateľsky bolo pre mňa zaujímavé získať 1 p známky vytlačené zo vzácných tlačových dosiek napríklad s číslami 135, 219 ale najmä s číslom 225, ktorá patrí medzi najzaujímavejšie - pravda s výnimkou čísla 77, ktorá je svetovou raritou, známa len v niekoľkých málo exemplároch.

Prvý veľký úspech vo filatelii - Srebrná medaila z Celostátnej výstavy poštových známok BRATISLAVA 1960

Pri tejto príležitosti poznamenávam, že odborná filatelia si vyžaduje investovanie do filatelickej literatúry, monografií, špecializovaných katalógov jednotlivých krajín alebo jednotlivých druhov zberateľského materiálu, ale aj aukčných katalógov a rôznych periodík s odborným filatelistickým zameraním. Žiaľ, súčasná ekonomická situácia tomu veľmi nepraje, čoho dôkazom je aj znížovanie počtu záujemcov o filateliu.

Významným medzníkom na mojej filatelickej dráhe bolo vystavenie mojej zbierky známok Veľkej Británie na Celostátnej výstave poštových známok BRATISLAVA 1960 (24.9.- 9.10.1960), kde bola ocenená srebrnou medailou a vecnou cenou. To mi poskytlo príležitosť na získanie oprávnenia znalca v rámci vtedajšieho Zboru znalcov pri Ústredí československých filatelistov v Prahe pre skúšobný odbor známok Veľkej Británie. Po výstave som bol Ing.Klementom Ptačkovským vyzvaný vypracovať pre Zbor znalcov kandidátsku dizertačnú prácu. Moja práca mala názov „Známky Veľkej Británie z roku 1841“ (publikované v časopise Filatelie v roku 1961 v číslach 21 až 24). Moje znalosti potom preveroval písomnou formou Dr.Bohuš Riegr, v tom čase uznaný znalec klasických známok. Až po jeho kladnom vyjadrení postup pokračoval tak, že dňom 1.1.1962 som bol vymenovaný za riadneho člena Zboru znalcov pre skúšobný odbor známok Veľkej Británie.

Ďalej by som ešte dodal, že okrem spomenutej bratislavskej výstavy v roku 1960 som sa so svojou zbierkou zúčastnil aj na ďalších významných výstavách, akými boli Svetová výstava poštových známok PRAGA 1962 v Prahe a Svetová filatelistická výstava PHILATEC PARIS 1964 v Paríži, či Celostátna výstava poštových známok BRNO 1966 alebo ďalšia svetová výstava v Prahe - PRAGA 1968. S výstavnou činnosťou som sa rozlúčil v Bratislave na výstave družobných miest Bratislava-Kyjev-Krakow (11.12.1981-3.1.1982), kde som s mojím exponátom známok Veľkej Británie získal diplom na veľkú pozlátenu medailu.

★ ★ ★ ★ ★

Na týchto miestach záznamy pána Vysloužila strácajú na rozprávačskej plynulosti a končia niekoľkými vecnými údajmi - okrem iného presným dokladovaním ukončenia svojej aktívnej znaleckej činnosti v roku 1995 zo zdravotných dôvodov. Určite by vedel o sebe a svojej filatelickej činnosti povedať omnoho viac, lenže je tu čas - presnejšie, jeho nedostatok, ktorý nedovoliť vyhľadať a zoradiť ďalšie podklady, údaje, záznamy... Nech mi je teda dovolené, aby som jeho rozprávanie doplnil aspoň niekoľkými stručnými poznámkami.

Veľmi obsažná a rozsiahla je činnosť, ktorú vykonal v Klube filatelistov 51- 09 (pôvodné označenie 08-10). Klub bol založený v roku 1965 a arch. Vysloužil v klube vykonával rad zodpovedných funkcií - začal funkciu podpredsedu, na starosti mal odbornú činnosť, prácu s mládežou, vzdelávanie a od roku 1983 klub začal riadiť vo funkcii predsedu. O kvalitách a aktivitách klubu sa netreba osobitne zmieňovať, veľa naznačí už skutočnosť, keď uvedieme niekoľko mien členov a funkcionárov, ktorí v ňom pôsobili - Ladislav Novotný (po úmrtí klub nesie jeho meno v názve), Dr.Ladislav Chodák, Dr.Vojtech Okoličány, Ing.arch.Ján Medvecký, Peter Šimkovič, Dr.Tibor Floreán, Robert Vlach - aby sme spomenuli aspoň niektoré, dnes už nežijúce významné osobnosti slovenskej a československej filatelie.

**ÚSTŘEDÍ
ČESKOSLOVENSKÝCH FILATELISTŮ
V PRAZE**

Poradní orgán ministerstva dopravy a spojů

PRŮKAZ č. 20

Jméno: Vysloužil Edgar

řádného člena SBORU ZNALCŮ při

Ústředí československých filatelistů

Č. občan. průkazu: 744275-RR-57

Průkaz řádného člena Zboru znalcov Ústředia československých filatelistov (od r.1965 Zväzu československých filatelistov) s poradovým číslom 20

Nesmierne veľkú a záslužnú prácu odviezol v rokoch 1976-1981 spracovaním celého radu prednášok o známkach Veľkej Británie ale aj o legendárnych známkach ostrova Mauricius a celej plejáde ďalších svetových filatelistických unikátov a rarít. Obrazové predlohy prednášok boli nafotografované na farebné diapozitívy, texty prednášok spracované do písomnej podoby, ale aj do podoby hovoreného slova nahrané na magnetofónové pásky, ktoré boli zosynchronizované s premtaním diapozitívov. Prednášky boli využívané pri mnohých príležitostiach v kluboch, na výstavách a rôznych vzdelávacích cykloch. Mimoriadnu záslužnú službu v prospech osvetu a vzdelávania filatelistov vykonal v menších mestách a obciach, kde si kluby mohli jednotlivé prednášky zapožičať. Túto možnosť aj kluby využívali po mnoho rokov a tak dnes môžeme konštatovať, že vďaka týmto prednáškam mnoho filatelistov skvosty svetovej filatelie mala príležitosť nielen po prvýkrát v živote vidieť, ale mali možnosť sa o nich aj dozvedieť veľmi fundovane spracované poznatky a zaujímavosti.

V súvislosti s predchádzajúcou poznámkou o prednáškach, nemožno nespomenúť ani mimoriadny záujem, ktorý arch. Vysloužil venoval (a hádam trochu venuje ešte aj v súčasnosti) sledovaniu filatelistických osudov najcennejších známk sveta. Teda štúdiu aukčných katalógov najznámejších aukčných firiem a ďalšej odbornej literatúry, kde sa o týchto materiáloch pojednáva. Ziskovými poznatkami a informáciami z týchto prameňov, inak veľmi drahými a nákladnými, často podopieral mnohé svoje prednášky a neraz v nich presnými a podrobnými údajmi prekvapoval aj mnohých skúsených filate-

listov. Samozrejme, tieto svoje vedomosti a poznatky uplatnil v mnohých článkoch a statiach, uverejnených vo filatelistických časopisoch, výstavných katalógoch či príležitostne vydaných bulletinoch alebo zborníkoch.

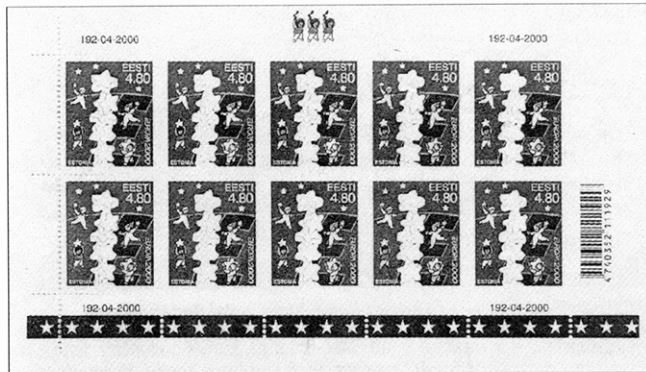

Dve z najpopulárnejších poštových známk

Bude namieste, keď aspoň stručne uvedieme, že arch. Vysloužil je nositeľom najvyšších filatelistických vyznamenaní - strieborného a zlatého odznaku ZSF, odznaku ZČSF Za obetavú prácu vo filatelii i Zaslúžilý pracovník vo filatelii - ako aj mnohých čestných plakietských a pamätných medailí. Dodajme, že právom.

Čo dodať na záver? Hádám to, čo je starým a dobrým zvykom - zaželať Vám, pán architekt, do ďalších rokov ešte veľa tvorivých síl, spokojnosti a najmä dobrého zdravia, ktoré vekom nadobúda stále väčšiu hodnotu, nuž a potom, aby ste sa ešte dlhé roky tešili priazni Vašej najväčšej „lásky“ - filatelie □ Pripravil Viliam Kučera

ESTÓNSKE VYDANIE PRIEHRADKOVÝCH LISTOV EUROPA

Európsky námet bol už veľmi dávno populárny, najmä keď západné štáty začali s touto témou vydávať poštové známky s jednotným námetom. Pre rok 2000 sa rozhodli poštové správy európskych krajín (už i východnej) vydať známku so spoločným námetom. U nás bola vydaná v podobe PL dokonca dvakrát (na rôznom papieri).

Estónska poštová správa vytlačila s týmto spoločným námetom známky v hodnote 3,80 Kr na tlačových hárkoch, z ktorých každý obsahoval 4 priehradkové listy so známkami po 10 kusov. Na spodku takého PL je mod-

rý úzky pásek s 24 žltými hviezdíčkami. Priehradkové listy všetkých estónskych známk majú na okrajoch vo všetkých štyroch rohoch skupinu čísel (ako u nás kedysi bývali doskové čísla). V skupine troch čísel, ktoré sú oddelené pomlčkou, prvé dvojčíslo (alebo trojčíslo) znamená poradie vydané známky, druhé číslo poštového vestníka, v ktorom bolo vydanie oznámené a tretie číslo rok vydania. Pri PL EUROPA je uvedená skupina čísel 192-04-2000, čo znamená, že je to v poradí 192. známka, jej vydanie bolo ohlásené v aprílovom vestníku a svetlo sveta uzrela v roku 2000.

Na určenie poradia priehradkového listu na tlačovom hárku slúžia postavičky, nachádzajúce sa na okrajoch nad prostrednou známkou. Na prvom je jedna postavička, na druhom dve atď. Na reprodukciu je priehradkový list s tromi postavičkami, čo znamená, že pochádza zo spodného radu vlavo.

V poslednom roku sa na spodnom pravom okraji PL objavili aj kódové čiary s číslami ako vidávame na tovare v obchodoch. Zrejme majú uľahčiť finančnú manipuláciu pri vyskladňovaní priehradkových listov

□ Pavol Hallon

KOŠICE NA DOBOVÝCH POHLADNICIACH

Ján Gašpar

Uplynulo asi 40 rokov, kým sa po prvých fotografiách zobrazujúcich Košice v polovici 50-tych rokov 19. storočia podľa snímok Imricha Emanuela Rotha a Šimona Letzera objavili aj prvé košické pohľadnice. Na úvod je ale potrebné uviesť aspoň niekoľko základných údajov o vzniku a významnejších medzníkoch histórie tohto „najskromnejšieho umenia“.

História pohľadnic siahla do konca 60-tych rokov 19. storočia, aj keď sú známe viaceré prípady poštovej korešpondencie ozdobenej rôznymi obrázkami a výjavmi z dávnejšej doby. Niektorí bádatelia, nekladúc medzi svojej obrazovosti, pokladajú za predchodcov pohľadnic ilustrované písomné pozdravy zo starej Číny s pred 3000 rokov, zo starého Egypta, a podobne. Aj francúzske mnišky v 17. storočí ozdobovali vianočné prania ručne maľovanými obrázkami a tento zvyk sa v 18. storočí často uplatňoval tiež v Anglicku.

Význačnejším medzníkom v histórii vzniku pohľadnice bol 6. máj 1840, keď Britská poštová správa vydala spolu s prvou poštovou známkou aj poštovú obálku s natlačenou hodnotou 2 penci a natlačenou reprodukciou symbolickej kresby. Jej autorom bol rytec John Thompson podľa predlohy Williama Mulreadyho.

V roku 1843 anglický grafik John Calcot Horsley poslal na Vianoce svojmu priateľovi Henrymu Coleovi obrázkový pozdrav, na ktorom zobrazil tri vianočné motívy. Obrázok sa zapáčil a preto H. Cole o dva roky neskôr poprosil svojho priateľa, aby mu vyhotovil niekoľko takýchto blaho-prianí, ktoré ako riaditeľ múzea rozoslal svojim priateľom. Napriek tomu nemožno tieto obrázky pokladať za bezprostredných predchodcov pohľadnic, pretože z príkazu pošty mohli byť rozosielené iba v uzavretej obálke. Vtedy sa ešte nepatrilo, aby akýkoľvek text súkromnej korešpondencie čítali poštári a služby, čo sa pokladalo za ústavou zaručené právo poštového tajomstva.

Rozvoj kapitalistickej výroby razil heslo „Čas sú peniaze“, čo sa prejavilo aj v poštovej komunikácii. Prvé pokusy používať otvorený poštový lístok na stručné odkazy, ktorý by sa nevkladal do obálky, je zo 60-tych rokov minulého storočia. Tu je známy pokus J.P. Charlestonea z Philadelphie z roku 1861 a iba v literatúre sa zachovala informácia o t.zv. Bazilejskej pohľadnici z roku 1865,

ktorá bola ako najväčnejší exponát vystavená v roku 1900 na medzinárodnej výstave pohľadnic v Paríži. Toto sú vari najstaršie známe prípady použitia tlačenej obrázky na poštovej korešpondencii. Po viacerých jednotlivých pokusoch sa skutočným predchodcom pohľadnice stal korešpondenčný (poštový) lístok.

V roku 1865 pruský poštový radca Dr. Heirich von Stephan, ani ďalší novátor, lipský občan Wilhelm Pardubitz, v roku 1868 svojimi návrhmi na zavedenie poštového lístka na Generálnom poštovom úrade v Berlíne nepochodili. Po zamietnutí týchto snáh vznikol korešpondenčný (poštový) lístok ako prvý na svete v Rakúsko-Uhorsku. Jeho pôvodcom bol profesor politickej ekonómie na Vojenskej akadémii vo Viedni Dr. Emanuel Herrmann a jeho používanie zaviedla rakúsko-uhorská poštová správa dňom 1. októbra 1869. Korešpondenčný lístok bol štátnym tlačivom - ceninou. Predával sa na poštách ofrankovaný vytlačenou dvojgrajciarovou známku.

Od roku 1870 sa začali korešpondenčné listy používať v poštovom styku aj v Nemecku, Švajčiarsku a Anglicku. Až korešpondenčný lístok bol skutočným predchodcom pohľadnice. O jeho skoré obľube na oznámenie krátkych a neutajených správčiek a pozdravov svedčí aj to, že za prvé 3 mesiace jeho používania ich bolo na poštách Rakúsko-Uhorska predaných 2 mil. 930 tisíc kusov. Tlačiar a kníhkupec Augustin Schwartz zo severonemeckého Oldenburgu poslal 16. júla 1870 svojmu

Pohľadnica Košíc, ktorú vydal Bertalan Varga

priateľovi do Magdeburgu korešpondenčný lístok, na ktorý do horného ľavého rohu adresnej strany sám vytlačil obrázok vojaka s kanónom, motív z práve započatej prusko-francúzskej vojny. Na tento obrázok vojaka s kanónom na štátom vydaný lístok bol teda dodatočne súkromne natlačený obrázkový motív, čo sa všeobecne pokladá za najstaršiu známu pohľadnicu, aj keď vo veľmi zjednodušenej podobe.

V Rakúsko-Uhorsku je najstaršia pohľadnica tá, ktorú dal v roku 1870 na poštovom lístku vyhotoviť vo Viedni žijúci srbský dôstojník Petar Manojlovič a 6. mája 1871 ju odoslal z redakcie tamojšieho srbského časopisu

Zmaj (Drak) svojmu príbuznému. Na adresnej strane bol zobrazený drak nad krajom južných Slovanov, čo vyzývalo na potrebu ich zjednotenia. Tieto prvé „pohľadnice“ boli teda iba dodatočne ilustrované korešpondenčné lístky, to znamená štátom vytlačené a vydané ceniny so súkromne natlačenými obrázkami.

Proti grafickým zásahom jednotlivcov na korešpondenčné lístky, ktoré boli štátnymi ceninami, však protestovala poštová správa. Väčší priestor pre rozvoj pohľadníc preto umožnilo vládne nariadenie s účinnosťou od 1.1.1885, ktorým sa povolila tlač už aj súkromných korešpondenčných lístkov. Tie sa potom v prípade natlačenia obrázkou stávali pohľadnicami. Tak sa aj po právnej stránke vytvorili predpoklady pre vznik pohľadnice už ako podnikateľského produktu jednotlivcov. Na prednej (adresnej) strane museli mať aj naďalej vytlačený nemecký nápis „Correspondenz - Karte“, ktorý mohol byť doplnený aj inojazyčnými názvami. Tieto súkromné korešpondenčné lístky už nemali vytlačenú poštovú známku, čím aj navonok bolo zrejmé, že prestali byť štátnou ceninou.

(z nemeckého Ansichtskarte - pohľadový lístok). Tieto prvé pohľadnice boli perokresby tlačene predovšetkým jednofarebnou knižtlačou na menej kvalitnej, farebne tónovanej kartóny a ich podkladom ešte nebola fotografia.

Pohľadnice z tohto obdobia nevykukajú krásou pre oko zberateľa, sú však veľmi ojedinelé. Ich väčšia obľuba nastáva od roku 1892, keď sa v ich výrobe začína presadzovať technika kameňotlače - litografie. Tie už vynikali pestrosťou farieb, množstvom 4 až 5 motívov na jednom kartóniku. Boli to perokresby zhotovené väčšinou neznámymi autormi už na kvalitnejšom kartóne, zobrazený objekt však ešte vždy neukazovali vo svojej vernej podobe.

Ďalší rozvoj v produkcii pohľadníc nastáva, keď sa popri litografii začína od roku 1895 v ich výrobe uplatňovať aj svetlotlač, v neskorších rokoch často kolorované, kde boli motívy zobrazené už na podklade fotografií.

Je takmer vylúčené, aby v prvej etape, v rozmedzí rokov 1885-1890, niekto vydal pohľadnicu zobrazujúcu Košice. Zemepisné motívy sa začali častejšie uplatňovať ako už bolo spomenuté až po roku 1890 a podľa doteraj-

ších zistení boli najstaršie pohľadnice uhorských miest, kam vtedy patrili aj Košice, vydané až okolo roku 1892. Z regiónov Slovenska sa pomerne bežne vyskytujú pohľadnice použité pri poštovom styku v roku 1896, zriedkavosťou sú tie, ktoré boli odoslané v roku 1895, úplnou výnimkou sú staršie. Pravdepodobne mohli byť teda prvé pohľadnice Košíc vydané niekedy v rokoch 1892-1895, pričom sa už bežne vyskytujú pohľadnice Košíc poštou prepravené v roku 1896.

Úprava pohľadníc odvodená od korešpondenčného lístka, t.zn. vymedzenie priestoru na písanie adresy na jednej celej strane a

Ukážka pohľadnice Košíc, ktoré vydával kníhkupec a obchodník s papierom Gejza Jaschko

Podmienkou pre vydávanie súkromných korešpondenčných lístkov bolo, že pri poštovom použití museli byť ofrankované ako bežný (štátny) korešpondenčný lístok, t.zn. 2-grajciarovou známku a prítláče prípadných obrázkov mohli byť iba na zadnej, oznamovacej strane, s vymedzením miesta aj pre písaný text. Predná (obrázková) strana dnešnej pohľadnice bola teda pôvodne zadnou stranou korešpondenčného lístka, na ktorej popri priestore vymedzenom na písanie bol vytlačený aj obrázok.

Z tohto obdobia je v Rakúsko-Uhorsku známa pohľadnica zo sedmohradského mesta Hermannstadt, resp. Nagyszeben (teraz Sibiu v Rumunsku). V rokoch 1885 až 1890 boli motívmi korešpondenčných lístkov doplnených obrázkami predovšetkým zobrazenia firiem a ich symboly, v rokoch 1890-1895 už prevažujú pohľady na mestá a krajinu, čo prispelo ku vzniku názvu pohľadnica

priestoru pre text pisateľa iba na strane obrázku, sa v Rakúsko-Uhorsku udržala do začiatku roku 1905 (pohľadnice s t.zv. dlhými adresami). Všetky pohľadnice, kde je adresná strana rozdelená už na dve časti, to znamená pre adresu a text pisateľa, boli teda vydané neskôr.

Medzi najstarších vydavateľov košických litografických pohľadníc patria obchodník s papierom Bartolomej Varga, kníhkupec Anton Vitéz, František Mildner a podnikateľ zo Štósu Gustáv Wlaszlovits. Ich výrobkami však boli predovšetkým grafické umelecké ústavy v Nemecku a Rakúsku, ako napríklad Schneider&Lux z Viedne, Ottmar Zieher z Mnichova, umelecký ústav Kosmos z Budapešti a Karl Schwidernoch z Viedne. Títo výrobcovia boli často sami aj ich vydavateľmi.

Pohľadnice zhotovené litografickou technikou, aj keď nezobrazujú verne svoje predlohy, sú medzi zberateľmi vzácné a vyhľadávané a doteraz je spomedzi nich známych iba asi 15 druhov. Veľmi pekné sú však pohľadnice zhotovené svetlotlačou už na podklade fotografických snímkov. Ich výrobcami a často aj vydavateľmi boli v tom

časie Karl Ledermann z Viedne, Edgar Schmidt a Adolf Stengel z Drážďan, L.V. Enders z Nového Jičína, Alfréd Fabián z Wroclavi a Karol Divald ml. z Budapešti.

Prvým výrobcom pohľadníc na našom území bola od roku 1897 svetlotlačiareň Ludovíta Divalda v Prešove, ktorá vyrábala pohľadnice aj pre košických vydavateľov. Väčšina svetlotlačí zhotovených pohľadníc Košíc bola vyrobená na podklade fotografických snímok košického fotografa Andreja Podleszného a neskôr aj Kornela Eschwig-Hajtsa a Viliama Benczúra. Po roku 1900 vyrábali kvalitné košické pohľadnice aj umelecké reprodukčné ústavy Dr. Bruna Trenklera a Louisa Glasera z Lipska, Purger a spol. z Mníchova.

Je potrebné zdôrazniť, že identifikovať výrobcu danej pohľadnice je dosť zložité, pretože na pohľadnici častokrát nie je uvedený. Najčastejšie sa udáva iba meno vydavateľa, ktoré ale väčšinou nie je totožné s výrobcom pohľadnice. Často je vydavateľ alebo výrobca na pohľadnici uvedený iba svojimi iniciálkami alebo grafickou značkou.

Vydavateľmi košických boli predovšetkým majitelia trafik, kníhkupectiev, obchodov so suvenírmi, športovými potrebami, ale aj tlačiarne. Medzi takýchto po roku 1900 zaraďujeme predovšetkým Mórica Breitnera, Vojtecha Lászlóa, Vojtecha Nyulászihó, Jána Quirsfelda, Adolfa Maurera, Eduarda Eschwiga, z mimokošických Alexandra Cattarina z Prešova, Gustáva Wlaszlovitsa zo Štósu (ukážky ním vydaných pohľadníc sú vyobrazené na 3. strane obálky), Eduarda Feitzingera z Tešína, Divalda & Monostoryho z Budapešti a mnohých ďalších.

Na začiatku storočia boli veľmi obľúbené aj t.zv. panoramatické pohľadnice, ktoré mali dvoj, troj aj štvornásobnú šírku bežnej pohľadnice.

Pozdĺžny tvar Košíc, vyústenie bočných uličiek na Hlavnú ulicu s jej dominantami, boli príčinou toho, že vydavateľia už vtedy na svojich pohľadniciach zobrazovali predovšetkým Dóm sv. Alžbety, divadlo, Urbanovu vežu, kaplnku sv. Michala, vďaka čomu sa väčšia zbierka košických pohľadníc, rozdelená podľa zobrazených objektov, stáva stereotypnou, keď jej značná časť zachytáva uvedené objekty. Pomerne často sa na dobových pohľadniciach vyskytovali aj budova bývalej železničnej stanice, vojenskej kadetky, hornouhorského múzea, vojenského veliteľstva, Jakabovho paláca, hotela Schalkház, socha honvéda, Mlynskej a dnešnej Alžbetinej ulice.

Námetom pohľadníc boli aj rôzne významné udalosti v živote mesta, ktoré v celých sériách zachytili napríklad prinesenie pozostatkov Rákócziho do Košíc v roku 1906, výstavu Východu ČSR v roku 1938 a následne obsadenie Košíc a príchod regenta Miklósa Horthyho v novembri 1938. Veľmi obľúbené sú staré pohľadnice rekreačných lokalít okolia Košíc, Ludovítovho prameňa, Čermela a Bankova.

Medzi vydavateľov pohľadníc z obdobia 1.ČSR patria predovšetkým Móric Lichtig z Prešova, umelecký reprodukčný ústav Unie z Prahy, Foto - Fon Praha (majiteľ Vladimír Jindra), Fototypia Vyškov (majiteľ František Kusák), Grafo Čuda Holice (majiteľ Karel Čuda), Ignác Kramer z Nového Bohumína (firma IKO - Ignaz Kramer Odberg), Gabriel Jílowský z Prahy, nádražné kníhkupectvo Kriván z Bratislavy, firma Lumen z Liptovského Mikuláša (majiteľ F. Schiebl), Luna (Ludové nakladateľstvo) z Banskej Bystrice, pražská Minerva a košický kníhkupec Gejza Jaschko a Antonín Štangler.

Kassa — Honvéd szobor

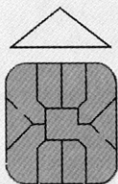
Pohľadnica vydaná vdovou po Františkovi Bodnárovi

Prvým vydavateľom košických pohľadníc už so slovenskými popisnými textami bol od roku 1913 slovenský kníhkupec Július Kustra. Častými vydavateľmi pohľadníc predovšetkým z okolia Košíc boli turistické spolky Karpathenverein, Klub československých turistov a Spolok priateľov prírody (Természetbarát turista egyesület).

Uchované staré pohľadnice a ich zbierky, ktoré majú častokrát zaujímavé osudy, nám ponúkajú svedectvo zašlých čias, no sú aj zdrojom poznatkov a inšpirácie pre súčasnikov. Na podklade neraz iba takto zachovaných dobových zobrazení sa uskutočňujú rekonštrukcie rôznych objektov kultúrnych pamiatok. Staré pohľadnice sú dnes inšpiráciou aj pri skrašľovaní miest a opätovnom prinavrátení ich dobového koloritu ■

Kalendár výstav FIP a FEPA v roku 2001

- **VI Aviacion Y Espacio (FEPA)**
- Madrid, Španielsko, 25.5. - 2.6.2001
- **BELGICA 01 (FIP)**
Brusel, Belgicko, 9. - 15.6.2001
- **PHILANIPPON 01 (FIP)**
Tokyo, Japonsko, 1. - 7.8.2001
- **Euro-Cuprum 2001 (FEPA)**
Lubin, Poľsko, 1. - 9.9.2001
- **ARMENIA 01 (FIP)**
Jerevan, Arménsko, 14. - 23.9.2001
- **HAFNIA 2001 (FIP)**
Kodaň, Dánsko, 16. - 21.10.2001

MALÉ OKIENKO TELEKARTISTU

/34/

RUBRIKA PRE ZBERATELOV
TELEFÓNNYCH KARIET

Marián Jobek

Majstrovstvá sveta vo futbale 1998

Na telefónnych kartách rôznych krajín nedominuje len tematika telekomunikačnej techniky alebo zvierat. Veľmi obľúbenou tematikou na kartách je aj šport. V tomto smere sa s dostatočnou mierou zapojili aj Slovenské telekomunikácie, a.s. Tak, ako v živote existujú zaujímavé i menej atraktívne športy (hlavne pre sponzorov), podobné zastúpenie majú aj na telefónnych kartách. Preto niet divu, že medzi dominantné športy na TK patrí futbal.

V roku 1998, s výnimkou zimných olympijským hier najvýznamnejším športovým sviatkom boli majstrovstvá sveta vo futbale, ktoré sa postupne uskutočnili v 24 mestách Francúzska. Na túto príležitosť reagovali mnohí vydavatelia TK na celom svete. V tomto smere ako dominujúci bol francúzsky TELECOM a mexický TELMEX.

Francúzske TK kat.č. 820 (hore) a 848

Ak zberateľ chce skompletovať všetky verejné TK, ktoré k tejto príležitosti boli vydané, má sa čo oháňať. Vieme, že sa o to viacerí zberatelia snažia, predkladáme im podľa našich informácií úplný zoznam francúzskych verejných TK (nie sú v ňom zahrnuté rôzne iné vydania vrátane s PIN kódom). Pre ulahčenie komunikácie so

zahraničnými partnermi uvádzam aj ich číslovanie podľa jedného zo známych francúzskych katalógov *LA COTE en poche* (v rámci objektivitu treba poznamenať, že to síce nie je pre domácich zberateľov dominantný francúzsky katalóg telefónnych kariet, ale pre zahraničných zberateľov je najpraktickejší).

Ako z nižšie uvedeného prehľadu vyplýva, spolu je ich 42 kusov, čo nie je málo (štyri z nich na ukážku vyobrazujeme). Mimoriadne zle sa získavajú hlavne karty č.861 až 870. Treba vziať do úvahy aj fakt, že tieto TK o náklade len po 100 000 kusov si mohli zakúpiť na pamiatku ako suveníry okrem veľkého množstva domácich fanúšikov aj mnohí z približne dvoch miliónov návštevníkov, ktorí na MS do Francúzska pricestovali zo zahraničia. Preto možno predpokladať, že ich hodnota v budúcnosti sa bude len zvyšovať.

TK TELMEX so zástavami Maxika a Nemecka

Mimochodom jedno puzzle sa dá vytvoriť z francúzskych TK č. 822 - 825. Obrázok pozostávajúci zo štyroch kariet vytvára číslo „98“, t. zn. posledné dvojčísle roku, v ktorom sa vo Francúzsku uskutočnil svetový šampionát vo futbale.

Za výnimočnú a veľmi vydarenú sériu k MS vo futbale je potrebné považovať aj sériu vydanú v Mexiku. Tamojší štátny vydavateľ TELMEX vydal spolu 32 TK, pričom námetom každej z nich bola vyobrazená štátna vlajka každého z účastníkov turnaja. TK sa vyznačujú jednotným dizajnom, v pravom dolnom rohu je číslovanie TK od 1 / 32 po 32 / 32. Na ukážku pozri Mexiko 1 / 32 a Nemecko 2 / 32. Treba poznamenať, že tieto TK nie je možné považovať za bežné TK, obtiažne sa táto séria kompletuje, pretože okrem toho, že sú atraktívne, nie sú známe údaje o ich náklade.

Prehľad francúzskych verejných telefónnych kariet vydaných k MS vo futbale 1998

Legenda k tabulke s prehľadom TK vydaných k MS vo futbale 1998: **1** - katalógové číslo, **2** - názov telefónnej karty, **3** - mesiac, v ktorom bola TK vydaná (1998), **4** - počet jednotiek (U), **5** - náklad v tis. kusoch.

1	2	3	4	5
818	Footix - La tète	03	50	400
819	Footix - Reprise de Volée	03	50	400
820	Footix - Le Dribble (<i>maskot</i>)	03	50	400
821	Footix-La Retourné Acrobatique	03	50	400
822	Groupes A et B	03	50	400
823	Groupes C et D	03	50	400
824	Groupes E et F	03	50	400
825	Groupes G et H	03	50	400
831	Affiche coupe du monde	04	50	2000
832	Bordeaux	04	50	400
833	Lens	04	50	400
834	Lyon	04	50	400
835	Marseille	04	50	400
836	Montpellier	04	50	400
837	Nantes	04	50	400
838	Paris	04	50	400
839	Saint - Denis	04	50	400
840	Saint - Etienne	04	50	400
841	Toulouse	04	50	400
845	Manpower	05	50	1000
846	Myung Bo Hong (J. Kórea)	05	50	400
847	Bernard Lama (Francúzsko)	05	50	400
848	Rivaldo (Brazília)	05	50	400
849	Taribo West (Nigéria)	05	50	400
850	Binet - ...et les Bidochon	05	50	400
851	Bretecher - ...et Agrippine	05	50	400
852	Margerin - ...et Lucien	05	50	400
853	Mordillo - ...et ses personnages ...	05	50	400
857	Nike Footballeur	06	50	250
858	Nike Liberté	06	50	250
859	Nike Lucarne	06	50	250
860	Nike Production	06	50	250
861	Bordeaux	06	120	100
862	Nantes	06	120	100
863	Lens	06	120	100
864	Lyon	06	120	100
865	Marseille	06	120	100
866	Montpellier	06	120	100
867	Paris	06	120	100
968	Saint - Denis	06	120	100
869	Saint - Etienne	06	120	100
870	Toulouse	06	120	100

☐ Tabulku pripravil mj.

Poznáte puzzle - alebo „skladačky“ z TK ?

Špecifickou formou tematického zbierania telefónnych kariet je bezo sporu také zbieranie, kde po ich skompletovaní a zložení TK vytvárajú rôzne obrázky, obrázky, komplety a pod. Toto zbieranie je vo svete veľmi populárne. Je to krásna, veľmi zauímavá ale asi aj najnáročnejšia forma tematického zbierania telefónnych kariet a ich zberatelia majú s tým mimoriadne komplikovanú situáciu. Už len samotné informácie o nich sa veľmi ťažko získavajú. Je totiž dost krajin, kde sa už puzzle z TK vydali, ale o mnohých zberateľoch nevedia alebo sa dozvedajú s veľkým oneskorením. Skutočnosť, že sa zberateľovi dostane do rúk jedna, dve alebo i viac TK z puzzle spravidla nestačí na to, aby zistil, že má v rukách niečo ako súčasť mozaiky, ktorá po skompletovaní vytvára nový celok - určitý obrazec. Zberateľ puzzle z TK, na rozdiel od inej tematiky, musí pri snahe skompletovať obrazec, podstatne hlbšie „siahnúť“ buď do vrecka, alebo pri výmene s partnerom poslať dostatočne adekvátny výmenný materiál. lebo len úplná sada dáva žiadaný obrazec. Nepríjemnou skutočnosťou je aj fakt, že viaceré puzzle z TK boli spravidla vydané v nízkych nákladoch alebo ako prívratné vydania. Je potrebné si uvedomiť aj to, že „sólo“ kusy z puzzle nie vždy sa dajú zohnať.

Výsledok však stojí za to - po skompletovaní puzzle každý zberateľ pocíti radosť a zadosťučinenie. Najmä tí, ktorých náročnosť a zložitosť priťahuje a majú záľubenie v riešení komplikovaných situácií.

Za puzzle sa už považuje obrazec pozostávajúci minimálne z dvoch TK a doteraz nie sú známe puzzle pozostávajúce z viac ako 12 kusov TK. Ako sme už uviedli, informácie sa získavajú len veľmi obtiažne. Často sú známe len údaje pozostávajúce napríklad z nejakého vyobrazenia v časopise alebo z fotokópie, prípadne k určitým informáciám sa dopracujeme pomocou surfovania na internete alebo informáciami od výmenných partnerov. Preto sme zvažovali, ako by sme čitateľskej obci predstavili puzzle z TK z rôznych krajín. Priestor v tomto časopise neumožňuje predstaviť naraz viaceré puzzle (hlavne pozostávajúce z väčšieho počtu kusov) ale postupne vo viacerých pokračovaniach podľa geografického kľúča (podľa svetadielov) môžeme tak urobiť.

Európske krajiny už vydali mnohé puzzle z TK, nie príliš menej je ich známych z amerického kontinentu, najmä USA a Brazília. Menej ich poznáme z Ázie (najviac je známych z Číny), pomenej je známych aj z austrálskeho kontinentu a najmenej známych je z afrických krajín (osobne poznám len z Juhoafrickej republiky).

Obraciame sa nás, vážení čitatelia, ak takéto puzzle z telefónnych kariet vlastniete, alebo máte o nich informácie, dajte o tom vedieť vedúcemu tejto rubriky alebo redakcii. Pomôžete tým veci - prispějete tým ku skvalitneniu informácií o existujúcich puzzle z telefónnych kariet. V budúcom MOT budeme venovať pozornosť prvému z kontinentov - našej starej dobrej Európe.

Dúfame, že sa nám tento zámer podarí úspešne splniť a možno, že niektorého čitateľa sa nám podarí pre zbieranie puzzle z telefónnych kariet aj získať ☐ mj

PREHĽAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK DECEMBER 2000

Josef Soukup

Poradové číslo, dátum, miesto používania, text pečiatky, autor výtvarného návrhu a farba odtlačku pečiatky

01 ■ 5.12.2000 Nitra 1: **2000 ROKOV / NARODENIE SPASITEĽA** ● F.Horniak ● Čierna

02 ■ 11.12.2000 Bratislava 1: **POŠTOVÁ ULICA** ● F.Horniak ● Čierna

03 ■ 15.12.2000 Spišská Nová Ves: **VIANOCE 2000** ● Autor neuvedený ● Čierna

04 ■ 16.12.2000 Nové Zámky 2: **150. VÝROČIE OTVORENIA ŽELEZNIČNEJ TRATE / 16.12.1850 / NOVÉ ZÁMKY - ÉRSEKÚJVÁR** ● Autor neuvedený ● Čierna

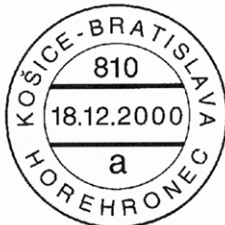
05 ■ 18.12.2000 Bratislava 1: **DEŇ SLOVENSKEJ POŠTOVEJ ZNÁMKY** ● R.Cigánik ● Čierna

06 ■ 18.12.2000 Bratislava 1: **50. VÝROČIE POFISU** ● F.Horniak ● Čierna

07 ■ 18.12.2000 Bratislava 1: **HOMMAGE À ALBÍN BRUNOVSKÝ** ● M.Činovský ● Čierna

08 ■ 18.12.2000 Bratislava 1: **BRATISLAVA-KOŠICE / 603 / a / ČINGOV** ● F.Horniak ● Čierna

09 ■ 18.12.2000 Bratislava 1: **KOŠICE-BRATISLAVA / 810 / a / HOREHRONEC** ● F.Horniak ● Čierna

10 ■ 21.12.2000 Marianka: **POŽEHŇANÉ VIANOCE V ROKU 2000** ● R.Herda-J.Čisárík ● Čierna

11 ■ 21.12.2000 Bratislava 1: **NAJLEPŠÍ ŠPORTOVEC SLOVENSKA DVADSIATEHO STOROČIA** ● E.Smažák ● Modrá

12 ■ 24.12.2000 Bratislava 1: **VIANOČNÁ ZBIERKA / KONTO NÁDEJE** ● M.Cipár ● Čierna

Príležitostný kašeť

01 ■ 1.- 3. 2. 2000 Slovenská pošta: **INTERNATIONAL PHILATELIC EXHIBITION** ● F. Horniak (Vyhotovený k účasti Slovenskej pošty, š.p., na tomto medzinárodnom podujatí - kašeť nebol použitý)

Príležitostný štoček pečiatkovacieho stroja

01 ■ 18.12.2000 -
1.1.2001 Bratislava
022: VESELÉ VIANO-
CE / VÁM ŽELÁ / VA-
ŠA POŠTA ● Autor
neuveedený ● Čierna

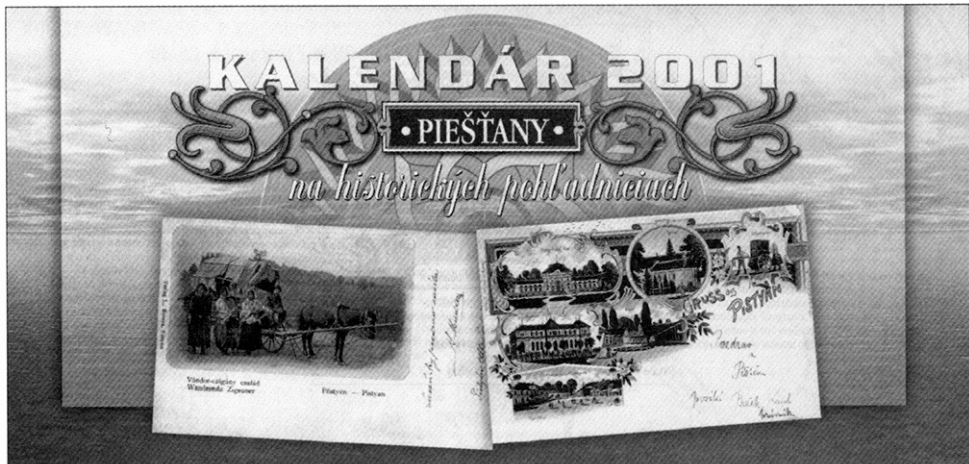

SPOMIENKA / JÁN PALÁRIK 1822-1870 a na pošte Harmanec dňa 29.12.2000 150.VÝROČIE POŠTY neboli realizované.

Doplnenie dátumu používania VS - Pri požívaní príležitostného štočku od 21.11.2000 na pošte Bratislava 3 je potrebné doplniť dátum použitia - výplatný stroj s uvedeným štočkom sa používal **do 25.12.2000**.

Errata - Pri pečiatke 24.11.2000 Bratislava 1 OH SYDNEY 2000 nedopatrením prišlo k zámene pečiatkovej farby - v novembrovom prehľade správne má byť uvedená farba **modrá**. Ďakujeme

Poznámka - Oznamené príležitostné pečiatky na pošte Majcichov dňa 10.decembra 2000 CELOSLOVENSKÁ

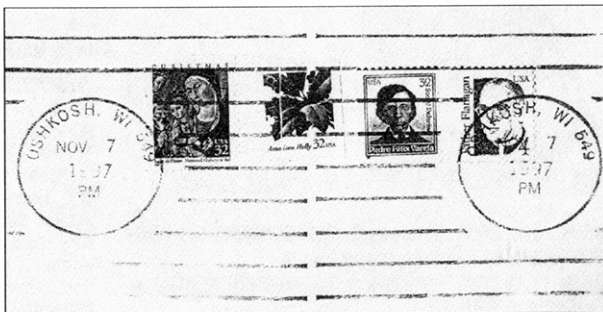

Piešťany na historických pohľadniciach

Na rok 2001 bol vydaný už tretí kalendár s námetom historických pohľadníc mesta Piešťany (predošlé boli vydané v roku 1998 a 2000). Autori PhDr. Vladimír Krupa a Alexander Urminský kalendárom chcú priblížiť popri dominantoch a mesta aj jeho atmosféru, ľudský rozmer svetoznámych kúpeľov a život ľudí koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Tomuto zámeru prispôsobili i výber pohľadníc, pričom sa autori usilovali ich zostaviť tak, aby sa ani jedna pohľadnica z predchádzajúcich kalendárov neopakovala. Kalendár sa skladá z jednotlivých tematických častí, ktoré sa čiastočne prelínajú. V úvodnej časti sú zaradené litografické pohľadnice, ktoré zberatelia medzi pohľadnicami poeticky porovnávajú k ružiam medzi kvetmi. Zartovné pohľadnice navodzujú príjemnú atmosféru, ktorá k Piešťanom prirodzene patrí. Samozrejmosťou je časť venovaná kúpeľom - pre ich návštevníkov piešťanskí knihkupci, fotografi a trafikanti pohľadnice kedysi vydávali a predávali. Oproti predchádzajúcim kalendárom väčší priestor dostali mestské časti Teplice (dnešné centrum Piešťan), staré Piešťany a okolie Váhu. Ozdobou niektorých pohľadníc sú aj dobové dopravné prostriedky □ vkn

Strojová „maxi“ pečiatka

Snahou poštových správ je znegodnotiť známky na zásielkach, aby nedošlo k ich opätovnému použitiu na škodu pošty. Táto snaha je priam k dokonalosti privedená na pripojenej ukážke z americkej pošty OSHKOSH, ktorej už denná pečiatka s priemerom 36 mm je v zajatí deviatich vodorovných línií a takto s pásom takmer 7 cm širokým pokrývajú plochu obálky. Pri takomto postupe nemá šancu na „prežitie“ žiadna známka. Čo na to hovoria zberatelia - je druhoradá □ J.M.

OBZRETIE SA ZA PRÍLEŽITOSTNÝMI PEČIATKAMI

Jozef Soukup

Poštová známka a pečiatka patria medzi charakteristické znaky poštovej prevádzky. Svojimi funkciami sa vzájomne podmieňujú a dopĺňajú - známka uhrádza poplatok za prepravu zásielky a pečiatka dokladá uskutočnenie poštovej služby. Príležitostná poštová pečiatka navyše pripomína významné udalosti, plní reprezentačné, informačné a propagačné poslanie. Ako možno hodnotiť tvorbu a používanie slovenských príležitostných poštových pečiatok v rokoch 1993-2000?

Tvorba príležitostných poštových pečiatok na Slovensku, rovnako ako známková tvorba, mala už pred osamostatnením republiky dobrú tradíciu, profesionálne pripravených rytcov a grafikov, rytecké pracovisko pošty a pomerne široké zázemie zberateľov a záujemcov o pečiatky. K rozvoju pečiatkovej tvorby významne prispel grafik a rytec František Horniak, pracovník Slovenskej pošty, š. p., OZ TŮP. Jeho pričinením sa od začiatkov 80. rokov postupne zvyšovala výtvarná a rytecká úroveň slovenských pečiatok, ktorá - v porovnaní s českou produkciou - mala dovtedy nižšiu úroveň. Na tvorbe návrhov príležitostných pečiatok sa podieľali aj autori výtvarných návrhov na poštové známky ako Jozef Baláz, Martin Činovský a rad ďalších. Rad zaujímavých a vydarených návrhov na pečiatky vzišiel aj od amatérskych výtvarníkov, filatelistov.

K rozvoju pečiatkovej tvorby prispela aj technologická modernizácia jej produkcie. Pomerne nízky počet pečiatok na Slovensku v minulosti vyplýval predovšetkým z obmedzenej výrobnnej kapacity ryteckej dielne pošty, keď vtedajšia technológia ručného rytia pečiatky do kovu bola pracovne i časovo náročná. Od júla 1993 bola táto technológia nahradená produktívnejšou, rýchlejšou a lacnejšou technológiou fotochemickej výroby pečiatok z polymérových materiálov. Táto zmena viedla k nebyválnemu rozšíreniu pečiatkového servisu pošty keď došlo k uspokojovaniu narastajúceho dopytu po pečiatkach a ku každoročnému nárastu ich počtu. Napríklad v roku 1992 bolo na Slovensku vyrobených 49 pečiatok, v roku 1995 ich počet už prekročil stovku a v ostatných rokoch sa ich počet pohybuje v rozmedzí 150-160 pečiatok. Za osem rokov (1993-2000) bol vydaný úctyhodný počet - takmer 1250 príležitostných pečiatok. Štyri pätiny z nich sú ručné príležitostné pečiatky, pätinu tvoria pečiatky na FDC a celiny.

Nárast počtu pečiatok bol ovplyvnený ďalšími okolnosťami. Predovšetkým to bola reakcia verejnosti vrátane klubov filatelistov na početné udalosti spoločenského života, čo vyplývalo z eufórie dosiahnutej samostatnosti a formujúcej sa štátnosti novej republiky. K nárastu počtu pečiatok prispel zvýšený záujem zo strany klubov filatelistov vlastnými aktivitami i získavaním sponzorov, ako aj komerčné záujmy niektorých súkromných podni-

katelov vo filatelii. Nepriamo k nárastu počtu príležitostných pečiatok napomohlo aj nízke využívanie propagačných štôčkov vo výplatných strojoch pre ich technickú zaostalosť a veľkú poruchovosť.

Prvé roky po vzniku samostatnej Slovenskej republiky priniesli oživenie pečiatkovej tvorby rozmanitosťou námetov, ktorými sa do určitej miery zapliňali „biele miesta“ v známkovej tvorbe. Na pečiatkach sa objavili mnohé námety, ktoré dlhé obdobie v predchádzajúcom režime nemohli byť realizované. Dnes, keď počet slovenských poštových známok prekročil dve stovky (do konca roka 2000 bolo vydaných 224 známok), táto motivácia už nestojí v popredí, ale stále je aktuálna. Zmeny možno badať aj v proporcionality, keď počet pečiatok s aktuálnymi námety sa vyrovnal s počtom pečiatok s historickými a spomienkovými námety. Opodstatnenosť jedných i druhých námetov bude zrejme aj v budúcnosti.

Menej potešiteľné je zistenie, že s kvantitatívnym nárastom počtu pečiatok nemôžeme vo všetkých prípadoch hovoriť aj o zvýšení ich výtvarnej úrovne. Mnohé pečiatky sú nekonvenčne spracované, výtvarne nápadité, ale niektoré aj také, pri ktorých je zjavné, že ich autor mal problémy so zvládnutím tohto druhu tvorby. Kvalitativná diferencovanosť vyplýva z nárastu počtu pečiatok a zo skutočnosti, že na tvorbe ich návrhov sa podieľa široký okruh autorov s veľmi rozdielnymi predpokladmi pre takúto činnosť. Napriek tomu je badať v grafickom riešení pečiatky tendencia odklonu od plných ploch kresby s prevahou textu a nevhodného písma. Postupne začínajú presadzovať pečiatky s linkovou kresbou, krátkym a výstižným textom, s ktorými sa dobre pracuje aj v poštovej prevádzke - získavajú sa kvalitné odtlaky.

Slabou stránkou slovenskej pečiatkovej tvorby stále zostáva jej finálna realizačná fáza - kvalita odtlákania príležitostných pečiatok v poštovej prevádzke. Príčin tohto stavu je viac. Napríklad na fungovanie pečiatkového servisu nepriaznivo vplyvali personálne a organizačné zmeny s štruktúrou Slovenskej pošty, š. p., časté kompetenčné zmeny v náplni jednotlivých útvarov, ktoré viedli

k oslabeniu kvalitatívnych požiadaviek na tvorbu pečiatok, k polaveniu náročnosti pri preberaní a posudzovaní objednávok ako to stanovuje Príloha č.4 Poštových pravidiel I. Citeľne sa prejavuje absencia poradnej komisie pre pečiatkovú tvorbu, ktorá by bola ustanovená pri OZ TÚP a mohla byť pre poštu v tejto oblasti veľmi nápomocná (podobne, ako je zriadená Komisia známkovej tvorby pri MDPT SR).

Spokojnosť sa nedá vyjadriť ani s doterajším systémom propagovania a informovania o používaní príležitostných pečiatok pre zberateľov a širokú verejnosť. Zberateľov odrádzajú časté prípady, že o používaní niektorých pečiatok sa dozvedia až dodatočne, keď už nemajú možnosť si poslať svoje zásielky na odoslanie s príležitostnými pečiatkami.

Väčšiu pozornosť a podporu by si zaslúžila aj každoročne organizovaná anketa o najkrajšiu slovenskú príležitostnú pečiatku, ktorá spolu s propagačnými aktivitami sa vlastne doteraz ako jediná cielavedome venuje problematike slovenskej pečiatkovej tvorbe. Motivácia pre účasť v ankete je veľmi malá, záujem pošty vlažný, propagácia skromná.

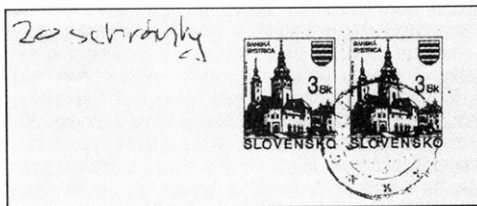
Problematike príležitostných pečiatok sa v niektorých filatelistických časopisoch a spravodajoch venujú sústavnú pozornosť, inde menej. Napríklad doteraz chýba katalogizácia príležitostných pečiatok a ich vydanie ako súčasť známkových a celinových katalógov alebo vo forme samostatnej publikácie monografického typu. Pravda, aby boli po každej stránke zaujímavé, je treba mať koncepciu a hľadať nápady, autorov, sponzorov.

Príležitostné poštové pečiatky sú významným reprezentantom národnej kultúry štátu, prejavom profesionality pošty a jej zamestnancov, ale aj nezanedbateľným zdrojom príjmov pošty. Sú zaujímavé, pekné, vedia pohotovo reagovať na dianie okolo nás a pripomínať mnohé osobnosti i udalosti z našej histórie, bohatstvo i krásu našej zeme. Poštári, výtvarníci, zberatelia - venujme príležitostným pečiatkam náležitú pozornosť, primeranú ich poslaniu a významu ■

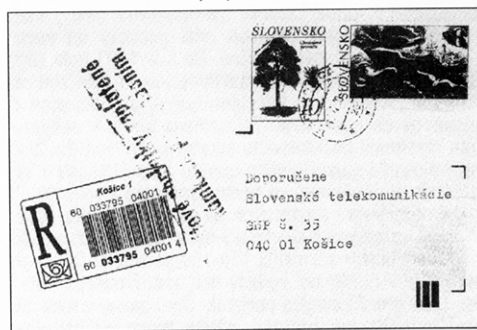
PREPLATENÉ LISTOVÉ ZÁSIELKY

Pri zmene poštových poplatkoch, pri nedostatku vhodných známok alebo omylom (neznalostou) odosielateľa môže dôjsť k uhradeniu poplatku za listovú zásielku v nesprávnej výške. Táto skutočnosť sa môže prejavíť hlavne na listových zásielkach, ktoré boli vzhodené do poštovej schránky, ale je ju možné doložiť i na doporučených zásielkach, ktorá bola podaná pri priehradke pošty.

Najčastejšie sa stretávame s prípadom nedostatočnej výšky výplatného, keď zásielka bola zaťažená doplatným vo výške dvojnásobku chýbajúceho výplatného. Na zásielke nás o tom upozornia záznamy pošty o zistenej skutočnosti (označenie písmenom T a výška doplatného) a spôsob uhradenia doplatného (známkou, odtlačkom výplatného stroja). Môžeme sa stretnúť aj s prípadmi preplatenia zásielky, keď odosielateľ na zásielku vylepil známky vo vyššej hodnote ako bolo výplatné. Pošta na tieto prípady tiež upozorňuje, i keď nepriamo a preplatok nevracia.

Napríklad na obyčajnej zásielke na prvom obrázku bolo výplatné uhradené dvoma výplatnými známkami hodnoty 3.- Sk, t.zn. vo výške 6.- Sk, čo predstavovalo preplatok 0,50 Sk v neprospech odosielateľa. Na skutočnosť, že zo strany pošty nešlo o predražovanie služieb upozorňuje poznámka „Zo schránky“, ručne napísaná vedľa známok modrou prepisovačkou.

Doporučená zásielka podaná na pošte Košice 1 dňa 17.apríla 2000 (obr.2) má vylepené známky v hodnote 10 a 8 korún, čo pomerne značne presahuje poplatok za zásielku (pokial by zásielka mala hmotnosť do 20 g, tak o 4,50 Sk, pokial by mala hmotnosť do 50 g, tak o 3.- Sk). Pracovník pošty túto zásielku prijal, ale na preplatok upozornil odtlačkom dvojriadkovej pečiatky čiernej farby s textom „Poštové poplatky zaplatené / známkami pred podaním“ □ des

CELISTVOSTI ROZPRÁVAJÚ

Jozef Čížek

TELEGRAF a TELEFÓN

Druhá polovina 19. storočia znamenala významný vzostup techniky, ktorý sa presadzoval do všetkých odborov ľudskej činnosti, i do poštovníctva. Pre urýchlený prenos správ začali sa používať v tej dobe najnovšie výdobytky techniky. Spolu so železnicou sa v tomto období začal rozširovať aj nový technický prostriedok na rýchly prenos správ - elektromagnetický telegraf. Bol schopný prenášať po drôte správy okamžite, čo sa s dĺžkou prepravy listových zásielok nedalo vôbec porovnávať.

Prvé telegrafické spojenie na československom území viedlo z Viedne cez Břeclav do Brna a bolo zriadené v roku 1846. O rok neskôr bolo zriadené telegrafické spojenie aj z Viedne do Bratislavy, a to odbočkou z tejto prvej linky. Tak sa Bratislava stala prvým mestom, ktoré malo telegrafnú stanicu nielen na území Slovenska, ale v celom Uhorsku.

Postupne sa prvé telegrafné linky predlžovali a budovali sa aj nové. V roku 1849 bola zriadená nová priama telegrafná linka medzi Viedňou a Bratislavou. V roku 1850 potom ďalšia priama linka Bratislava-Pešť cez Nové Zámky. Vo väčších mestách, cez ktoré viedli telegrafné linky, boli zriadené telegrafné stanice, v ktorých sa mohli vysielateľ telegramy prijímať a vysielateľové.

Pôvodne existovali samostatné telegrafné stanice železničné a samostatné telegrafné stanice štátne. Obidve tieto inštitúcie používali telegraf iba pre svoju služobnú potrebu. Až od roku 1850 bol v Rakúsku telegraf k dispozícii aj verejnosti, avšak iba v obmedzenom rozsahu. Pečiatky prvých štátnych uhorských telegrafných staníc mali označenie M.K.TÁVIRDA ALLOMÁS a boli prevážne oválneho tvaru. Prvé rakúske telegrafné pečiatky mali označenie K.K. TELEGRAPHENSTATION a tiež mali oválny tvar.

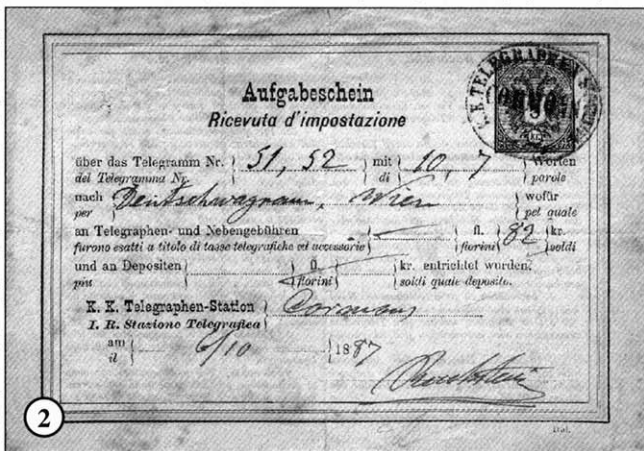
Úzka spolupráca telegrafných staníc s poštovými úradmi, často aj spoločné sídlo v jednej budove, prispeli k tomu, že došlo k ich zlúčeniu pod spoločnú správu s názvom POŠTOVÝ A TELEGRAFNÝ ÚRAD. V Uhorsku mal názov M.K.POSTA ÉS TÁVIRDA HIVATAL a v Rakúsku POST UND TELEGRAPHENAMT. Tieto názvy sa nachádzajú aj na ich pečiatkach.

Za podanie telegramu verejnosť musela platiť. Kým boli telegrafné stanice samostatné, úhrada sa platila prevažne v hotovosti. Po zlúčení telegrafných staníc s poštou, mohli byť tieto poplatky hradené tiež poštovými

známkami. Pre telegrafnú službu pošty vydávali tri základné druhy formulárov (resp. celín): a) Pre napísanie a podanie telegramu, b) potvrdenky (podatky) potvrdzujúce podanie a zaplatenie telegramu, c) formuláre a obálky na jeho doručenie.

Text telegramu bol pôvodne z vysielacej stanice do prijímacej prenášaný pomocou Morseovej abecedy. Po jeho prepísaní do bežného písma bol telegram doručený adresátovi. Až v 20. storočí boli telegramy prenášané novým vynálezom - t.zv. dialfónpisom, ktorý už umožňoval prenášať sa diaľku priamo text.

Obr.1 - V minulosti niektoré telegrafné stanice používali obálky na doručenie napísaného textu telegramu. Na ukážke vidíme takúto obálku ešte z ranného obdobia telegrafu. Používala ju Kráľovská Pruská telegrafná stanica v čase, keď ešte bola samostatná a nebola zlúčená s poštou. V tom období bolo telegramov podávaných málo a čas podania, prijatia a expedície telegramu adresátovi bol prísne kontrolovaný. Napríklad v dolnej časti tejto obálky je pod čiarou expedičný záznam (v preklade): „Na

doručenie odovzdané poslovi 27. nov. 1867, 2 hod., 2 min., poobede“.

Obr.2 - Aj táto ukážka je zo staršieho obdobia telegrafu. Je to potvrdenka na podanie súčasne dvoch telegramov (č.51 a 52 s počtom slov 10 a 7). V podstate je to poštová celina s nemecko-talianskym textom použitá v roku 1887. I keď už ide o obdobie zlúčenia telegrafu s poštou, natlačená známka je znehodnotená oválnou pečiatkou s textom K.K. TELEGRAPHENSTATION, ktorá pochádza ešte z obdobia samostatnej telegrafnej stanice.

Obr.3 - Maďarský formulár s názvom TÁVIRAT na doručenie textu telegramu. Okrem bežnej poštovej pečiatky BARCS 1, 1903 august 31., vidíme aj oválnu telegrafnú pečiatku M. KIR. POSTA - ÉS TÁVIRDA HIVATAL, ktorá sa používala po zlúčení telegrafných staníc s poštovými úradmi. Formulár je zložený, jeho skutočný rozmer je 21 x 21 cm.

Vyobrazenie ukážok č.1, 4, 6, 7 a 8 sa nachádza na druhej strane obálky

Obr.4 - Maďarský formulár (celina) pre podanie telegramu. Na ukážke je jeho podstatne zmenšený obraz, skutočný rozmer je 26 x 18 cm. Podany bol v auguste 1910 na pošte STOMFA (Stupava). Poplatok za telegram bol zúčtovaný poštovými známkami, spolu 70 f (doline tri známky). Celistvosť telegramu je zaujímavá aj tým, že v januári 1911 revízia zistila, že bol nesprávne vypočítaný poplatok za telegram. Namiesto účtovaných 10 slov bolo ich jedenásť. Rozdiel bol doúčtovaný poštovými známkami (dve známky hore), ktoré sú znehodnotený riadkovou pečiatkou POZSONYI M. KIR. POSTA - ÉS TÁVIRAT / IGAZGATÓSÁG / 1911 JAN.11.

1039

TÁVIRAT.

A kézbesítésnek kiadott:

190 évi.

Táviratváltal:

Felvételek megfizetése:

szavak száma	szavak	óra	perc	perc	perc	perc	perc	perc	perc
	10	20							

Magyar királyi posta

Táviratlap

A m. kir. posta- és távirat-hivatalnak

Magybelter

Obr.5 - Telegrafné zálepky s názvom TÁVIRATLAP (alebo TÁVIRAT - LAP) boli ojedinelé celiny, ktoré vydávala uhorská pošta od roku 1888. Služili verejnosti na podávanie telegramov z miest, kde nebola telegrafná stanica. Odosielateľ na vnútornú stranu zálepky do príslušných kolóniek napísal text telegramu, adresu na ktorú má byť odoslaný a tiež svoju adresu. V spodnej časti bolo vyhradené miesto pre úradný záznam (dáta príchodu zálepky a odoslania telegramu, počet slov a pod.). Po vyplnení telegrafnej zálepky ju podávateľ odoslal ako listovú zásielku najbližšej pošte, ktorá mala telegrafnú stanicu. V cene tejto zálepky bola už zahrnutá platba za 10 slov telegramu, ako aj poštovné za obyčajnú listovú zásielku. Ak telegram obsahoval viac slov, odosielateľ ich uhradil vlepím ďalších známok do vnútra zálepky. Poučenie o správnom použití pri podaní sú uvedené na zadnej strane zálepky. Pošta po prijatí takejto zálepky odoslala text telegramu uvedenému adresátovi.

4. A cím előírható fontosabb kikötések rövid kifejezései:

a) == D == vagy „Sürgős”: díj háromszoros.

b) == XP == vagy „Küldéshez fizetve”: díj helyföldre: 1 K 50 f. (Külföldre azaz táviratokat a küldésdíjat a címzettől szedik be, jelölse: „express”).

c) == RPX == vagy „Válasz fizetve X” és == RPDx == vagy „Sürgős válasz fizetve X”: a helyre: a fizetett számnak kell lenni).

d) == RPX RXP == Ez a jelzés arra szolgál, hogy a vár válasz küldésével kézbesítsek (csak befelé történő alkalmazás).

e) == TC == vagy „Összevadás” (a távirat helyes továbbítását biztosítja): díja: az egyszeri díj 1/2 része.

f) == PC == vagy „Távirati vételjelzés”: díja: 5 szavas távirat díja.

g) == PCP == vagy „Vételjelzés postán”: díja: 20 f.

5. Ha a feladó azt kívánja, hogy a posta táviratát ajánlott levélként küldje a legközelebbi távirat

M. kir. állami helyközi távbeszélő

Ezen távbeszélő-jegy csak magán beszélgőre használható.

A frankójegyek ide ragasztandók.

2-31 **Távbeszélő-jegy.**

Hívó *Vasvári János*

Hívott *Székely*

A hivatal előjegyzési száma *16*

DOL. VÁRAD

570.

884. sz. nyomtatvány. Távbeszélő-jegy magán beszélgőre.

Obr.6 - Telegraficky bolo možné poukázať aj peniaze. Na ukážke vidíme formulár PREUKAZ K TELEGRAFICKEJ POUKÁZKE. Peniaze boli odoslané z pošty ŽILINA 1 dňa 8.11.1937 do KOMJATÍC. Dodacia pošta Komjatice na základe telegrafického príkazu podacej pošty Žilina vystavila nový formulár, na ktorom si adresát ešte v ten istý deň poukázaný sumu prevzal. Pôvodný podací formulár bol potom služobnou poštou odoslaný z podacej pošty (Žilina) dodacej pošte (Komjatice) na overenie. Na zadnej strane tohto formulára sa nachádza pečiatka pošty KOMJATICE zo dňa 9.11.1937.

Obr.7 - Na tejto ukážke vidíme PODACÍ LÍSTOK, ktorý slúžil ako potvrdenka o podaní a zaplatení telegramu, odoslaný z pošty BRATISLAVA 21.3.1940 do PRAHY. Natlačená známka je znehodnotená pečiatkou TELEGRAFNÁ A TELEFONNÁ ÚSTREDNÁ / BRATISLAVA. Ide o celinu používanú v období Slovenskej republiky, ale prvé takéto podacie lístky ako celiny boli vydané v Rakúsku už v roku 1873. Tieto prvé mali natlačenú telegrafnú známku, neskoršie vydania známku výpltnú a napokon známku doplatnú.

případe 20 f. Lístok na ukážke bol použitý na pošte ALSÓ VÁRAD (Dolný Várad, neskor Tekovský Hrádok) 20.októbra 1910.

Obr.10 - Názov tohto formulára maďarskej pošty možno voľne preložiť ako „Poplatok za služobné oznámenie“. V podstate ide o potvrdenku na zaplatenie výzvy na telefonický hovor. Z predtlačných rubrik možno vyčítať, že žiadateľ z pošty ERSEKÚJVÁR (Nové Zámky) prosí pani z Nitry o telefonický rozhovor. Poplatok za oznámenie účtovala pošta výplatnými známkami 40 f, ktoré sú znehodnotenú pečiatkou pošty ERSEKÚJVÁR 11. septembra 1910.

Po vzniku ČSR v roku 1918 československá poštová správa pokračovala vo vydávaní podacích lístkov na telegram podľa vzoru rakúskych celín. Mali tiež natlačenú doplatnú známku a názov pre České krajiny PODATKA a pre Slovensko POISTENKA.

Telegraf zrýchľoval dodanie správ, ale až ďalší technický vynález - telefón - umožnil, aby sa účastníci mohli priamo pozhovárať. Prvý telefónny systém vynášiel profesor fyziológie A.G.Bell a na prakticky použiteľný ho zdokonalil známy vynálezca T.A.Edison.

Do Európy sa telefón dostal koncom druhej polovice 19.storočia. Po Viedni a Budapešti bola Bratislava tretím mestom monarchie, kde boli v roku 1884 zriadené prvé účastnícké telefóny. Po vynájdení prepojovacích ústrední sa telefón už rýchlo rozširoval a pribúdali stále nové účastnícké stanice. Telefón bol pôvodne v rukách súkromných spoločností a až neskôr prešiel pod správu pošty, podobne ako telegraf. Až potom ho mohla využívať verejnosť pre hovory z pošty.

Obr.8 - V Rakúsku boli v rokoch 1896 až 1908 vydávané na úhradu telefonických hovorov telefónne karty - celiny. Na ukážke vidíme jednu z prvých takýchto celín s názvom SPRECHKARTE (hovorová karta). Jej obsahy text, že ju možno použiť na hovor cez Štátny telegrafný úrad (ktorý mal pod správu aj telefón) medzi Viedňou a Brnom v trvaní 5 minút od času, ktorý je uvedený na karte. Po uskutočnení hovoru bola telefónna karta znehodnotená prederavením natlačenej známky.

Obr.9 - Na tejto ukážke vidíme telefónny lístok maďarskej pošty, ktorým si volajúci žiada o hovor. Na prednej strane sú uvedené tri rubriky: Na prvej „Volajúci“, býva uvedená pošta z ktorej sa volá, niekedy tiež meno volajúceho. V druhej rubrike „Volaný“ býva uvedená pošta a tiež číslo stanice volaného. V tretej rubrike je zapísané poradové číslo žiadaného hovoru. Na zdanej strane formulára je „Poučenie“, kde sú uvedené napríklad ceny za hovor (3 minúty 2 K, 6 minút 4 K...), tiež informácia že ak sa hovor neuskutoční z dôvodu technickej poruchy alebo sa volajúci nehlási, pošta vráti poplatok zinkasovaný za hovor vopred. Za telefónny lístok musel volajúci platiť a tento poplatok si pošta účtovala výplatnou známku - v tomto

Obr.11 - Všetky nové technické objavy sa vždy využívali aj v armáde. Hovorí sa, že „Bez spojenia niet velenia“ a je samozrejme, že veliace štáby všetkých armád už za 1.svetovej vojny využívali na spojenie so svojimi bojovými jednotkami telegraf a telefón. Z nepreberného množstva lístkov poľnej pošty uvádzame aspoň jeden, ktorý má útvarovú pečiatku K.u.k. Divisionstelephonabteilung No 1. Telefónne spojenie medzi útvarmi a vyšším velením bolo účinnejšie ako telegrafné, keďže účastníci hovoru mohli spolu priamo komunikovať a neboli odkázaní na telegrafistov, ktorí prepisovali depeše z Morse - značiek do normálnych slov.

V minulosti na telegrafný a telefónny styk medzi záujemcami vo verejnosti vydávali pošta pomerne vela formulárov i celín. V súčasnosti pošta u nás vydáva iba formuláre na podanie a doručenie telegramu, resp. takzvané „ozdobné telegramy“. Technika rapídne napreduje a dnes už je vo verejnosti rozšírený nielen domáci ale aj mobilný telefón. A tak záujem o podávanie telegramov klesá, podobne ako aj o telefónne hovory z pošty. Tiež sú vo svete rozšírené telefónne automaty, v ktorých sa používajú telefónne karty. Je to nový technický vynález, ktorý nielen uľahčuje telefónne hovory, ale tieto karty sa stali už novým zberateľským odborom. Zachovalé celistvosti z dávnejšieho obdobia telegrafu a telefónu však zostanú zaujímavým a hodnotným filatelistickým materiálom, najmä pre zanietených zberateľov poštovej histórie a tematických zbierok s technickým námetom ■

VLAKOVÁ POŠTA NA SLOVENSKU

Slovenská pošta Banská Bystrica, š.p.- Poštové múzeum, vydala v luxusnej úprave na kriedovom papieri publikáciu VLAKOVÁ POŠTA NA SLOVENSKU, ktorú spracovali autori PhDr.Štefan Kollár, Mgr.Zuzana Pančuhová a Ing.Štefan Pollák.

Na spostenie filatelistickej knižnice je to zaujímavá publikácia, ktorá v kocke spracováva problematiku vlakovej pošty u nás. Skoda len, že je nepredajná, takže sa s ňou len málo zberateľov môže oboznámiť a to je veľká chyba. Takéto publikácie by sa nemali iba rozdávať pri rôznych príležitostiach ako suveníry, ale mali by sa predávať a to najmä odborníkom na vlakové pošty, ktorí by svojimi skúsenosťami a získanými materiálmi z tejto oblasti mohli pomôcť dobrej veci.

Spomeniem iba prehľad Železničných kurzov vlakovej pošty na Slovensko, ktoré sú popísané na str. 20-23. V kolónke Zriadenie kurzu vlakovej pošty je skoro polovica kolóniek označená otáznikom, teda - že sa nevie, kedy kurz začal fungovať. Som presvedčený, že odborníci z tejto oblasti by mohli veľkú časť týchto kolóniek doplniť, prípadne ak sa nedá zistiť presný termín zriadenia, kolónku by mohli doplniť aspoň poznámkou, že existujú materiály, doklady o tom, kedy sa objavili prvé použitia týchto vlakových kurzov.

Spolupráca Poštového múzea so zberateľmi, resp. so Zväzom slovenských filatelistov a jeho komisiami by mala byť samozrejmosťou, ktorá môže priniesť iba prospech pre oboch. Ak sa tak v budúcnosti stane, bude to vyhra ako pre Poštové múzeum, tak aj pre filatelistov.

□ Svätopluk Šablatura

Horst Thielk: ZIVILPOST-ZENSUR IN ÖSTERREICH-UNGARN 1914-1918

Handbuch und Katalog, 2.erweiterte Auflage, vydavateľ: Österreichische ArGe Feld- und Zensurpost 1914-1918, Graz 2000

Poštová história stredoeurópskych krajín zaznamenala prvý raz plošnú cenzúru civilného písomného medzištátneho a vnútroštátneho poštového styku ako dôsledok vypuknutia I. svetovej vojny. Dualistická Rakúsko-Uhorská monarchia vykonávala kontrolu obsahu písomných správ s rôznou intenzitou v rôznych časových obdobiach a územných obdobiach (korunných krajinách). Niektoré

vojenské cenzúrne komisie pôsobili aj na území dnešnej Slovenskej republiky, naopak, na zásielkach pre adresátov na Slovensku môžeme nájsť odtlačky pečiatok rôznych cenzúrnych komisií z rakúskej alebo uhorskej časti monarchie.

Horst Thielk (*1924 - †2000) vydal v roku 1989 príručku a katalóg odtlačkov pečiatok cenzúrnych komisií, ktoré pracovali na území bývalej Rakúsko-uhorskej monarchie. Recenzia pôvodnej príručky bola publikovaná v časopise Filatelie (č.6/1990, s.184). Vďaka veľkému úsiliu autora podarilo sa mu zhromaždiť nové informácie štúdiom archívnych prameňov, dokladového materiálu (celistvosti) a vďaka úzkej spolupráci zberateľov z niekoľkých krajín pripravil po 10 rokoch rozšírené (2.) vydanie príručky a katalógu. Ak pôvodná príručka má rozsah 369 strán a jej doplnené vydanie má 473 strán, už mechanický prepočet (nárast 28%) naznačuje, že práca prináša nové informácie.

Autor sa rozhodol zachovať osvedčený spôsob spracovania katalógu a jeho vnútorné delenie podľa korunných krajín. Z pohľadu užívateľa príručky a katalógu je potrebné upozorniť na prehľadný a logický systém číselného označovania pečiatok rôznych skupín cenzúrnych komisií. Výborne je spracovaná úvodná časť katalógu, ktorá vysvetľuje organizáciu vojenskej cenzúry civilnej pošty (napríklad monitorovanie telegrafnej a telefónnej siete, monitorovanie poštového styku so zahraničím, monitorovanie pošty do Nemecka, monitorovanie civilnej pošty cez vojenské veliteľstvá, cenzúra poľnej pošty, cenzúra tlače, policajná cenzúra, monitorovanie pošty vojnových zajatcov, balíkových zásielok, vnútroštátna cenzúra, sledovanie továrenskej pošty, diplomatická pošta). Publikácia je doplnená náčrtmi odtlačkov cenzúrnych pečiatok alebo reprodukciami papierových zálepných pásiiek (Verschlusszettel, nem.), ktoré niektoré vojenské cenzúrne komisie používali na označenie kontrolovanej civilnej zásielke v určitej korunnej krajine.

Cenzúrne komisie pôsobiace na území Slovenska čitateľ nájde pod heslom Uhorsko (Ungarn, nem.). Publikácia poskytuje skutočne komplexný pohľad na organizáciu vojenskej cenzúry civilných zásielok a je dobrou pomôckou pre regionálneho zberateľa, poštového historika alebo záujemcu o militárie. Publikácia získala na výstave WIPA 2000 v triede filatelistickej literatúry veľkú striebornú medailu.

Kniha bola predstavená aj na odbornom seminári, ktorý ArGe Feld- und Zensurpost 1914-1918 pripravila (31.mája 2000) vo Viedni ako odbornú akciu pri výstave WIPA 2000. Mal som česť vypočuť si na seminári aj prednášku H.Thielka a netušil som, že sa stretávam s autorom publikácie posledný raz. Horst Thielk, žiaľ, už nie je medzi nami, zomrel 12.12.2000. Jeho príručka však zostáva medzi nami. Česť jeho práci a pamiatke.

□ Jozef Tekel

PAMÄTNICA K 50. VÝROČIU POFISU

Slovenská pošta, š.p.- OZ TÚP Bratislava pri príležitosti 50.výročia založenia Pofisu vydala útlú, 12-stranovú brožúru. Jej obsah tvorí článok s názvom Z histórie Pofisu a filatelistickeho obchodu na Slovensku, na ktorom sa autorsky podieľali Dr.Severín Zrubec, Ing.Milan Ma-

coszek a Mgr. Antónia Paulínyová. Prvá časť článku sa zaoberá počiatkami filatelistického obchodu u nás v kontexte rozvoja organizovanej filatelie, druhá časť je prierezom služieb Pofisu a tretia časť sa zaoberá činnosťou Pofisu, ktorá súvisí s realizáciou známkovej tvorby. Brožúra je vytlačená na kriedovom papieri, ilustrovaná čiernobielymi obrázkami a čo je prekvapujúce, je predajná (45 Sk), hoci svojím charakterom a vybavením skôr zodpovedá propagačnému materiálu □ vkn

ČO PIŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 1 / 2001

Prvé číslo nového milénia prináša možno najdlhší príspevok v 50-ročnej histórii tohto časopisu: Na osemnástich stranách zaujal znalec F. Beneš stanovisko k článku P. Pittermanna „Pošta československá 1919 - chvála, alebo hanba?“, uverejneného vo vlnajšom čísle 10. Aj čitateľa, ktorý sa nezaobrá touto problematikou, iste zaujme náhľad do práce zalcov. Ďalší článok, týkajúci sa československých známk, tvorí štvrté pokračovanie seriálu Frankatúry čs. listových zásielok v rokoch 1918-1939. Táto časť sa zaoberá použitím známk s pretačlou SO 1920 a známk TGM. Druhým dielom Pečiatky vo filatelii pokračuje malá škola filatelie V. Feldmanna. M. Langhammer približuje čitateľom Históriau berlínskej filatelie v rokoch 1945-2000. Z informáčných článkov upozorňujeme na Plán inštalácií APOST na 1. štvrtrok 2001, správu a uznesenie z valného zhromaždenia SČF a prezentáciu nových katalógov MICHEL (Škandinávia, ČEPT a OSN, katalóg na rozlišovanie farieb) □ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 1 / 2001

Po krátkom redakčnom úvodníku januárové číslo časopisu otvára článok T. Budaia, v ktorom predkladá filatelistom malú bilanciu 20. storočia. Zamýšľa sa nad vývojom počtu známk a ich funkcie, nad otázkami estetických hodnôt známk a nad vývojovými tendenciami zbierania známk. D. Czírók pertraktuje otázky usporiadania svetovej výstavy, je uverejnená druhá časť dodatku seriálu I. Acsa „Dejiny Maďarska v odraze na poštových známkach“, v rubrike pre zberateľov pohľadníc sa venuje L. Úrmös pohľadniciam s portrétmi, očami jurymana hodnotí I. Glatz Svetovú filatelistickú výstavu ESPAÑA 2000, K. Lukáčsová pripomína 70 rokov Múzea poštových známk. Z ďalšieho obsahu na záver ešte spomenieme príspevok L. Molnára, v ktorom čitateľov vyzýva zbierať súčasné inflačné poštové dokumenty □ vkn

■ POŠTOVNÍ NÁLEPKY (ČR a SR) ■ 4 / 2000

Úvodník Spravodaja Spoločnosti zberateľov poštových nálepiek pripomína tri okružle výročia - 10. výročie založenia Sekcie R-nálepky pri Komisii špecializovaných odborov ZSF, ako aj peripetie jej vývoja. Odbornú časť spravodaja otvára článok Z. Podpěru „R-nálepky ČR I.“ o R-nálepky z rokov 1933-1939, typ CS 4. J. Kratochvíl píše o zaujímavých povojnových provizóriách a v ďalšej časti spravodaja je uverejnený rad zaujímavosti z poštovej prevádzky. Na záverečných stránkach je uverejnený príspevok „R-nálepky Nitry“ □ vkn

■ ZOOPHILA (BRD) ■ 32 (2000)

Periodikum ZOOPHILA č. 32 z Kolína nad Rýnom na 100 stranách s 488 vyobrazeniami informuje o stretnutí členov zoologickej spoločnosti filatelistov v Sindelfingene (27. - 29. október 2000) a o budúcom stretnutí v Hannoveri (28. a 29. apríl 2001). Ďalej na filatelistických materiáloch predstavuje chov a ochranu zubrov, katalóg celistvosti cicavcov, ochranu ohrozených druhov zvierat, pečiatky cicavcov, zvlášť medvedov, vysokej zveri, psov, mákkyšov. Ďalej píše o novinkách a uvádza zoznam ponúkaných filatelistických materiálov na aukcii, ktorá sa mala konať 17. januára 2001 v Kolne (612 položiek).

Škoda, že o túto literatúru je na Slovensku malý záujem □ Zaznačil J. Molnár

KALEIDOSKOP ZBERATEĽA

MÁLO POUŽÍVANÉ POMÔCKY FILATELISTU

Každý filatelist, či mladý alebo „starý“, denne berie do rúk lupu, pinzetu alebo zásobník. Dám však hádanku. Ktorá filatelistická pomôcka sa mu do rúk dostáva najmenej? Ba hádam sa v rukách nie jedného zberateľa necitla ani jeden-jedinký raz za celý život, pretože ju pokladal za nepotrebnú a pre neho za neďôležitú - čo však nemusí byť pravda.

Nebudem vás dlho napínať, prezradím vám, že podľa môjho názoru je to miska (či skôr mištička) na zisťovanie i určovanie priesvitiek známk. Misku možno dostať v niektorých filatelistických obchodoch za pár korún. Má čiernu farbu a je z PVC. Jej rozmery sú 40 x 65 mm a hĺbka tejto nádoby je asi 5 mm. Veľkosť misky vlastne určuje aj veľkosť známky, ktorú do nej môžeme vložiť.

Určenie priesvitiek a ich vzácnějších polôh v niektorých známkach je mimoriadne dôležité, ako sa možno presvedčiť v špecializovanom katalógu. Znamky niektorých štátov majú priesvitku dobre viditeľnú aj voľným okom, možno sa o tom presvedčiť na talianskych známkach alebo niektorých známkach Maďarska. Takisto je zberateľom známe, čo mohli zistiť napríklad pri zmyvaní známk, že priesvitka známky je viditeľnejšia, keď je mokrá alebo ak ju pozeráme oproti svetlu na čiernom podklade. Takéto postupy však spravidla zlyhávajú pri slabých priesvitkách so zložitým obrazcom, ktorý má navyše - a to vyplýva zo zákonov matematiky a symetrie - 8 možných polôh. A medzi takéto patrí československá priesvitka „Lipové listy“.

Malý filatelist, ktorý chce určovať priesvitku niektorých známk, sa musí najskôr naučiť niektoré zásady alebo poradiť sa so skúsenejším filatelistom. Napríklad určenie polohy lipových listov na československých známkach býva zásadne z pohľadu z chrbtovej strany, čo je výnimka medzi ostatnými známkami. Priesvitky slovenských známk určujeme vždy z líčnej strany, spravidla na okrajoch, kde sú dobre viditeľné. Horšie je to pri známkach, kde je na konkrétnej známke iba malá časť obrazca priesvitky, napríklad na niektorých emisiách ruských alebo maďarských.

Samozrejme, že sa treba najprv niečo dozvedieť o priesvitkách z katalógov alebo z ich obrázkov, ktoré bý-

vajú vyobrazené napríklad na našich zúbkometeroch. Pri určovaní priesvitky sa používa chemicky čistý benzín. Kvapneme ho na známku položenú v miske a snažíme sa čo najrýchlejšie určiť polohu hľadanej priesvitky. Pokiaľ sa dá, niektoré skutočnosti zistíme vopred - napríklad či je priesvitka vodorovná alebo zvislá a zaznačíme si tento údaj do schémy. To nám uľahčí prácu. Pred očami máme pripravenú tabuľku polôh.

Musíme mať na pamäti, že benzín je ľahko sa vyparujúca látka s výbušnými výparmi. Treba dbať na zásady zdravia a bezpečnosti - výpary nevdychujeme a v blízkosti nemanipulujeme s otvoreným ohňom, ani nefajčíme a nejeme.

Benzín je svojím spôsobom aj cudzia látka voči papieru známky a jej farbe, ktorú v niektorých prípadoch môže narušiť. Na známku preto kvapneme iba málo - takú kvapku, ktorá sa „rozlezie“ a samotnej známky sa nedotýkame prstami. Nemusíme mať obavy ani o to, že sa nám poškodí lep na sviežich známkach. Benzín sa samovoľne odparí. Rýchlosť vyparovania sa urýchli prúdením vzduchu.

Takáto operácia spravidla odpadá pri priesvitkách slovenských známk. Označenie polohy ponecháme na rozhodnutí majiteľa známky. Určíte ste sa stretli s označením písmenom „V“ na okraji mäkkou ceruzkou alebo maličkou pečiatkou s dvojkřížom.

Používanie misky s benzínom je však už v podstate zastaralým postupom. Modernejším spôsobom je používanie špeciálneho zariadenia, lampy, ktorá známku presvieti. Výrobok firmy LINDNER „Letterscop“ (letter - list, scopein - pozorovať), ktorý známku umožňuje prezerať prakticky neobmedzene dlhý čas. Letterskopy umožňujú nielen zisťovanie priesvitky (na dennom svetle ich vidíme tmavé oproti bielemu pozadiu), ale odhalujú aj zodraté miesta na známke aj celistvosť, upozornia na lom v papieri a možné reparatúry.

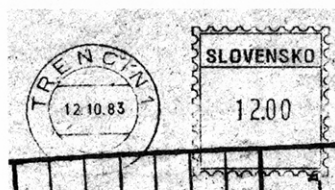
Cena je pre filatelistu, najmä mladého, dosť vysoká (viac než dve tisíciky), ale že je to potrebná pomôcka osobitne pre špecialistu, je hádam zbytočné dodávať. Sú to pomôcky málo využívané, ale potrebné. A znalosť priesvitiek patrí samozrejme medzi potrebné odborné znalosti každého filatelistu, o čom chcel poskytnúť niektoré informácie tento príspevok □ **Ján Mička**

O ČOM VŠETKOM SA DÁ DOČITAŤ

Každého zberateľa poteší, keď je v médiach formou reportáže, rozhovoru, správy alebo iného publicistickeho žánru široká verejnosť oboznamovaná s jeho záľubou, s rôznymi informáciami a zaujímavosťami, ktoré s touto činnosťou súvisia - veď ide o propagáciu zberateľstva. Filatelisti sa napríklad mohli stretnúť s pekným článkom ZÚBKOVANÉ MINIATÚRY v populárnom časopise SLOVENKA (číslo 51/2000). Farebnými obrázkami ilustrovaný článok na polduha strane poskytol čitateľovi rad zaujímavých informácií o súčasnom dianí v oblasti slovenskej známkovej tvorby i slovenskej filatelie. Je to veľmi chvályhodné až na niekoľko malých nepresností. Napríklad v článku sa píše, že prvá poštová známka na svete bola vydaná v roku 1839 namiesto správneho roku 1840, že od roku 1993 doteraz bolo na Slovensku vydaných už 242 známkami namiesto 224, alebo sa spomína Zväz filatelistov Slovenska namiesto Zväz slo-

venských filatelistov. Podobný lapsus je aj v texte o vlani ocenej známke s obrazom Martina Benku: Krajina z Terchovej, kde výtvarníkovi Františkovi Horniakovi namiesto autorstva ryteckých prác bola pripísaná úprava známky. Možno, že pre nefilatelistickú verejnosť sú to nepodstatné „chybičky krásy“, ktoré sa však opakujú v mnohotisícovom náklade časopisu □ vkn

Odtlačok výplatného stroja Trenčín 1 s desaťročným posunom dátumu

Pri štúdiu balíkových sprievodiek z roku 1993 určených na skartáciu bolo zaregistrované chybné nastavenie dátumu vo výplatnom stroji pošty Trenčín 1, keď v dátume vznikol rozdiel desať rokov. Na sprievodke bol odtlačok s dátumom 12.október 1983 namiesto správneho 12.október 1993. Táto chyba sa opakovala pri dátumoch 21. október, 26.október, 15.november, 1.december, 7.december a 16.december. Usudzujem, že to bolo každý pracovný deň od začiatku októbra do konca decembra 1993. Alebo už od začiatku januára 1993 ??? □ ký

Zo slávnej histórie Vikingov

Je sympatické, ako sa mnohí dánski, nórski, islandskí a grónski súčasní inteligentní - najmä historici a archeológovia - venujú od 50-tych rokov 20.storočia intenzívnemu výskumu najstarších svojich dejín, osobitne severských Vikingov. Ich úspechy sa už prejavili aj v známkovej tvorbe. V minulom roku Grónsko vydalo dve série s archeologickými nálezi. Sústreďujú sa na objavné cesty Vikingov na severné územie Kanady a USA okolo roku 1000. Na túto tému nasledovala štvorznamková séria Islandu. Na základe starých islandských povestí a historických diel z 10. a 13.storočia zaplnajú biele miesta v ich dejinách. Na krásnej islandskej sérii sú zobrazení vikingskí hrdinovia na pozadí zemegule, ich lode na mori ako aj vylodovanie Vikingov na pevnine □ Zc

ČO VŠETKO VIEME POVEDAŤ O JEDNEJ POHLADNICI

Čitatelia, ktorí sledovali seriál Kapitoly o zbieraní pohľadníc... už mohli získať určité penzum informácií, aby mohli širšie vyhodnotiť niektorú konkrétnu pohľadnicu. Skúsme spoločne, ako ísť na to.

Vyberieme si pohľadnicu, ktorá nás viac zaujíma a chceme o nej vedieť, a teda aj povedať, čo najviac. **Vyhodnotená pohľadnica je na obrázku:** Je to miestopisná pohľadnica s rozmermi 140 x 90 mm z obce Zborov na severovýchodnom Slovensku. Pohľadnica je orientovaná na výšku a jej ústredným motívom je priamy pohľad na most cez potok (riečku). V popredí je hradská cesta, ktorá je za mostom po oboch stranách lemovaná alejou. Pohľadnicu vydal fotograf a vydavateľ pohľadníc Adolf Divald v Bardejove pod poradovým číslom 158. Ide o živú fotografiu s mužom opierajúcim sa o zábradlie mosta. Opadané lístie naznačuje, že reprodukovaná fotografia bola zhotovená na jeseň alebo zjari. Technika tlače je bromochromová fotografia, čierno-biela, texty a čísla na prednej strane sú červenej farby. Správa pre adresáta je v maďarskom jazyku a vyplňuje priestor pod obrazom a po oboch jeho stranách. Pohľadnica je veľmi dobrej kvality, čistá, nepoškodená s veľmi málo opotrebovanými rohmi. Podľa adresnej strany zistíme, že ide o pohľadnicu s dlhou adresou a s textom *Poštový lístok* v maďarčine. Vyfrankovaná je uhorskou známkou Turul v hodnote 5 filierov, zelenej farby. Odoslaná bola z pošty Košice 31. júla 1905. Poštová pečiatka obce Harsány na južnom Uhorsku (župa Baranya) potvrdzuje, že pohľadnica bola na túto poštu doručená 1. augusta 1905, teda na druhý deň. Adresná strana je tiež vo veľmi dobrom stave, vrátane čitateľného písma a oboch poštových pečiatok.

Zaradenie pohľadnice: Zborov je malá, historicky významná obec. Jej historický charakter je doložený aj tým, že drevený most spred takmer 100 rokov sa nezachoval a namiesto hradskej cesty je vybudovaná bezprašná komunikácia. Je predpoklad, že veľa pohľadníc nebolo vydaných a preto sa vyskytujú zriedka. Jej kvalitu hodnotím na 95 bodov. Pretože má všetky atribúty historickej pohľadnice na vysokej úrovni, prejaví sa to na jej cene v rozmedzí 150 - 200 Sk.

Využitie pohľadnice: Pohľadnicu možno využiť v regionálnej zbierke okresu Bardejov, Horného Šariša alebo v historickej zbierke (hrad, bitka pri Zborove). V námetových zbierkach ju možno zaradiť medzi mosty, potoky, cesty,

Zboró.
Szász hársafa.
Rákóczi kedves emlékeire.
Adressum in istam harris feleket, most is tan
talom én! Székely helyi lakosok és község, és még
nyilvános is Tótország, székely városok, és lakosok.
Köszönetet tölthet elvitték magunknak, Georgei ú. 16.
székelylakosok és városi városok. Székelylakosok
most székelyek. Adressum in Rákóczi feleket.

Képek és szöveg mind kizárólag a Zboró városi hivatalától származnak! Az eredeti képek és szöveg elhelyezkedéséről lásd a Zboró városi hivatalánál!

aleje. Možno ju zaradiť aj do autorskej zbierky rodiny Divaldovcov, ktorí popri Bardejove vydávali pohľadnice aj v Prešove a v Pešti.

Ako vidno, bolo o tejto pohľadnici čo povedať. Možno však, že patrite medzi tých, ktorým sa bude zdať ľadána a málo zaujímavá. Viete prečo? Lebo nie ste zo Zborova, ani nezbierate tento región. Vezmite si však pohľadnicu z vašej obce alebo z vášho mesta a ulice, na ktoré ste vyrastali a strávilí roky mladosti. Sami budeme prekvapení, ako veľa vieme o jednej, zdánlivo obyčajnej pohľadnici povedať.

□ A. Urminský

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Redakcia neručí za obsah a znenie informácií o jednotlivých podujatiach.

Kalendár podujatí s uvedením miesta, termínu konania a ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré pre redakciu poskytli ich poriadatelia.

CELOŠTÁTNE A REGIONÁLNE PODUJATIA

→ 18. február 2001 TRENČÍN

KLUB FILATELISTOV 52-10 TRENČÍN usporiada **TRADIČNÚ CELOSLOVENSKÚ FILATELISTICKÚ BURZU** dňa 18. februára 2001 v Mestskom kultúrnom stredisku DLHÉ HONY v Trenčíne ■ Ďalšie celoslovenské burzy sa uskutočnia 20. mája, 23. septembra a 11. novembra 2001 (pozor, pri novembrovom termíne došlo k zmene!).

→ 18. február 2001 NITRA

SLOVENSKÁ NUMIZMATICKÁ SPOLOČNOSŤ v Nitre usporiada tradičné **HOBBY STRETNUTIE** v nedeľu 18. februára 2001 na Párovskej ulici 1 v Nitre v čase od 7.00 do 13.00 hod. ■ Ďalšie hobby stretnutia sa uskutočnia 17. júna a 14. októbra 2001.

→ 3. marec 2001 BRATISLAVA

V SPOLOČENSKEJ SÁLE STREDISKA KULTÚRY BRATISLAVA - NOVÉ MESTO, Vajnorská ulica 21, dňa 5. marca 2001 od 8.00 do 12.00 hod. sa uskutoční **BURZA ODZNAKOV, MEDAILÍ, MINCÍ a VYZNAMENANÍ** ■ Ďalšie burzy v tomto roku sa uskutočnia v termínoch: 5. máj, 2. jún, 8. september, 6. október, 3. november a 1. december.

→ 3. marec 2001 BRNO

KF 06-101 BRNO usporiada **CELOŠTÁTNU FILATELISTICKÚ VÝMENNÚ SCHÖDZKU** v sobotu 3. marca 2001 v čase od 8 do 12 hod. v miestnostiach MK BRNO, Vlhká ul. 21. Kontakt: Ludvík Skoupý, Húskova 10, 618 00 Brno, ČR, ☎ 05 / 4853 2219 ■ Ďalšie celoštátne schôdzky klub usporiada aj 2. júna, 1. septembra a 1. decembra 2001.

→ 4. marec 2001 ŽILINA - RADOLA

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE v Radoli, 10 km od Žiliny poriada: GALÉRIA MLYN-ANTIQU, Radola č. 133 (oproti čerpacej stanici BENZINOL), každú prvú nedeľu v mesiaci pre zberateľov všetkého druhu. Možnosť predaja vlastného tovaru z automobilu v areáli galérie. Hobby stretnutia sa uskutočnia: 4.3., 1.4., 6.5., 3.6., 1.7., 5.8., 2.9., 7.10., 4.11., 2.12. 2001. V dňoch 6.5. a 4.11. - jarná a jesenná aukcia starožitností. Kontakt: GALÉRIA MLYN-ANTIQU, 023 36 Radola 133, ☎ 0826-4214026, mobil 0903-175076, e-mail: samo@za.psg.sk

→ 10. marec 2001 BRATISLAVA

ZVÄZ SLOVENSKÝCH FILATELISTOV A ZDRUŽENIE KLUBOV FILATELISTOV BRATISLAVA usporiadajú dňa 10.

marca 2001 od 8.00 do 13.00 hod. **CELOŠTÁTNE STRETNUTIE FILATELISTOV**. Miesto konania: DOM LODNÍKOV, Pribinova ul., Bratislava. Spojenie: Autobus č.82 z hlavnej stanici. Objednávky stolov adresujte na: Ing. Ludovít Böhml, ☎ 07 / 4329 5360 ■ Ďalšie celoštátne stretnutia filateliov v Bratislave sa uskutočnia 9. júna, 8. septembra a 8. decembra 2001.

→ 10. marec 2001 TRSTÍN

BURZA PRE FILATELISTOV, NUMIZMATIKOV, poľovníkov, rybárov, zberateľov starožitností a rôznych kuriozít sa uskutoční v Trstíne v Kultúrnom dome dňa 10.3.2001 od 7 do 12 hod. Informácie: 085 / 5579 409 ■ Ďalšie burzy v roku 2001 sa uskutočnia 7. apríla, 19. mája, 9. júna, 7. júla, 11. augusta, 15. septembra, 13. októbra, 10. novembra a 1. decembra.

→ 17. marec 2001 KRAKOVANY

HOBBY STRETNUTIE sa uskutoční dňa 17. marca 2001 v KULTÚRNOM STREDISKU obce Krakovany so začiatkom o 7.00 hod. ■ Hobby stretnutia sa uskutočňujú každý mesiac (ďalšie budú 21. apríla, 19. mája, 16. júna, 21. júla...). Kontakt: Peter Kvasnica ☎ 0838 / 7798 490 alebo Obecný úrad ☎ 0838 / 7798 568

→ 18. marec 2001 ŽILINA

CELOŠTÁTNA VÝMENNÁ SCHÖDZKA - BURZA + MINI-AUKCIA POHLADNÍC sa uskutoční 18. marca 2001 v Žiline - ZK Slovena Rosea (vedľa futbalového štadióna, 300 m od železničnej stanice) od 7.30 do 12.30 hod. ■ Ďalšie burzy spojené s miniaukciami pohľadníc sa v roku 2001 uskutočnia 13. mája, 7. októbra a 18. novembra ■ Objednávky stolov: TEMAFILA, Hviezdoslavova 16, 010 01 Žilina, ☎ 089 / 5 624 958.

→ 24. marec 2001 POPRAD

KLUBY FILATELISTOV V POPRADE A KEŽMARKU usporiadajú **11. PODTATRANSKÚ CELOSLOVENSKÚ FILATELISTICKÚ BURZU** dňa 24. marca 2001 od 8.00 do 13.00 hod. v Poprade v priestoroch Stredného odborného učilišta stavebného na Okružnej ulici. Spojenie: Autobus MHD č.1 smerom k nemocnici. Kontakt: Ing. Rančák, ☎ 092 / 7728 426.

→ 25. marec 2001 LUČENEC

BURZY-HOBBY STRETNUTIA v Lučenci sa uskutočnia v hoteli PELIKÁN (Adyho ulica, pri tržnici) so začiatkom o 8.00 hod. v dňoch 25. marca, 29. apríla, 27. mája, 30. septembra, 28. októbra a 25. novembra 2001. Informácie na ☎ 0863 / 432 9266

→ 31. marec 2001 ZVOLEN

KLUB FILATELISTOV pri PKA Zvolen usporiadania **BURZU ZBERATELOV - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA** a iné zberateľské aktivity dňa 31. marca 2001 so začiatkom o 8.00 hod. v priestoroch Posádkového klubu armády Zvolen, miestna časť Podhorová. Informácie u p. Halamovej (PKA) ☎ 0855 / 5320 183, 5320 184, 5320 487 kl. 463 930 ■ Ďalšie burzy budú 30. júna, 8. septembra a 8. decembra 2001

→ 29. apríl 2001 BANSKÁ BYSTRICA

KLUB FILATELISTOV BANSKÁ BYSTRICA usporiada

CELOSLOVENSKÚ FILATELISTICKÚ BURZU dňa 29. apríla 2001 v priestoroch Domu slovenského misijného hnutia v Banskej Bystrici na Skuteckého ul. 4. Kontakt: Dušan Gubík, Rudoňorská ul. 21, 974 11 Banská Bystrica, ☎ 088 / 411 66 92 ■ Druhú tohtoročnú celoslovenskú filatelistickú burzu klub usporiada 7. októbra 2001. ■

PRAVIDELNÉ KLUBOVÉ BURZY a STRETNIUTIA

BRATISLAVA - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ul. 14 (Suvorovov internát) • Každú nedelu od 8.00 do 12.00 hod. ■ **BRATISLAVA** - TELEFÓNNE KARTY, FILOKARTIA • Kláštorňa reštaurácia, vchod z Františkánskej ul. 2 • Každú strediu od 16.00 do 18.00 hod.

■ **BRATISLAVA** - NUMIZMATIKA • Výmenné schôdzky bratislavskej pobočky SNS • Dobrovičova ul. 14 (Suvorovov internát) • Každú nedelu od 8.00 do 12.00 hod. • Vstupné 10 Sk ■

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova Elektroprojektu, Partizánska cesta • Každú druhú a poslednú nedelu v mesiaci od 9.00 do 11.00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16.00 do 17.00 hod. ■ **KEZMAROK** - FILATELIA • Dom detí a mládeže, Starý trh č. 25 • Každú prvú nedelu v mesiaci od 10.00 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA • Posádkový klub armády, Masarykova 17 • Každú nedelu od 8.00 do 12.00 hod. ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedelu od 9 do 12 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA • CK Junior, Sládkovičova ulica • Každú druhú a štvrtú nedelu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **LUCENEC** - NUMIZMATIKA • Bufet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • Každú druhú a štvrtú nedelu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **MARTIN** - FILATELIA • Pravidelné výmenné schôdzky s odbornými prednáškami • Dom kultúry Strojár, Vajanského nám. 2 • Každý pondelok od 18.00 hod. ■ **MARTIN** - TELEFÓNNE KARTY • TELECARD CLUB pri Posádkovom klube armády, Šoltésvej 3 • Každú druhú strediu (párny týždeň) okrem sviatkov od 16.00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko, malá zasadačka (l.p.) • Každý druhý pondelok v mesiaci od 17.00 hod. ■ **NITRA** - FILATELIA, FILOKARTIA • Centrum voľného času Domino, Štefánikova trieda • Každú prvú nedelu v mesiaci od 8.00 do 12.00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA, NUMIZMATIKA •

Barasa filatelie

Predaj známok a filatelistických potrieb
Výkup známok
Abonencia z celého sveta

Numizmatika
Predaj výrobkov Kremnickej mincovne

Predajňa:
 Májkova 2 (Avion), 811 17 Bratislava 1
 Tel./fax 07-55 42 46 47

Mestský úrad, Knížnica • Každú 2. a 4. nedelu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **PIEŠŤANY** - FILATELIA, FILOKARTIA, NUMIZMATIKA • Centrum voľného času „Ahoj“, Teplická 83 (pri Vojenskom kúpeľnom ústave), Piešťany • Každú nedelu od 8.30 do 10.30 hod. ■ **POPRAĐ** - FILATELIA • Hotel Satel • Každú prvú a tretiu strediu v mesiaci od 17.00 hod. ■ **POPRAĐ** - NUMIZMATIKA, FILATELIA • Podtatranské múzeum Poprad • Každú prvú nedelu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **PRESOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č.50/a (l.poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každú nedelu (okrem sviatkov a prázdnin) od 10.00 do 12.00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - FILATELIA • Kaviareň hotela Magura • Každú nedelu (okrem sviatkov) od 8.00 do 10.30 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • schôdzky pobočky SNS • Hornonitrianske múzeum • Každý prvý štvrtok v mesiaci od 16.00 do 17.00hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17.00 hod., apríl až september od 18.00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - NUMIZMATIKA • Liptovské múzeum • Každý štvrtý štvrtok (okrem júla) od 17.00 hod. ■ **SPIŠSKÁ NOVÁ VES** - FILATELIA • Centrum voľného času, Levočská 14 • Každý páry týždeň vo štvrtok od 16.00 hod. ■ **TRENCÍN** - FILATELIA • Kultúrne stredisko, Dlhé hony • Každú nedelu od 9.00 do 12.00 hod. ■ **TRENCÍN** - NUMIZMATIKA • Dom armády • Každú druhú sobotu v mesiaci od 7.00 do 12.00 hod. ■ **TRNAVA** - KALO-KAGATIA • Centrum voľného času, Strelecká 1 • Každý štvrtok od 16.00 do 18.00 hod. (TIRNAVIA) ■ **VRANOV n/ Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Mestský dom kultúry, M. R. Štefánika 875 / 200 • Každú prvú nedelu po 15-tom v mesiaci od 10.00 do 12.00 hod. okrem prázdnin a sviatkov ■ **ZILINA** - FILATELIA • Budova Matice slovenskej, Hollého ulica • Každú strediu od 16.30 do 19 hod. a v nedelu od 9.30 hod. □ (R)

VÝMENNÉ SCHÔDZKY V METROPOLKE

V kaviarni **Metropol** v Bratislave na Mickiewiczovej ulici (oproti Štátnej nemocnici, resp. v blízkosti Avionu), električky č. 2, 3, 5, 7, 9 a 12, trolejbusy 207, 212, 208, sa konajú pravidelné výmenné schôdzky nasledovných zberateľských odborov:

■ NUMIZMATIKA

Schôdzky každú **nedelu** od 7.00 do 12.00 hod. Vstupné 20 Sk (Pre členov SNS vstupné je 10 Sk a pri konzumácii majú 10% zľavu).

■ FILATELIA, TK a OZNAKY

Pravidelné výmenné schôdzky filatelistov, zberateľov telefónnych kariet a odznakov sa konajú každú **nedelu** od 16.00 do 20.00 hod.

■ FILOKARTIA a TELEFÓNNE KARTY

Stretnutia zberateľov starých pohľadníc a telefónnych kariet sa konajú každú **strediu** od 16.00 do 20.00 hod. Vstupné sa neplatí, poplatok za stôl je 20 Sk.

■ STAROŽITNOSTI a OBRAZY

Pravidelné stretnutia zberateľov starožitností a obrazov sa konajú každú **piatok** od 16.00 do 20.00 hod.

■ ŠPERKY a DRAHÉ KOVY

Výmenné schôdzky zberateľov drahých kovov a šperkov sa konajú každú **sobotu** od 8.00 do 12.00 hod.

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok v rubrike INZERCIA je 20 Sk. Za inzerát zvýraznený rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonentí časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Uverejnené sú v najbližšom čísle časopisu v došlom poradí. Komerčné inzeráty resp. reklamy vrátane ich grafickej úpravy účtujeme na základe osobitného sadzovníka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou.

■ **KÚPIM Ag MINCU SLOVENSÁ REPUBLIKA BIMILIENIUM a ZNÁMKY S NÁMETOM „RYBY“.** Adresa v redakcii časopisu Zberateľ. Z 009

■ **DOBRE ZAPLATÍM ZA ODBORNÉ MATERIÁLY** - v bežných katalógoch neuverejnených DO, DV, druhov papiera a pod. pre vysoko špecializované spracovanie zbirokov známok Československa 1918-2000. Hlavné materiály vydané komisiami špec. odborov a zanietencami o špecializované zbieranie. Ponuky s cenou na adresu: Miroslav SUKOPČÁK, Čáčov 76, 905 01 Senica, ☎ 0802 / 651 7077, 0905 358 707. Z 010

■ **PREDÁM POŠTOVÉ ZNÁMKY ČSR, MAĎARSKO,** obálky FDC, NL 1970-1978, staré peniaze kovové a papierové. Telefón 0812 741 2425 Z 011

■ **KÚPIM VŠETKY TYPY HÁRČEKA č. 183 - I. BELLA.** Adresa: P.ŠIMEK, 900 64 Suchohrad č.267 Z 012

■ **HLADÁM ZBERATEĽA ZO SLOVENSKA NA VÝMENU ZNÁMOK ČR za SR.** Karel KARLOVEC, Domažlická 167, 345 61 Staňkov, ČR Z 013

■ **FIRMA GALÉRIA MLYN-ANTIK odkúpi alebo sprostredkuje** formou aukcií starožitnosti, predmety zo zlata, striebra, alpaky, obrazy, sklo, porcelán, nábytok, hodiny, mince, bankovky, military, pohľadnice atd. Kontakt: FIRMA GALÉRIA MLYN - ANTIK, 023 36 Radola 133, ☎ 0826-4214026, mobil 0903-175076, e-mail: samo@za.psg.sk Z 014

■ **KÚPIM KATALÓG „MICHEL“ NDR rok 1990, 91, 92.** Robert KYTKA, 908 74 Malé Leváre 95. Z 015

■ **PREDÁM ZACHOVALÉ KATALÓGY MICHEL EUROPA - VÝCHOD 1992-93 za 300 Sk a EUROPA-ZÁPAD 1990-91 za 200 Sk.** Adresa: Karol JANČO, Spádová 1/44, 926 01 Sered. Z 016

■ **HLADÁM PRIATEĽA NA VÝMENU** nepečiatkovaných známok, H, TL a kupónov ČR za SLOVENSKO - dlhodobu. J.ASMAN, Zahradní 2478, 440 01 Louny. Z 017

■ **PREDÁM ČISTÉ SÉRIE TEMATICKÝCH ZNÁMOK KRAJÍN:** St. Lucia, Antigua, Grenada, Tuvalu, Tokelau Isl., Christmas Isl., Cocos Isl., Austr. Antarct. Ter. Najradšie celé zbierky. Tematické zbierky „Vianoco“, „Korunovácia Alžbety II“ a „Strieborná svadba Alžbety II“. Cena dohodou. Ing. Ivan KRIŽKA, Miletičova 12, 821 08 Bratislava, ☎ 07 / 5541 4285, e-mail: ikrizka@mail.viapvt.sk. Z 018

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 0855 / 54 29 814

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti

filatelie, numizmatiky, notafílie, filokartie, telefónnych kariet

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

■ **KOUPÍM ★★ SLOVENSKO 1993** - deskové vady, výrobné chyby, různé odchylky a dopisy, dopisnice do 30.9.1993 s čs. nebo smíšenou frankaturou. Z.ŠTĚPÁN, Plavecká 10, 128 00 Praha 2, ČR Z 019

■ **VYMENÍM ★★ ZNÁMKY SŠ A SLOVENSKO 1994-2000** za ★★ známky a iný filatelistický materiál SLOVENSKA 1993. Alebo kúpim. V.KARVACKÝ, Okružná 1420/24, 020 01 Púchov. Z 020

■ **PONÚKAM TELEFÓNNE KARTY** Grécko, Chorvátsko, ČR, SR, fauna, herci, mobil karty celý svet. Výmena vítaná. J.MÜLLER, pp 83, 920 01 Hlohovec. Z 021

■ **KÚPIM © ČS. HÁRČEKY A 2538, A 2544 a ★★ známky CHILE** s námetom VELKONOČNÝ OSTROV (Mi. 948-50, 1045-59, 1130-1, 1224-5, 1253-6, Bl.2, 3, 9). I. LUŽÁK, Púpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 07 / 654 25 054. Z 022

Ervín SMAŽÁK
Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 07/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítlač, príležitostné poštové ☺) a strojové príležitostné ☺)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** pri materiáloch firmy ERVO.

FIRMA ALBUM

Lazaretská 11, 811 08 Bratislava, ☎ 07 / 5296 7411
Zájemcom zašleme ponukový zoznam (alebo xerox) nasledovných
filatelistických materiálov

SŠ 1939-1945 ★★, ⊙
SR 1993-1997 ★★, ⊙
SR čiernotlače
SR rôzne
ČSR I ★★, ⊙
ČSR II ★★, ⊙
ČSR II čiernotlače
ČSR II odchýlky papiera
ČSR II doskové vady
ČSR II rôzne
ČR 1993-1997 ★★, ⊙
ČR čiernotlače
ČR rôzne
Čechy a Morava ★★
Nemecko do roku 1945 ★★, ⊙
BRD ★★, ⊙
Berlín ★★, ⊙
Staronemecké štáty ⊙
Nem. obsadené územia ★★, ⊙
DDR ★★
Albánsko ★★
Bulharsko ★★
Maďarsko ★★, ⊙
Poľsko ★★
Rumunsko ★★
Mongolsko ★★
Rusko + ZSSR ★★
USA ★★, ⊙
Kanada ★★
Austrália ★★
Japonsko ★★, ⊙
Severná Korea ★★, ⊙
Vietnam ★★, ⊙
Anglicko ★★, ⊙
Belgicko ★★, ⊙
Bosna ★★, ⊙
Dánsko ★★, ⊙
Fínsko ★★
Francúzsko ★★, ⊙
Gibraltár ★★
Grécko ★★
Írsko ★★
Island ★★
Taliansko ★★
Juhoslávia ★★
Liechtenstein ★★
Luxemburg ★★
Malta ★★
Monako ★★

Holandsko ★★
Chorvátsko ★★
Nórsko ★★
Rakúsko ★★, ⊙
Portugalsko ★★
San Marino ★★
Švédsko ★★
Srbsko ★★
Španielsko ★★
Švajčiarsko ★★, ⊙
Turecko ★★
Vatikán ★★
■ N á m e t y
Fauna rôzna
Vtáci
Ryby
Vodné živočíchy
Kone
Psy, mačky
WWF
Prehistorická fauna
Motýle
Hmyz
Plazy
Flóra - huby
Minerály
Autá
Lode
Vlaky
Kozmos
Lietadlá
Šport
Skauting
Umenie
■ ANGLICKÉ KOLÓNIE
Juraj
Alžbeta
■ MINCE + BANKOVKY
SŠ 1939-1945
Čechy a Morava
ČSR I
ČSR II
■ TELEFÓNNE KARTY
ČSR
SR od roku 1993
Európa
Zámorie
Fauna

FIRMA ZBERATEĽ

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY
I JEDNOTLIVÉ KUSY
ZNÁMOK, MINCÍ
A POHLADNÍC**

**Diskrétnosť zaručená
Platba v hotovosti**

***Predajňa:*
831 02 Bratislava,
Račianska 17
☎ 07 / 44 250 149**

e-mail: zberatel@nextra.sk

Otvorené pondelok až
piatok od 10.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod.

ALBUM ZIKA
NEHLADAJTE MA DOMA
NÁJDETE MA NA INTERNETE
www.twins.sk/album
MZIKA @ HOTMAIL.COM
TEL/FAX.: 07/4342 9386

FIRMA ALBUM

stále vykupuje
lepšie zbierky známok, sta-
rých pohľadníc,
obálok a iných filat. materiá-
lov, mincí a bankoviek.
Vykupujeme lepšie položky
★★ Číny,
tiež ★★ známky
Hong-kong a Macau.

ALBUM, Lazaretská 11
811 08 BRATISLAVA
TEL / FAX: 07 / 5296 7411

*Využite spojenie s redakciou
i predajňou ZBERATEĽ
aj cestou elektronickej pošty*
zberatel@nextra.sk

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál je možné zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 07 / 44250 149, e-mail: zberateľ@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky, k čenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu *Zberateľ*.

PRE ABONENTOV ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZĽAVU !

LOKOMOTÍVY, ŽELEZNICE ★★

Albánie 1948, Stavba železničnej trate 448-55	600,-
Albánie 1950, 75 rokov UPU 482-84	120,-
Antigua&Barbuda 1995, Rôzne lokomotívy 2256-61+Bl.329	250,-
Belgicko 1960, Vlaková pošta 321-24	2100,-
Congo 1984, Hist.lokomotívy 963-66 B	270,-
DDR 1960, 125 r.nemeckých železníc 804-06	75,-
DDR 1983, Lokomotívy a vagóny 2792-95	56,-
Ghana 1963, 60.výročie železnice 162-65	150,-
Ghana 1978, 75.výročie železnice 783-86	180,-

Haute Volta 1984, Lokomotívy 968-71 A	165,-
detto prevedenie B (strihané)	165,-
Isl.Mauritánie 1984, Lokomotívy 704-09 B	240,-
Juhoslávia 1949, 100 r.vlak pošty 587 Bl.4 A	1995,-
detto s blokom B (strihaný)	1995,-
detto 583-86 ☉	225,-
Korea 1959, Loď + vlak 210-11	380,-
Lesotho 1993, Afr.lokomot. 1051-58+Bl.105-06	450,-
Liberia (po 1994), Hist.lokomotívy (malby), Bl. 150,-	150,-
Mali (po 1994), Hist.a moderné lokomotívy 2xPL(6)+ 4 Bl.	á 690,-
Nevis 1985, Lokomotívy (v pároch) 280-91	210,-
Nevis 1986, Lokomotívy (v pároch) 340-47	250,-
Nicaragua 1996, Lokomotívy 3687-92+3xBl.	690,-
Niger 1980, Rôzne lokomotívy 707-11+Bl.29	380,-
Rakúsko 1937, Vlak s parnou lokomotívou 647	35,-
Rakúsko 1937, Vlak s elektr.lokomotívou 648	75,-
Rep.Centrafricaine 1984, Lokomotívy 1026-30 A	450,-
detto prevedenie B (strihané)	450,-
Rep.Congo 1984, Lok.+Stephenson 826-29 B	275,-
Rumunsko 1948, Vlak s parnou lokom. (a iné dopravné prostriedky) 1165-68+Bl.38	210,-
Rumunsko 1983, Orientexpres Bl.198	65,-
Rumunsko 1987, Rôzne lokomotívy 4366-71	55,-
St.Tome e Principe 1982, Vlaková história 808-13+Bl.113-16	1200,-
St.Tome e Principe 1982, Rôzne lokomotívy 1411-15+Bl.300-01	560,-
St.Vincent 1985, Lokomot. (v pároch) 808-19	220,-

St.Vincent 1995, Moderné lok. 3327-32+Bl.358	280,-
Tanzánia 1985, Hist.lokomotívy 4+Bl.	150,-
Tchad 1984, Hist.lokomotívy 1074-77 A	245,-
detto prevedenie B (strihané)	245,-
Togo 1984, Rôzne lokomotívy 1807-15	350,-
Togo 1996, Parné lokomotívy 2487-92+Bl.402	240,-
Uzbekistan 1999, Hist.lokomotívy (7)	165,-
Zimbabwe 1985, Vlakové súpravy 303-06	200,-

NÁMETY ☉

Afganistan 1998, Historické autá (6+H)	27,-
Afganistan 1998, Mufflóny (4)	12,-
Afganistan 1999, Lokomotívy (6+H)	29,-
Afganistan 1999, Slimáky (6+H)	29,-
Afganistan 1999, Vtáky (6+H)	29,-
Afganistan 1999, Orchidey (6+H)	29,-
Afganistan 1999, Kaktusy (6+H)	29,-
Afganistan 1999, Plachetnice (6-H)	29,-
Afganistan 2000, Brodivé vtáky (6+H)	33,-
Afganistan 2000, Mačky (6+H)	33,-
Ajman State, Psi (6-súťaž)	22,-
Angola 1999, Africká fauna (4)	15,-

Angola 1999, Vtáky (4)	10,-
Angola 1999, Huby (4)	15,-
Angola 2000, Vodné vtáky (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Moderné lokomotívy I. (6-súťaž)	22,-
detto Moderné lokomotívy II. (6-súťaž)	22,-
detto Historické lokomotívy I. (6-súťaž)	22,-
detto Historické lokomotívy II. (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Panda (6-súťaž) (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Orly - ROTARY INT. (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Papagáje (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Huby (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Motýly (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Mačky, malby (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Gorily (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Korytnačky (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Psi, obrazy (6-súťaž)	22,-
Angola 2000, Akvarijné rybičky (6-súťaž)	22,-

Angola 2000, Kaktusy (6-sútláč)	22,-
Angola 2000, Sovy (6-sútláč)	22,-
Angola 2000, Levy, obrazy (6-sútláč)	22,-
Angola 2000, Pravek (6-sútláč)	22,-
Azerbajdžan 1996, Vtáky (6+H)	25,-
Benin 1999, Vtáky (6+H)	29,-
Benin 1999, Ryby (6+H)	29,-
Benin 1999, Orchidey (6+H)	29,-
Benin 1999, Hady (6+H)	29,-
Benin 2000, Chrobáky (6+H)	33,-
Bulharsko 1999, Huby, PL (4)	15,-
Bulharsko 1999, Skauting (4)	18,-
Bulharsko 1999, Korytnačky (4)	18,-
Bulharsko 1999, Hniezda spevavcov (4)	18,-

Buriatia 1997, Šport I, sútláč (5)	15,-
Buriatia 1997, Šport II, sútláč (5)	15,-
Cambodge 1990, Psi (7+H)	29,-
Cambodge 1996, Historické lietadlá (6+H)	20,-
Cambodge 1997, Kačice, (6+H)	25,-
Cambodge 1999, Spevavce, (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Morská fauna (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Zajace (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Mačky (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Hady (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Dravé vtáky (6+H)	29,-
Cambodge 1999, Africká fauna (6+H)	29,-
Cambodge 2000, Ryby (6)	22,-
Cambodge 2000, Orchidey (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Vodné vtáčstvo (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Lokomotívy, WIPA (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Huby (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Požiarne autá (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Korytnačky a predmety vyrobené z ich krunierov (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Chrobáky (6+H)	33,-
Cambodge 2000, Šport (6 známok + hářček)	33,-
Cambodge 2000, Automobiloví veteráni (6 + H)	33,-
Congo 1997, História letectva (5+H)	25,-
Congo 1998, Mačky (4+H)	23,-
Congo 1998, Huby (4+H)	23,-
Congo 1999, Pravek (6+H)	29,-
Congo 1999, Moderné lokomotívy (6+H)	29,-
Cuba 1996, Vtáky (5+H)	25,-
Cuba 2000, Vzducholode, WIPA (5+H)	30,-
Cuba 2000, Folklor (4)	15,-
Cuba 2000, Motýly (5)	18,-
Cuba 2000, Parné lokomotívy (5+H)	30,-
Cuba 2000, Znáмка na známke - Svetová filatelistická výstava ESPANA 2000 (5 + H)	29,-

Cuba 2000, detto, iba hářček	15,-
Cuba 2000, LOH Sydney (4+H)	30,-
Cuba 2000, Morské ryby (4 známky)	12,-
Fujeira 1971, Psi (6-sútláč)	22,-
Guinea Bisau 1984, Dopravné lietadlá (3)	5,-
Guinea Ecuatorial 1997, Fauna (14)	35,-
Guinea Rep. 1995, OH Atlanta (5+H)	23,-
Guinea Rep. 1998, Vtáky PL (9)	35,-
Guinea Rep. 1999, Železničná doprava (6+H)	29,-
Madagaskar 1990, Lemury (5+H)	25,-
Niger 1979, ZOH Lake Placid (5+H)	25,-
Niger 1998, Slony, (5-sútláč)	15,-
Niger 1998, Mačky, (5-sútláč)	15,-
Niger 1998, Gazella Dorcas, WWF (4)	18,-
Rasal Khaima 1971, Psi (6-sútláč)	22,-
Sahara O.C.C. 1995, Vážky (5+H)	20,-
Saharai 1999, Ryby, (6+H)	29,-
Saharai 1999, Mačky, (6+H)	33,-
Somali Rep. 1999, Papagáje (6+H)	29,-
Somali Rep. 1999, Slimáky (6+H)	33,-
Somali Rep. 1999, Rôzna fauna (6+H)	29,-
St.T.Principe 1996, Chr. zver-Greenspace (4+H)	20,-
Tanzania 1998, Mušle (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Morské ryby (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Motýly I. (4+H)	23,-

Tanzania 1998, Kôrovce (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Pretekárske automobily (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Fauna Austrálie (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Morské medúzy (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Psi (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Cyklistické cestné preteky (4+H)	23,-
Tanzania 1998, Panda červená (4+H)	23,-
Tchad 1998, Mačky, (5-sútláč)	15,-
Tchad 1998, Slony, (5-sútláč)	15,-
Tchad 1999, Vodné vtáky (6+H)	27,-
Tchad 1998, Kone, (5-sútláč)	15,-
Tchad 1999, Historické lokomotívy (6+H)	29,-
Tchad 2000, Znamenia draka (6+H)	33,-
Togo 1999, Spevavce (6+H)	29,-
Togo 1999, Orchidey (6+H)	33,-
Togo 1999, Akvarijné rybičky (6+H)	29,-
Togo 2000, Mačkovité šelmy (6+H)	29,-
Togo 2000, Huby (6+H)	33,-
Vietnam 1990, Mačky (7+H)	29,-

UV lampy

UV lampa, ručná (4 ceruz. bat.)	540,-
UV lampa, stolová 220V	820,-

Filatelistické nálepky

Nálepky PRINZ (1000 ks) - balíček 64,-

Balíčky © známok SR 1993-2000

Balíček s 25 ks známok	30,-
Balíček s 50 ks známok	60,-

Albumové listy

SLOVENSKÁ REPUBLIKA, formát albumových listov POFIS

SR 1993 I. diel *)	19,-
detto zasklené *)	75,-
SR 1993 II. diel *)	32,-
detto zasklené *)	120,-
SR 1994-1996	á 48,-
detto zasklené	á 180,-
SR 1997	50,-
detto zasklené	200,-
SR 1998	65,-
detto zasklené	260,-
SR 1999 I. diel *)	21,-
detto zasklené *)	75,-
SR 1999 II. diel *)	54,-
detto zasklené *)	220,-
SR 2000 I. diel *)	17,-
detto zasklené *)	65,-
SR 2000 II. diel *)	48,-
detto zasklené *)	185,-
List s nápis. SLOVENSKO *)	á 5,-
List bez nápisu	á 4,-

*) Albumé listy označené hviezdíčkou dodávame aj na formáte A 4 - ceny sú tie isté !

Obaly na listy (EUROOBAL) 10 ks 15,-
Pripravujeme dotlač albumových listov SLOVENSKO 1998 I. a II., formát Pofis aj A 4

ČESKÁ REPUBLIKA, formát POFIS

ČR 1993-1996	á 48,-
detto zasklené	á 180,-
ČR 1997	50,-
detto zasklené	200,-
ČR 1998	115,-
detto zasklené	365,-

ČR 1999	125,-
detto zasklené	455,-
ČR 2000, základný súbor *)	125,-
detto zasklené *)	455,-
ČR 2000, rozšírený súbor *)	190,-
detto zasklené *)	495,-
Listy s nápisom ČESKÁ REPUBLIKA	á 5,-

*) Albumé listy označené hviezdíčkou dodávame aj na formáte A 4 - ceny sú tie isté !

Hawidky

Hawidky čierne :

Balíček - šírka 31 mm	60,-
Balíček - šírka 36 mm	60,-
Balíček - šírka 39 mm	60,-
Balíček - šírka 43 mm	60,-
Balíček - šírka 52 mm	60,-
Balíček - šírka 59 mm	60,-
Balíček - šírka 75 mm	60,-
Hawidky na PL, ležaté, dlhé - kus	15,-

Zásobníky na známky

Zásobník na známky LINDNER, 16-listový, čierne listy	560,-
Zásobník na zn. LINDNER, 30-listový, čierne listy	870,-
Zásobník na zn. SCHAUBEK, 16-listový, biele listy	490,-
Zásobník na zn. SCHAUBEK, 32-listový, biele listy	820,-
ČSR 1988-92, zasklené listy, skrutkov. dosky BRILIANT, vínovočervené	2320,-
SR 1993-98, zasklené listy, bez PL, skrutkov. dosky, BRILIANT, vínovočervené	2430,-
Zásobník na mince 10-listový, možnosť doplnenia listov o 3 aj 4, dierkové	325,-

Pinzety, lupy

Pinzety Prinz-Solingen, špicaté, lopatkovité, okrúhle - kus	85,-
Pinzeta LINDNER lopatkovitá	155,-
Lupa (priemer 60 mm) zväč. 2 x + šošovka 5 x	95,-
Lupa s presvietením R 30 mm zväč. 6x (2 ceruzk. batérie)	570,-

Obehové mince Sady mincí - SR

Slovensko 1993	160,-
Slovensko 1994	180,-
Slovensko 1995	395,-
Slovensko 1996	230,-
Slovensko 1997	180,-
Slovensko 1998	260,-
Slovensko 2000	580,-
Slovensko 2001	230,-

Osobitná ponuka: Sada mincí Slovensko 2000 vyhotovenie PROOF, BIMILÉNIUM, v luxusnej drevenej kazete 1990,-

Literatúra

Špecializovaný katalóg 2001 SLOVENSKO 1939-1945 a 1993-2000, farebný	340,-
detto s čiernotlačou (126 PT Vodný kolový mlyn, prílač logo ZSF	395,-
Špecializovaný farebný katalóg SLOVENSKO 1997-1998	50,-
Špecializovaný farebný katalóg SLOVENSKO 1999	29,-
Monografia čs. známok: 3. diel - Výplatné 1923-1929, celiny	350,-
MICHEL Európa-Ost 1998/99	1100,-
detto 1999/2000	1250,-
MICHEL Európa-Ost 1998/99	1100,-
MICHEL Európa-West I+II, 1998/99	1250,-
detto 1999/2000	1450,-
Novotný: Mince Františka I. 1792-1835	165,-
Novotný: Mince a korunovačné medaile Ferdinanda V.	135,-
Novotný: Mince F.J.I. 1848-1916	165,-
Novotný: Mince F.Lotrinského, Jozefa II. a Leopolda II.	135,-
Novotný-Mouliš: PAPIEROVÉ PLATIDLA ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný	255,-
Novotný-Mouliš: MINCE ČSR - 1918-1993, ČR a SR-2001	185,-

ZBERATEĽ • MESAČNÍK O FILATELII, NUMIZMATIKE, FILOKARTII A ZBIERANÍ TELEFÓNNYCH KARIET

Vydáva: Firma Zberateľ, Bratislava. Reg.č.časopisu MK 1188 / 95 zo dňa 1.2.1995 • Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milan Antala, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marián Jobek, PhDr. Elena Minarovičová a RNDr. Michal Žika • Redakcia: Viliam Kučera, šéfredaktor, Anton Kulhánek ml., redaktor, RNDr. Milan Antala, jazyková úprava • Ervín Smažák, príloha SLOV-OLYMP

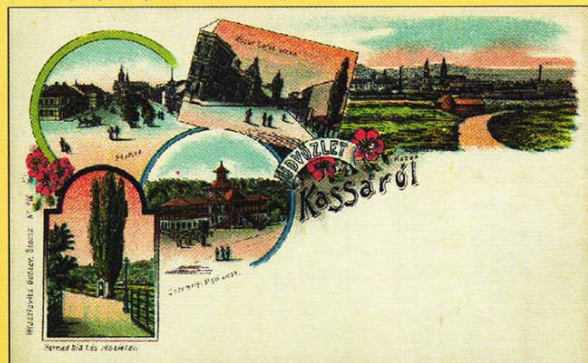
Adresa redakcie: ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava • 07 / 44 250 149, e-mail: zberateľ@nextra.sk • Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44,- Sk. Pri odobraní viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné vrátane poštovného na rok 2000 - pre abonentov zo SR 444,- Sk, pre abonentov z ČR 695,- Sk (570,- Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 980,- Sk (44,- DEM), pre abonentov zo zámoria 1300,- Sk (43,- USD, 71,- DEM) • Zasielanie príspevkov: Redakcia víta zasielanie príspevkov napísaných strojom alebo čitateľným písmom, príp. na počítačových disketách (WORD). Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s obsahom ktorých sa nestotožňuje.

Redakčná uzávierka č.2/2001 - 26.1.2001, do tlače zadané - 7.2.2001, predpokladané dátum vydania - 14.2.2001

ZBERATEĽ

Ukážka litografických pohľadníc s námetom mesta Košice, ktoré vydal GUSTAV WLASZLOVITS v Štóse (obr. hore a uprostred) – k článku JÁNA GAŠPARA: KOŠICE NA DOBOVÝCH POHLADNICIACH, ktorý nás sprevádza počiatkami a vývojom pohľadníc vo svete i prvými vydania mi košických pohľadníc (na str. 18 – 20)

POZDRAV Z KOŠÍC (Üdvözlet Kassáról, maď.) – pohľadnica zhotovená litografickou technikou (odoslaná z Košíc do Záhrebu, podľa poštových pečiatok v septembri 1898)

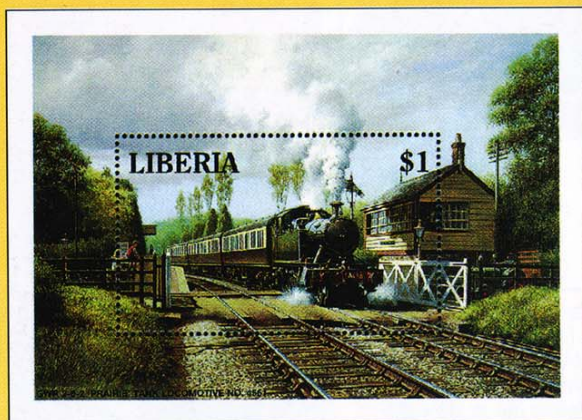

Fínsky zošitok s blahoprajnými známkami – čítajte na str. 10

Ilmesty mispailva 17. 01. 2001 Utgivningsdag
N:o 01001.07.2000

ZBERATEĽ

Z DNEŠNEJ PONUKY FIRMY ZBERATEĽ

Ponuka námetových ★ ★ poštových známok firmy ZBERATEĽ je zameraná na lokomotívy a vlakové súpravy – od historických „ohnivých tátošov“ až po najvýkonnejšie parné, motorové, elektrické a lokomotívy, či lokotraktory alebo supermoderné rýchlovlaky. Niektoré z nich môžeme obdivovať aj na dnešnej ukážke

